

ที่ว่างกับการทำสมาธิ : รีสอร์ทเพื่อการทำสมาธิ
MEDITATION SPACE : MEDITATION RESORT

นางขวัญ พูลสมบัติ
NAKWAN PULSOMBUT

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2560

ที่ว่างกับการทำสมาธิ : รีสอร์ทเพื่อการทำสมาธิ
MEDITATION SPACE : MEDITATION RESORT

นางขวัญ พูลสมบัติ
NAKWAN PULSOMBUT

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม
หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
ปีการศึกษา 2560

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ที่ว่างกับการทำสมาธิ : ธีรสิทธิ์เพื่อการทำสมาธิ

ชื่อนักศึกษา : นางสาวนาขวัญ พูลสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์จรรยา ผลประเสริฐ

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

สมาธิ เป็นจุดเริ่มต้นในการทำทุกอย่างในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะในช่วงวัยไหนก็ตาม มนุษย์ทุกคนต้องการสมาธิทุกช่วงเวลาของชีวิต แม้กระทั่ง การนอนก็นับเป็นการทำสมาธิที่ดีที่สุดของมนุษย์ สมาธิ นั้นสามารถฝึกฝนได้ในทุกอิริยาบถ สังเกตว่าเวลาเราอ่านหนังสือใจเราก็คจะเป็นสมาธิ แต่ถ้าเราอยากให้เราเป็นสมาธิมากขึ้น เราก็สามารถที่จะฝึกฝนได้ และการฝึกฝนนั้นก็สามารถทำได้ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน และในทุกๆช่วงเวลา

ประเทศไทย เป็นประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนาเพราะพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่เดียวที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ได้ มนุษย์จะหันมาพึ่งพาศาสนาเมื่อรู้สึกว่าตัวเองกำลังเผชิญกับปัญหาและความทุกข์ องค์กรความสบายใจ ความสงบ ความสมาธิ ในการใช้ชีวิตต่อไป ในทางพุทธศาสนาก็มีทฤษฎีหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การปลดทุกข์ นำไปสู่ความสงบ

วิธีการศึกษา และผลการศึกษา การเริ่มต้นขั้นแรกของการนำเสนอแนวความคิดหลักด้วยการหาสาเหตุของปัญหาและทำการหาข้อมูล ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษาอยู่ทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จนเกิดเป็นหลักข้อกำหนดในการออกแบบสถาปัตยกรรมกับการทำสมาธิ เพื่อนำไปศึกษาและทดลองในขั้นต่อไป

ผลการนำไปประยุกต์ออกแบบ หลังจากการศึกษาการสังเคราะห์และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด บทสรุปจากการที่ศึกษามาทั้งหมดจะได้บทสรุปหรือวิธีการทดลองในรูปแบบต่างๆ ออกมาซึ่งเป็นเนื้อหาที่จำเป็นมากสำหรับการนำไปประยุกต์กับการออกแบบในขั้นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือ ในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ ทั้งในส่วนภาคการศึกษาข้อมูลและภาคออกแบบจาก บุคคลและหน่วยงาน ต่างๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณในความเมตตากรุณา ความเสียสละที่มีต่อข้าพเจ้าตลอดเวลาในการศึกษาออกแบบวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม จนสำเร็จ ลุล่วง เป็นผลงานวิทยานิพนธ์การออกแบบ ทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ได้แก่

มารดา – พี่สาว และครอบครัว	(ผู้สนับสนุนหลัก)
อาจารย์จรรยา ผลประเสริฐ	(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)
อาจารย์ กนกวรรณ อุสันโน	(คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์)
อาจารย์ ชนกวร ไผทสิทธิกุล	(คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์)
พี่ เพื่อน และน้อง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	(ช่วยเหลือเรื่องการทำหุ่นจำลอง)

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูป.....	ญ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	2
1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
1.5 องค์ประกอบหลักของโครงการ.....	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ.....	4

บทที่ 2 สรุปทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่ศึกษา

2.1 เนื้อหาและทฤษฎีแนวทางการออกแบบ.....	5
2.2 องค์ประกอบศิลป์.....	6
2.3 จิตวิทยามนุษย์.....	11
2.3.1 ทฤษฎีการรับรู้ของมนุษย์.....	12
2.3.2 ความรู้เกี่ยวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท.....	25
2.3.3 องค์ประกอบของสปา.....	30

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

3.1 การวิเคราะห์ทำเลและที่ตั้ง (Site & Analysis).....	35
3.1.1 สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ.....	43
3.1.2 รายละเอียดที่ตั้งโครงการ.....	44
3.1.3 ขอบเขตที่ตั้งโครงการ.....	45
3.2 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	46
3.2.1 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	52
3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ.....	60

บทที่ 4 การประยุกต์ใช้งานออกแบบสถาปัตยกรรม

4.1 การกำหนดโปรแกรม.....	61
4.1.1 ลักษณะโครงการและกิจกรรมโครงการ.....	61
4.1.2 กำหนดองค์ประกอบโครงการ.....	62
4.1.2.1 ส่วน Special Space and Meditation space.....	62
4.1.2.2 ส่วนต้อนรับ.....	62
4.1.2.3 ส่วนห้องพัก.....	63
4.1.2.4 ส่วนสนับสนุน.....	63
4.1.2.5 ส่วนบริหาร.....	64
4.1.2.6 ส่วนบริการ (Service).....	64
4.1.2.7 ส่วนซ่อมบำรุง.....	65
4.1.2.8 ส่วน Parking.....	65
4.1.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอย.....	65
4.1.4 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย.....	66

สารบัญ (ต่อ)

4.2 การนำเสนอและข้อเสนอแนะ.....	66
4.2.1 การนำเสนอครั้งที่ 1 (ภาคข้อมูล).....	66
4.2.2 การนำเสนอครั้งที่ 2.....	68
4.2.3 การนำเสนอครั้งที่ 3.....	70
4.2.4 การนำเสนอครั้งที่ 4.....	72
4.2.5 การนำเสนอครั้งที่ 5.....	74
บทที่ 5 ภาคการออกแบบ	
5.1 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ.....	78
5.2 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งโครงการ Function Diagram และ Zoning.....	79
5.2.1 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งของโครงการ.....	79
5.2.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งของตำแหน่งอาคาร (Zoning).....	80
5.2.3 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยต่างๆ ภายในโครงการ.....	81
5.3 การพัฒนาแบบ (Schematic Design).....	82
5.3.1 การพัฒนางานออกแบบครั้งที่ 1.....	82
5.3.2 การพัฒนางานออกแบบครั้งที่ 2.....	85
5.4 ผลงานการออกแบบขั้นสุดท้าย.....	89
บรรณานุกรม.....	101
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ SITE 1.....	40
2.แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ SITE 2.....	41
3.แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ SITE 3.....	42
4.แสดงการลงคะแนนเปรียบเทียบ 3 SITE เพื่อเลือกที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด.....	43
5.แสดงตัวอย่างกิจกรรมของ Meditation Course.....	51

สารบัญรูปภาพ

รูปที่	หน้า
1.ผังความคิดการออกแบบ.....	5
2.แผนภาพระยะส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับระยะที่ไม่เหมาะสม.....	17
3.แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก.....	35
4.แสดงเขตการปกครองจังหวัดนครนายก.....	37
5.แสดงถึงตำแหน่งการเลือกที่ตั้งของโครงการ.....	39
6.ภาพตำแหน่งที่ตั้งโครงการ.....	44
7.แสดงมุมมองของ SITE.....	44
8.แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการและการเข้าถึง.....	45
9.แสดง Function Diagram ภายในโครงการ.....	51
10.แสดงผังความคิดการออกแบบ.....	67
11.ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 1.....	68
12.Model Study แสดงเรื่องของระนาบแนวตั้งที่ปิดกั้นระหว่างภายนอก – ภายใน.....	69
13.Model Study แสดงเรื่องจังหวะการเรียงตัวของไม้ที่ปิดกั้นระหว่างภายนอก – ภายใน.....	69
14.Model Study แสดงเรื่องระนาบแนวนอนและการเคลื่อนไหวของน้ำ.....	69
15.แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ใช้สำหรับการออกแบบ.....	69
16.ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 2.....	70
17.แสดง Function Diagram ของโครงการ.....	71
18.ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 3.....	71
19.กราฟิกที่แสดงถึงระดับของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดภายในโครงการ.....	72
20.Process ของการปรับระดับของพื้นที่ (ปรับเส้น Contour).....	72

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

รูปที่	หน้า
21.Mass Study ที่แสดงถึงการวาง Zoning การวางตำแหน่งของอาคาร.....	73
22.Mass Study ที่แสดงถึงพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการในส่วนของ Spa.....	73
23.ไปข้อเสนอนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 4.....	74
24.แบบแสดงผังรวมที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารภายในโครงการ.....	75
25.แบบแสดงผังพื้นที่ ในส่วนของห้องพักทั้งหมดภายในโครงการ.....	75
26.แบบแสดงผังพื้นที่ ในส่วนของส่วนต้อนรับของโครงการ (Lobby).....	76
27.แบบแสดงผังพื้นที่ ในส่วนของ Bar and Restaurant.....	76
28.แบบแสดงผังพื้นที่ ในส่วนของ Spa and Yoga.....	76
29.Mass Model ที่แสดงตำแหน่งของอาคารภายในโครงการทั้งหมด.....	77
30.ไปข้อเสนอนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 5.....	77
31.แสดงความคิดเริ่มต้นของโครงการที่นำไปสู่กระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม.....	78
32.แสดงตำแหน่งที่ตั้งของบริเวณที่ตั้งของโครงการและทางสัญจรที่เข้าถึง.....	79
33.แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละอาคารทั้งหมดภายในโครงการ.....	80
34.Function Diagram แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆ ภายในโครงการ.....	81
35.Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดภายในโครงการ.....	81
36.Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยในส่วนของ Spa and Yoga.....	82
37.Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยในส่วนของ Meditation Space.....	82
38.แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Standard Room และแบบ Suites Room.....	83
39.แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Med Villa (พัฒนาแบบครั้งที่ 1).....	83
40.แสดง Schematic Plan ส่วนของ Bar and Restaurant (พัฒนาแบบครั้งที่ 1).....	84
41.แสดง Schematic Plan ส่วนของ Spa and Yoga และส่วนต้อนรับ.....	84

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

หน้า

42.แสดง Schematic Plan ผังรวมทั้งหมดของโครงการ.....	86
43.แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Standard Room และแบบ Suites Room.....	87
44.แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Med Villa (พัฒนาแบบครั้งที่ 2).....	87
45.แสดง Schematic Plan ส่วนต้อนรับ (พัฒนาแบบครั้งที่ 2).....	88
46.แสดง Schematic Plan ส่วนของ Spa and Yoga (พัฒนาแบบครั้งที่ 2).....	88
47.แสดง Schematic Plan ส่วนของ Bar and Restaurant (พัฒนาแบบครั้งที่ 2).....	88
48.แสดงรูปแบบของ Mass Model ในส่วนของห้องพัก.....	89
49.แสดงผังบริเวณทั้งหมดของโครงการ (การแสดงผลแบบขั้นสุดท้าย).....	89
50.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างในส่วนต้อนรับ (การแสดงผลแบบขั้นสุดท้าย).....	90
51.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างในส่วนของ Meditation Space (การแสดงผลแบบขั้นสุดท้าย).....	90
52.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนห้องพักแบบ Standart Room	91
53.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนห้องพักแบบ Med villa	91
54.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของ Bar and Restaurant และห้องงานระบบ.....	92
55.แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของ Spa and Yoga และส่วนของ Coffee shop.....	92
56.แสดงรูปด้าน 1 , รูปด้าน 2 ของโครงการ.....	93
57.แสดงรูปด้าน 3 ของโครงการ.....	93
58.แสดงรูปด้าน 4 ของโครงการ.....	93
59.แสดงรูปตัด A-A ของโครงการ.....	94
60.แสดงรูปตัด B-B ของโครงการ.....	94
61.แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ.....	94
62.แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ.....	95
63.แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ.....	95

สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

	หน้า
64.แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วนต้อนรับ).....	96
65.แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Meditation ภายในห้องพัก).....	96
66.แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Spa and Yoga).....	97
67.แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Bar and Restaurant).....	97
68.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	98
69.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	98
70.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	98
71.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	99
72.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	99
73.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	99
74.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	100
75.แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ.....	100

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

สมาธิ (MEDITATION) เป็นจุดเริ่มต้นในการทำทุกอย่างในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นช่วงวัยไหนก็ตาม มนุษย์ทุกคนต้องการสมาธิทุกช่วงเวลาของชีวิต แม้กระทั่งการนอนก็นับเป็นการทำสมาธิที่ดีที่สุดของมนุษย์ สมาธิ นั้นสามารถฝึกฝนได้ในทุกอิริยาบถ สังเกตว่าเวลาเราอ่านหนังสือใจเราก็จะเป็นสมาธิ แต่ถ้าเราอยากให้อใจเราเป็นสมาธิมากขึ้น เราก็สามารถที่จะฝึกฝนได้ และการฝึกฝนนั้นก็สมารถทำได้ทั้งนั่ง นอน ยืน เดิน และในทุกๆ ช่วงเวลา

เนื่องจากในสังคมปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการจราจร ปัญหาทางด้านครอบครัวที่เป็นสาเหตุหลักตามมาของปัญหาสังคม ปัญหาความเสื่อมของสังคมต่างๆ ด้วยปัญหาทั้งหมดจึงเป็นสาเหตุที่มาของความเครียด ความวิตกกังวลใจ ของคนในปัจจุบัน ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตกล่าวไว้ว่าคนไทยที่มีภาวะของโรคซึมเศร้าตลอดช่วงชีวิตถึง 900,000 คน หรือประมาณ 1.8% ของประชากรทั้งประเทศ และปัญหาการฆ่าตัวตายประมาณ 3.5% ของประชากร หรือราว 1.8 ล้านคน คนไทยเจ็บป่วยทางจิตเพิ่มขึ้น ตัวเลขการเข้ารับรักษาตัวทางด้านจิตเวชเพิ่มสูงถึง 1.5 ล้านคน ส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยโรคจิตเภท ยังไม่รวมบางส่วนที่ไม่ยอมไปรับบริการการรักษา

ประเทศไทย เป็นประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา เพราะพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่เดียวที่สามารถยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ได้ มนุษย์จะหันมาพึ่งพาศาสนาเมื่อรู้สึกว่าตัวเองกำลังเผชิญกับปัญหาและความทุกข์ ้องการความสบายใจ ความสงบ ความสมาธิ ในการใช้ชีวิตต่อไป ในทางพุทธศาสนาก็มีทฤษฎีหรือแนวทางปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การปลดทุกข์ นำไปสู่ความสงบ

หนึ่งในแนวทางปฏิบัตินั้นก็คือ วิธีการปฏิบัติฝึกสมาธิ จึงเป็นที่มาของการศึกษาหัวข้อนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 หัวข้อมุ่งเน้นเพื่อศึกษา ที่ว่าง (Space) เพื่อการบำบัต (Meditation Space)
- 1.2.2 เพื่อศึกษาและทดลองการสร้างที่ว่างสำหรับการทำสมาธิ ที่ให้เกิดสมาธิและความสงบได้มากที่สุด
- 1.2.3 เพื่อศึกษาและทดลองเกี่ยวกับการรับรู้ของมนุษย์ที่มีผลต่องานสถาปัตยกรรม
- 1.2.4 เพื่อศึกษาและทดลองว่าสถาปัตยกรรมรูปแบบใดที่สามารถตอบสนองกับการทำสมาธิและเกิดความสงบได้มากที่สุด

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

1.3.1 Meditation คืออะไร?

- 1.3.1.1 ศึกษาในเรื่อง การรับรู้ของมนุษย์ (Sense Of Human)
- 1.3.1.2 ศึกษาการรับรู้ของมนุษย์ส่วนใดบ้างที่สามารถช่วยทำสมาธิได้มากที่สุด
- 1.3.1.3 ศึกษาทฤษฎีการทำสมาธิ ทฤษฎีที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับที่สุด
- 1.3.1.4 ศึกษารูปแบบของการทำสมาธิรูปแบบไหนที่เป็นที่นิยมที่สุดและได้ผลมากที่สุด
- 1.3.1.5 ศึกษาลัทธิของการทำสมาธิมีอะไรบ้าง?
- 1.3.1.6 จุดมุ่งหมายสูงสุดของการทำสมาธิคืออะไร?

1.3.2 Meditation Space คืออะไร?

- 1.3.2.1 ศึกษาว่าต้องมีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมอะไรบ้าง
- 1.3.2.2 ใช้อะไรประกอบอะไรในการออกแบบที่สามารถทำให้คนที่เข้ามาใช้งานเกิดสมาธิและเกิดความสงบมากที่สุด
- 1.3.2.3 ศึกษาและทดลองว่า Space ของความสงบเป็นลักษณะแบบไหน?
- 1.3.2.4 ศึกษาและทดลองรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมประเภทใดบ้างที่ต้องการ

1.4 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1.4.1 เพื่อเป็นสถานที่สำหรับพักผ่อนทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ ในเชิงของทางด้านการทำสมาธิและเกิดความสงบมากที่สุด

1.4.2 เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมที่เกี่ยวกับการฝึกทำสมาธิและเกิดความสงบเกิดขึ้นภายในโครงการ

1.4.3 เพื่อศึกษาและทดลองการใช้องค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรมที่จะมีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์

1.4.4 เพื่อศึกษาและต้องการให้ทุกพื้นที่ภายในโครงการ มีองค์ประกอบของงานสถาปัตยกรรมที่ทำให้พื้นที่นั้นๆ มีความสงบนิ่งผ่านความรู้สึกหรือผ่านทางด้านการรับรู้ของมนุษย์

1.5 องค์ประกอบหลักของโครงการ

เนื่องจากหัวข้อมุ่งเน้นศึกษา ที่ว่าง (Space) เพื่อการบำบัด หรือ Meditation Space ต้องการสร้างตัวสถาปัตยกรรมให้เป็นพื้นที่สำหรับการพักผ่อน คลายเครียดจากปัญหาหรือคือการสร้างที่ว่างสำหรับการทำสมาธิ ที่ให้เกิดสมาธิและความสงบได้มากที่สุด

1.5.1 ส่วนต้อนรับ

1.5.2 ส่วนห้องพัก

1.5.3 ส่วนสนับสนุน

1.5.4 ส่วนสนับสนุนการฝึกสมาธิ (Meditation Space)

1.5.5 ส่วนบริการ (Service)

1.5.6 ส่วนจอดรถ (Parking)

1.6 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ

1.6.1 เพื่อทราบถึงการใช้ความสัมพันธ์ของที่ว่างกับมนุษย์ ที่สามารถทำให้มนุษย์เกิดความสงบและเกิดสมาธิมากขึ้น

1.6.2 เพื่อทราบถึงว่ามนุษย์ต้องอยู่ในที่ว่างลักษณะใด จึงจะทำให้การรับรู้ของมนุษย์ทำงานและพาไปในทิศทางที่เกิดความสงบ

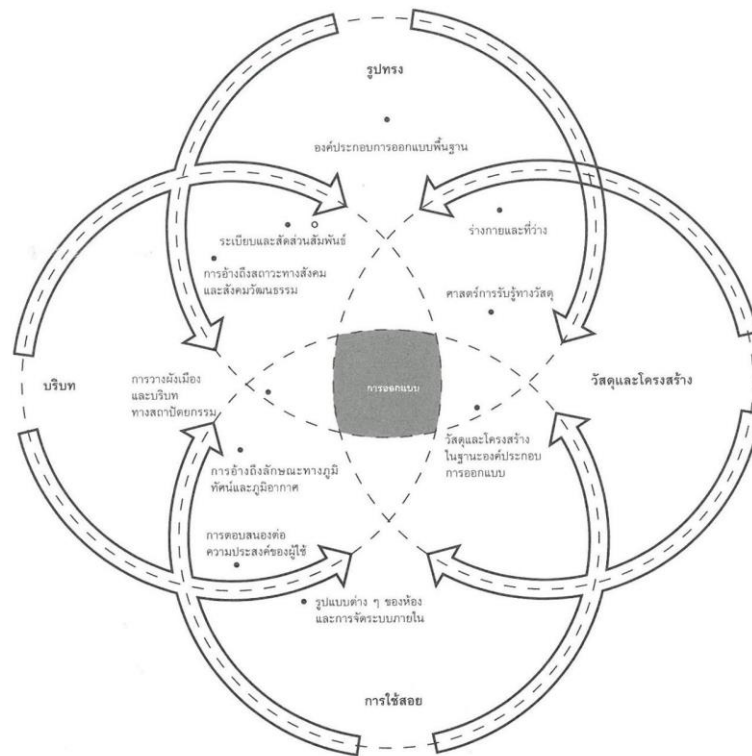
1.6.3 เพื่อทราบถึงการนำวิธีปฏิบัติสมาธิเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งกับงานสถาปัตยกรรม

1.6.4 เพื่อทราบถึงองค์ประกอบการออกแบบในงานสถาปัตยกรรมที่มีผลต่อสภาวะจิตใจ และมีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ในเชิงของการทำให้เกิดสมาธิ

บทที่ 2

สรุปทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อที่ศึกษา

2.1 เนื้อหาและทฤษฎีแนวทางการออกแบบ

ภาพที่ 1 ผังความคิดการออกแบบ

ที่มา : BASICS ARCHITECTURAL DESIGN

(พื้นฐานการออกแบบสถาปัตยกรรม) แปลโดย อาจารย์ณฤทัย เรืองเครือ

2.2 องค์ประกอบศิลป์

2.2.1 ทฤษฎีสี (COLOR PSYCHOLOGY)

2.2.1.1 การรับรู้เกี่ยวกับสีและมิติของสี

สีมีอิทธิพลอย่างยิ่งกับสภาพแวดล้อมของเรา มีผลต่อการเห็น ความรู้สึก และการแสดงออก การเรียนรู้เรื่องสีค่อยๆ พัฒนา นับตั้งแต่การรับรู้จากสภาพแวดล้อมและกฎเกณฑ์ของสังคม จนเข้าสู่ระบบการศึกษา การศึกษาเรื่องสีในอุดมศึกษาอาจเป็นไปได้ 2 แนวทางใหญ่ๆ คือ ทางวิทยาศาสตร์กายภาพ (Physics) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับแสงและการเห็น (Optics) ส่วนอีกทางหนึ่งคือด้านศิลปะ (Art) ศึกษาสีในฐานะองค์ประกอบหนึ่งของศิลปะการเรียนรู้เรื่องสีให้เข้าใจและสามารถนำไปใช้ในการออกแบบอันเป็นศาสตร์แขนงศิลปะประยุกต์นั้น ควรเรียนรู้ทั้ง 2 แนวทาง คือ การเรียนรู้เหตุและผลของการเรียนวิทยาศาสตร์และนำไปปฏิบัติอย่างสร้างสรรค์อย่างการเรียนศิลปะ

2.2.1.2 การรับรู้เกี่ยวกับสี

การใช้สีที่ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวเหมือนคณิตศาสตร์ เรื่องของสีอาจขยายวงกว้างออกไปหรือทำให้แคบลงก็ได้ อาจมีสีหนึ่งเมื่ออยู่ตามลำพัง แต่การรับรู้ของสีกลับขึ้นอยู่กับสิ่งต่างๆ รอบตัว ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับการตีความด้านกายภาพของสีกระบวนการทางสรีรวิทยา สภาพแวดล้อม สภาพทางวัฒนธรรม อิทธิพลของสีต่ออารมณ์ การเชื่อมโยงความคิด การสร้างสัญลักษณ์ให้จดจำ และการให้ความรู้สึกทางสุนทรียภาพ

2.2.1.3 กายภาพของสี

เกี่ยวกับเรื่องกายภาพของสี (physical of color) ได้มีการค้นพบว่าสีเป็นส่วนหนึ่งของแสง เป็นเพียงส่วนเล็กๆ ส่วนหนึ่งของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่แพร่กระจาย ในความถี่ที่เราสามารถมองเห็นได้แสงที่มนุษย์มองเห็นเป็นแสงสีขาว (light white) ซึ่งที่แท้จริงแล้วแสงสีขาวนี้ประกอบไปด้วยสีต่างๆ เรียงตามลำดับการรับรู้ในสีรุ้งโดยการค้นพบของ เซอร์ไอแซค นิวตัน ในปีค.ศ. 1661 ได้ทดลองให้แสงอาทิตย์ส่องผ่านแท่งแก้วรูปสามเหลี่ยม (prism) แสงที่ผ่าน

ออกมาอีกด้านจะเหมือนสีรุ้งกินน้ำ เซอร์ไอแซค นิวตัน จึงได้กำหนดชื่อไว้ดังนี้ red orange yellow green blue indigo (หรือที่รู้จักกันว่า violet) สีแดงมีความยาวคลื่นมากที่สุด และสีม่วง

2.2.1.4 กระบวนการทางสรีรวิทยา

เมื่อแสงกระทบเข้าสู่ตาของมนุษย์ มันจะเข้าสู่กระบวนการทางด้านสรีรวิทยา (physiological) ทันทีโดยชั้นแรกแสงจะเปลี่ยนเป็นภาพด้วยเซลล์ประสาทตาที่เรียกว่าเรตินา (retina) เรตินาจะมีปฏิกิริยาแม้แต่กับแสงปริมาณเพียงเล็กน้อยและสามารถแยกแยะรายละเอียดของความสว่างและสีได้ ในเนื้อเยื่อที่ไวต่อแสงของเรตินามีเซลล์รับรู้สองชนิด คือ ร็อด (rod) และ โคน (cone) โดยจะต่อคลื่นแสง 3 สี คือน้ำเงิน แดง เขียว ร็อดจะรับรู้ความแตกต่างของความเข้มแสง แม้ว่าร็อดมีปฏิกิริยากับทุกสี แต่ก็ เป็นเพียงค่าความสว่างและความมืดของสีเท่านั้น และร็อดจะไวต่อแสงมากกว่าโคน ร็อดสามารถตอบสนองต่อแสงแม้เพียงเล็กน้อยในเวลากลางคืนซึ่งมีแสงสลัว เราจึงเห็นเพียงสีขาว เทา และดำในความมืด เมื่อแสงมากขึ้น โคนจะทำงานโดยเห็นสีได้กลาง ๆ และจะขึ้นเมื่อแสงสว่างเต็มที่ นักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าการตอบสนองต่อสีของมนุษย์ขึ้นอยู่กับ การตีความหมายของสมองต่อสิ่งที่ตามองเห็น

กระบวนการด้านสรีรวิทยาเป็นเรื่องที่จะละเอียดไม่ได้เพราะความรู้นี้จะทำให้เราทราบว่าสีบางสีไม่ควรอยู่คู่กัน เช่น สีแดงไม่ควรอยู่กับสีฟ้า เนื่องจากแสงที่ตกกระทบเรตินาไม่เท่ากัน สีแดงตกกระทบด้านหลังเรตินา ทำให้แก้วตาบวมขึ้นมา คลื่นสีฟ้าซึ่งสั้นกว่าตกกระทบด้านหน้าของเรตินา ทำให้แก้วตาแบนเรียบเกิดการผลึกแสงเข้าสู่เรตินา ดังนั้นเมื่อ ตัวพิมพ์สีฟ้าอยู่บนพื้นสีแดงจะเกิดปฏิกิริยาทางสรีรวิทยา คือ แก้วตาพยายามรับรู้ทั้งสองสีในเวลาเดียวกัน เกิดแรงดึงดูดซึ่งกันและกันทำให้ผู้อ่านปวดศีรษะ

2.2.1.5 สภาพแวดล้อม

สีเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพของแสง (environmental) เป็นเรื่องยากที่จะระบุสภาพของสีต่อแสงทั้งหมดได้ แสงอาทิตย์เวลาเที่ยงให้แสงสีฟ้า ให้สีแดงยามเช้า และหลังเที่ยง แสงประดิษฐ์จากแหล่งกำเนิดไฟฟ้าให้แสงแตกต่างกันตามคลื่นแสง

หลอดไฟ ใส้ทั้งสแตนให้แสงสีเหลืองอมแดง หลอดฟลูออเรสเซนต์ให้แสงออกเขียว ในการออกแบบนอกจากความรู้ในการออกแบบตามหลักการออกแบบให้สวยงามแล้ว

ยังจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องแสงไฟกรณีที่ต้องการออกแบบผลงานเพื่อนำไปติดตั้งในสถานที่แตกต่างกัน อาทิ สถานรถไฟใต้ดิน ภายนอกอาคารหรือกลางแจ้ง

2.2.1.6 สภาพทางวัฒนธรรม

สภาพทางวัฒนธรรม (cultural) มีอิทธิพลต่อการรับรู้เรื่องสี มนุษย์สามารถรับรู้สีได้เป็นล้านๆ สี แต่สามารถจพได้ไม่เกิน 180 สี คงเป็นการถ่ายต่อนักออกแบบถ้าแต่ละสีจะมีความหมายตายตัวลงไป แต่ความจริงไม่ได้เป็นเช่นนั้น ตามสภาพสังคม และในอดีตที่ผ่านมา มีความนิยมหรือแทนค่าสีต่างกัน หากนักออกแบบทำงานในระดับสากลก็จำเป็นต้องเรียนรู้ความหมายของสีในแต่ละวัฒนธรรม

การรับรู้เรื่องสีขึ้นอยู่กับภูมิหลังของผู้รับสาร มนุษย์ที่มีเชื้อชาติ วัฒนธรรม และอาศัยอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกัน มักมีความชอบหรือความเชื่อในสีที่ต่างกัน เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับสีแดง

อเมริกาเหนือ	หมายถึง	การเตือนภัย ตื่นเต้น เชื้อชาติ เผ็ดร้อน
ละตินอเมริกา	”	ความสดชือร่างเริง ดวงอาทิตย์
ยุโรปตะวันออก	”	ความรัก ฤดูใบไม้ผลิ
แอฟริกา	”	ความตาย การนองเลือด
ตะวันออกกลาง	”	ความรัก อุทิศ บาป เลือด ความโกรธ
เอเชียแปซิฟิก	”	ไฟ โชคดี ความร่าเริง

2.2.1.7 อิทธิพลของสีต่ออารมณ์

สีมีอิทธิพล (affective) ต่อจิตใจมนุษย์แต่ละสีให้อารมณ์ความรู้สึกแตกต่างกัน ดังนั้นในการทำงานจึงต้องมีความรู้ถึงปฏิกิริยาของสีทางด้านจิตวิทยา สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมประเพณีสมัยนิยม หรือข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายที่จะชมงานของเรา สีต้องมีประสิทธิภาพพอที่จะให้อ่านหรือผู้ชมจดจำไปถึงจิตใต้สำนึก สามารถทำให้ผู้ชม รู้สึกเหมือนเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นจริง

2.2.1.8 การเชื่อมโยงความคิด

มนุษย์มีความรู้สึกต่อสีกว้างมาก เช่น ถ้าถามว่าพูดถึงสีแดงแล้วนึกถึงอะไร คำตอบที่ได้อาจเป็นแอปเปิ้ล เลือด ดอกกุหลาบ ถ้าพูดถึงสีเหลืองคำตอบที่ได้อาจเป็นกล้วยหอม ดอกทานตะวัน ความสดใสหรือความอิจฉา

ในงานโฆษณา นักออกแบบพยายามนำการเชื่อมโยงความคิด ไปใช้ในการออกแบบโลโก้ หรือทุ้มเทงบประมาณมหาศาลโฆษณาซ้ำแล้วเล่าเพื่อให้คนจดจำ สีแดงของ Coca-Cola สีดเหลืองของ Kodak หรือสีฟ้าของ IBM

ในแต่ละเชื้อชาติประเพณีวัฒนธรรม สมัยนิยมมีความเชื่อเกี่ยวกับสีที่แตกต่างกัน นักออกแบบจำเป็นต้องศึกษาเพื่อผลทางด้านงานออกแบบให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด จากความสำเร็จในการรู้จักเชื่อมโยงความคิด ซึ่งพอมีตัวอย่างน้อยของสี ดังนี้

สีแดง สีแดงเป็นตัวแทนของความรุนแรงและก้าวร้าว อาจใช้เป็นสีเลือด สีแดงเป็นสีของการเตือนภัยด้วย สีแดงเป็นสีของความรัก แต่เมื่อเป็นสีส้มแดงจะเชื่อมโยงถึงความรู้สึกรักใคร่ของมนุษย์ อวัยวะในร่างกายจะระเหิดด้วยสีเลือด

สีส้ม สีส้มเชื่อมโยงกับไฟเช่นเดียวกับสีแดง ให้ความรู้สึกอบอุ่นและร่าเริงแต่สีส้มจะขาดเอกลักษณ์ของตัวเองถ้าต้องผสมกับสีขาวจะรู้สึกซีดลง และกลายเป็นสีน้ำตาล เมื่อถูกผสมด้วยสีน้ำเงินหรือสีเทา

สีเหลือง สีเหลืองเป็นสีของแสงสว่างในเมืองจีนสมัยโบราณสีเหลืองสงวนไว้ให้จักรพรรดิซึ่ง เกลียวฉลาดและหยิ่งรู้ สีเหลืองถูกปลอมปนได้ง่าย ถ้าผสมกับสีม่วงหรือสีเทา จะดูไม่บริสุทธิ์ สีจะออกเขียวทึบ สีเหลืองบางครั้งแทนความหมายของความขี้ลาด โรคภัยไข้เจ็บ และการโกหกหลอกลวง

สีเขียว เนื่องจากสีเขียวเชื่อมโยงความคิดถึงคลอโรฟิลล์สีเขียวจึงจำเป็นสีของผักเป็นสัญลักษณ์ของการฟื้นคืนชีพและคนรุ่นใหม่ green มาจากภาษาอารยัน ghra หมายถึง “to grow” เพราะโลกดำเนินต่อไปอีกครั้งด้วยสีเขียวในฤดูใบไม้ผลิ สีเขียวโยงถึงความอมตะ บางครั้งสีเขียวแปลว่ายังไม่สุก บางครั้งสีเขียวก็เป็นสัญลักษณ์ของความสงบเพราะเชื่อมโยงถึงช่อมะกอกหรือบางครั้งสีเขียวก็เป็นสัญลักษณ์ความเคลื่อนไหวเพื่อสิ่งแวดล้อม บางครั้งสีเขียวอาจให้ความหมายเชิงลบ เช่น ทางตะวันตกมีสำนวนเฉพาะถึงบางคนที่ยังจางหน้าเขียว

สีฟ้า เมื่อสีฟ้าถูกเชื่อมโยงกับสวรรค์ สีฟ้าเป็นสัญลักษณ์ที่น่าเชื่อถือของชาวตะวันตก สำหรับชาวจีน สีฟ้าอาจหมายถึงอมตะเมื่อเกี่ยวข้องกับเรื่องเหนือธรรมชาติ

แต่บางทีสีฟ้าก็ให้ความหมายต่างออกไปสำหรับกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่ม คนอเมริกันถ้าพูดถึง “blue movie” นั้นหมายถึงสื่อลามก บริษัทประกันภัยใช้สีฟ้าแทนค่าความเชื่อถือได้ แต่ถ้าเป็นอาชีพเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ “code blue” หมายถึง ความตาย

สีม่วง ถ้าสีเหลืองเป็นสีของความสว่างสดใส สีม่วงก็ตรงข้ามกันเป็นสัญลักษณ์ของความขี้อาย บางเวลาแทนความหมายของความลึกลับความมืดดำและบางเวลาแทนความหมายถึงภัยคุกคาม ส่วนสีม่วงแดงในสมันโบราณย้อมยากมาก คนมีเงินหรือขุนนางชั้นสูงเท่านั้นที่จะมีเสื้อผ้าสีม่วง แดงใส สีม่วงแดงจึงเป็นสัญลักษณ์ของเชื้อพระวงศ์บางที่ก็แทนค่า หมายถึง ความหรูหรา

สีขาว สำหรับชาวเอสกิโมสีขาวให้ความหมายได้มากกว่าสีอื่นทั้งหมดโดยเงื่อนไขความแตกต่างกันของน้ำแข็งบางครั้งสีขาวเป็นสัญลักษณ์ของความสำเร็จของการล่าสัตว์ การเดินทางหรือความตายสีขาวอาจแสดงถึงความบริสุทธิ์ไร้เดียงสาสำหรับชาวตะวันตก แต่เป็นเสื้อผ้าของชาวจีนยามไวทุกข์

สีดำ สีดำหมายถึงรถบรรทุกศพ ความตายทางตะวันตก มีความหมายในเชิงทำลาย ความกลัว ความไม่รู้ ความมืด แต่คนบางกลุ่มใช้สีดำแสดงความมีเสน่ห์รัฐจวนใจ

2.2.1.9 การสร้างสัญลักษณ์ให้จดจำ

เมื่อการใช้สีสามารถสร้างสัญลักษณ์ให้คนจดจำได้ จึงมีการแทนค่าสิ่งต่าง ๆ ด้วยสีมากมาย เช่น ในประเทศไทยใช้สีแดง ขาว น้ำเงิน เป็นธงไตรรงค์ ประเทศญี่ปุ่นใช้ธงสีขาวมีดวงอาทิตย์เป็นวงกลมสีแดงอยู่ตรงกลาง เป็นต้น

เนื่องจากมนุษย์มีความจำเกี่ยวกับสีไม่มากนัก อาจจำความแตกต่างของสีได้ว่าสว่างมากหรือน้อยกว่า มีดหรือมีดกว่าแต่กลับจำสีที่ต้องการไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องมีการกำหนดสีขึ้นมา สีที่ไม่เฉพาะเจาะจงลงไปเพื่อกำหนดความแตกต่างได้ชัดเจน อาทิ Lime Rose Turquoise หรือชื่อที่เจาะจงกว่าและรู้จักในบุคคลเฉพาะกลุ่ม เช่น Fuchsia Puce หรือ Bumt Sienna เป็นต้น

2.3 จิตวิถียามนุษย์

2.3.1 รูปแบบของการทำสมาธิจากทั่วโลก

2.3.1.1 BUDDHIST MEDITATION

2.3.1.1 ZEN MEDITATION

2.3.1.2 VIPASSANA MEDITATION

2.3.1.3 MINDFULLNESS MEDITATION

2.3.1.4 LOVING KINDNESS MEDITATION (METTA MEDITATION)

2.3.1.2 HINDU MEDITATION

2.3.1.2.1 MANTRA MEDITATION

2.3.1.2.2 TRANSCENDENTAL MEDITATION

2.3.1.2.3 YOGA MEDITATION

2.3.1.3 CHINESE MEDITATION

2.3.1.3.1 TAOIST MEDITATION

2.3.1.3.2 QIGONG (CHI KUNG)

2.3.1.4 CHRISTIAN MEDITATION

2.3.1.5 GUIDED MEDITATION

2.3.2 ทฤษฎีการรับรู้ของมนุษย์

2.3.2.1 ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory)

ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory) การรับรู้เป็นพื้นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญของบุคคล เพราะการตอบสนองของพฤติกรรมใด ๆ จะขึ้นอยู่กับ การรับรู้จากสภาพแวดล้อมของตนและความสามารถในการแปลความหมายของสภาพนั้นๆ ดังนั้นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยการรับรู้และสิ่งเร้าที่มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจัยการรับรู้ ประกอบด้วย ประสาทสัมผัส และปัจจัยทางจิตคือ ความรู้เดิม ความต้องการ และเจตคติ เป็นต้น การรับรู้จะประกอบด้วยกระบวนการสามด้าน คือ การรับสัมผัส การแปลความหมายและอารมณ์

การรับรู้เป็นผลเนื่องมาจากการที่มนุษย์ใช้อวัยวะรับสัมผัส (Sensory motor) ซึ่งเรียกว่า เครื่องรับ (Sensory) ทั้ง 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง จากการวิจัยมีการค้นพบว่า การรับรู้ของคนเกิดจากการเห็น 75% จากการได้ยิน 13% การสัมผัส 6% กลิ่น 3% และรส 3% การรับรู้จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอิทธิพล หรือปัจจัยในการรับรู้ ได้แก่ ลักษณะของผู้รับรู้ ลักษณะของสิ่งเร้า การที่มนุษย์จะรับรู้และสามารถพัฒนาจนเป็นการเรียนรู้ได้ดีหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติปัญญา ผู้มีสติปัญญาสูงกว่า ย่อมรับรู้ได้ดีกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำกว่า
2. การสังเกตและพิจารณา ขึ้นอยู่กับความชำนาญ และความสนใจต่อสิ่งเร้า
3. คุณภาพของจิตในขณะนั้น ถ้ามีความเหนื่อยอ่อน เครียด หรืออารมณ์ขุ่นมัว อาจทำให้แปลความหมายของสิ่งเร้าที่สัมผัสได้ไม่ดี แต่ในทางตรงกันข้าม หากสภาพจิตใจโปร่งใส ปลอดโปร่ง ก็จะทำให้การรับรู้และการเรียนรู้เป็นไปด้วยดี และเป็นระบบ

2.3.2.2 การจัดระบบการรับรู้ของมนุษย์

มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏแต่นำมาจัดระบบตามหลักดังนี้

- หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

- หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กันจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

เป็นพวกเดียวกัน

- หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

2.3.2.3 ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual constancy)

ความคงที่ในการรับรู้มี 3 ประการ ได้แก่

- การคงที่ของขนาด
- การคงที่ของรูปแบบ รูปทรง
- การคงที่ของสีและแสงสว่าง

การรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง 5 ประเภทแต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่าทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้นการรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้องจะต้องรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายทางผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น

2.3.2.4 ทฤษฎีการเรียนรู้

คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด คนสามารถเรียนรู้ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่ จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้น เป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน องค์ประกอบของการรับรู้ องค์ประกอบสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการรับรู้อยู่ด้วยกันหลายอย่างเพราะการรับรู้พื้นฐาน ที่สำคัญต่อการเข้าใจพฤติกรรมบุคคล สามารถจำแนกได้ดังนี้

2.3.2.4.1 องค์ประกอบสำคัญที่เป็นพื้นฐานของการรับรู้

- สมอและระบบประสาท ระบบประสาทของคนประกอบด้วยสมอง ไขสันหลัง และเส้นประสาท ซึ่งเป็นอวัยวะทำหน้าที่รับความรู้สึกต่าง ๆ ทำให้มนุษย์มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความเข้าใจ สามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ และควบคุมเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นได้ดีกว่า มีประสิทธิภาพสูง กว่าสัตว์ชนิดอื่น ดังนั้นการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความทรงจำ และการรับรู้ ต้องอาศัยการทำ ของสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานสำคัญ

- แรงขับ แรงขับเป็นภาวะการณ์กระตุ้นหรือเร้าให้ร่างกายแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ในทางจิตวิทยาแบ่งแรงขับออกเป็น 2 อย่างคือ แรงขับพื้นฐานและแรงขับที่เกิดจากการรับรู้

- สิ่งเร้าและแรงจูงใจ สิ่งเร้าและแรงจูงใจเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนรู้ เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้าและแรงจูงใจ จึงทำให้เกิดการตอบสนองขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน

- การเสริมแรง เป็นการกระตุ้นให้บุคคลพัฒนาพฤติกรรมเพื่อการรับรู้ เพราะเมื่อแสดง พฤติกรรมแล้วได้รับการเสริมแรงจึงอยากแสดงพฤติกรรมซ้ำอีก การเสริมแรงมีทั้งการเสริมแรง ทางบวก และการเสริมแรงทางลบ เช่นเดียวกับแรงจูงใจ จะเห็นได้ว่า นอกจากการให้แรงจูงใจ ต่อผู้เรียนแล้ว การรู้จักเสริมแรงพฤติกรรมตอบสนองซึ่งเป็นที่พึงปรารถนาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง อย่างหนึ่งในกระบวนการของการรับรู้

2.3.2.4.2 ลำดับชั้นของการรับรู้

ในกระบวนการรับรู้ของคนเรานั้นจะประกอบด้วยลำดับชั้นตอนพื้นฐานที่สำคัญ 3 ชั้นตอนด้วยกัน คือ

- ประสบการณ์ (Experiences) ในบุคคลปกติทุกคนจะมีประสาทรับรู้อยู่ด้วยกัน ทั้งนี้ ส่วนใหญ่ที่เป็นที่เข้าใจก็คือ ประสาทสัมผัสทั้งห้า ซึ่งได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง ประสาทรับรู้ เหล่านี้จะเป็นเสมือนช่องประตูที่จะให้บุคคลได้รับรู้และตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ถ้าไม่มีประสาทรับรู้ เหล่านี้แล้ว บุคคลจะไม่มีโอกาสรับรู้หรือมีประสบการณ์ใด ๆ เลย ซึ่งก็เท่ากับเขาไม่สามารถเรียนรู้ สิ่งใด ๆ ได้ด้วยประสบการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับนั้นย่อมจะแตกต่างกัน บางชนิดก็เป็นประสบการณ์ตรง บางชนิดเป็นประสบการณ์แทน บางชนิดเป็น

ประสบการณ์รูปธรรม และบางชนิด เป็นประสบการณ์ นามธรรม หรือเป็นสัญลักษณ์

- ความเข้าใจ (Understanding) หลังจากบุคคลได้รับประสบการณ์แล้ว ขึ้นต่อไป ก็คือ ดีความหมายหรือสร้างมโนคติ (Concept) ในประสบการณ์นั้น กระบวนการนี้เกิดขึ้นในสมองหรือจิตของบุคคล เพราะสมองจะเกิดสัญชาตญาณ (Percept) และมีความทรงจำ (Retain) ขึ้นซึ่งเราเรียก กระบวนการนี้ว่า “ความเข้าใจ” ในการเรียนรู้ นั้น บุคคลจะเข้าใจประสบการณ์ที่เขาประสบได้ก็ต่อเมื่อ เขาสามารถจัดระเบียบ (Organize) วิเคราะห์ (Analyze) และสังเคราะห์ (Synthesis) ประสบการณ์ ต่าง ๆ จนกระทั่งหาความหมายอันแท้จริงของประสบการณ์นั้นได้

- ความนึกคิด (Thinking) ความนึกคิดถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการเรียนรู้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมอง โดยความนึกคิดที่มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นความนึกคิดที่สามารถ จัดระเบียบ (Organize) ประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับให้เข้ากันได้ สามารถที่จะค้นหา ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ทั้งเก่าและใหม่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่จะทำให้เกิดบูรณาการ การเรียนรู้อย่างแท้จริง (ทฤษฎีการรับรู้ (Perception Theory)

2.3.2.4.3 กระบวนการของการรับรู้

กระบวนการของการเรียนรู้มีขั้นตอนดังนี้คือ

- มีสิ่งเร้า (Stimulus) มาเร้าอินทรีย์ (Organism)
- อินทรีย์เกิดการรับสัมผัส (Sensation) ประสาทสัมผัสทั้งห้า ตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย
- ประสาทสัมผัสส่งกระแสสัมผัสไปยังระบบประสาทเกิดการรับรู้ (Perception)
- สมองแปลผลออกมาว่าสิ่งที่สัมผัสคืออะไรเรียกว่าความคิดรวบยอด (Conception)
- พฤติกรรมได้รับคำแปลผลทำให้เกิดความคิดรวบยอดที่เกิดการเรียนรู้ (Learning)

2.3.4 ทฤษฎีพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล

ทฤษฎีพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล (Personal Space Behavior) พฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล เป็นการแสดงออกประการหนึ่งของพฤติกรรมการครอบครองอาณาเขตแต่เป็นอาณาเขตที่อยู่รอบๆ ตัว ที่เคลื่อนที่ไปพร้อมกันกับเจ้าของอาณาเขต ขนาดของอาณาเขตย่อมหมายถึง การมีระยะห่างมากหรือน้อยจากบุคคลอื่น สาระสำคัญของพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคลจึงเกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระยะห่างและปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวกำหนด

ระยะห่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการออกแบบสภาพแวดล้อม การจัดที่นั่ง การกำหนดระยะห่าง ตลอดจนการบริหารจัดการพื้นที่ใช้สอย โดยเฉพาะพื้นที่สาธารณะ

2.3.4.1 ความนำเกี่ยวกับพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล (Introduction to Personal Space Behavior)

ปรากฏการณ์ของพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล การที่สัตว์และมนุษย์มีการเว้นระยะห่างจากกัน โดยมีระยะที่ค่อนข้างคงที่และปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้ทั่วไป ที่กล่าวได้ว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก ดังสังเกตได้จากนกที่เกาะอยู่บนสายไฟฟ้า ที่มักทิ้งระยะห่างไว้ค่อนข้างสม่ำเสมอ บุคคลที่นั่งในสถานีรถไฟ หรือในโรงพักคอยในโรงพยาบาล หากเลือกได้ มักเลือกนั่งเว้นไป 1-2 ที่นั่ง ปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้มีการศึกษาพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล เพื่อค้นหาคำตอบสำหรับคำถามจำนวนมากมายที่เกี่ยวข้องกับระยะห่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะการค้นหาขนาดและรูปร่างของขอบเขตที่มองไม่เห็น แต่มีการเว้นว่างไว้เป็นเขตกันชนระหว่างบุคคล รวมถึงความแปรผันของพฤติกรรมที่ว่างส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางด้านบุคคล ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ ตลอดจนลักษณะของการกระทำระหว่างกันทางสังคม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องที่อาจมีส่วนเพิ่มหรือลดระยะห่างระหว่างบุคคล

ประเด็นคำถามสำหรับเป็นข้อพิจารณาในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพ คือ พฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคลมีผลต่อการกำหนดขนาดและรูปแบบหรือการจัดสภาพแวดล้อมกายภาพประการใด เพื่อเป็นการตอบรับกับสภาพการใช้สอยและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

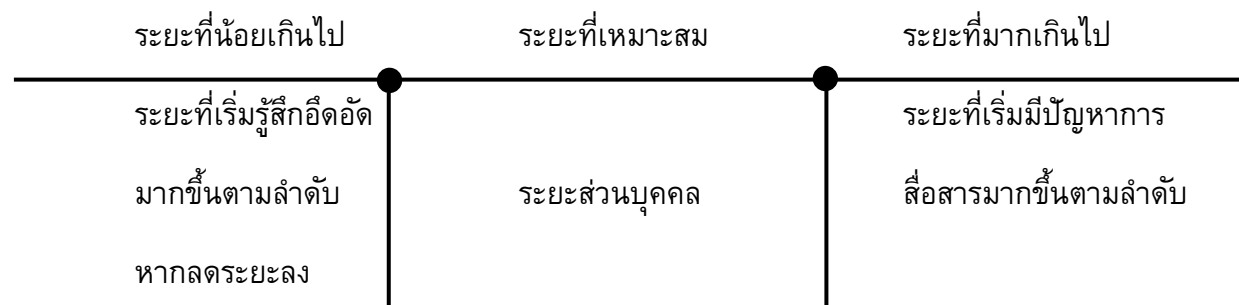
2.3.4.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล (Theories of Personal Behavior)

ความหมายและหน้าที่ของการเว้นที่ว่างส่วนบุคคล (Meaning and Function of Personal Space)

ที่เว้นว่างส่วนบุคคล หมายถึง ขอบเขตที่ว่างรอบตัวบุคคลที่มองไม่เห็น คล้ายกับฟองอากาศที่แต่ละบุคคลเว้นไว้เป็นเขตกันชน เพื่อไม่ให้มีการบุกรุกถึงตัวบุคคล ขอบเขตที่ว่างนี้จึงเคลื่อนที่ไปพร้อมกับตัวบุคคลและมีการยืดหรือหดลงได้ตามแต่สภาพ

เหตุการณ์ ซึ่งย่อมหมายความว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดขึ้น จึงได้เกิดมีระยะห่างเกิดขึ้น มากหรือน้อยพร้อมกับการกระทำต่อกัน ซึ่งอาจเป็นการใช้สายตา หรือการสัมผัสทางกาย รวมทั้งการหันเหร่างกายต่อกัน อย่างไรก็ตาม ขอบเขตของที่ว่างรอบตัวบุคคล ไม่ได้มีความชัดเจนแบบตัดตอน แต่มีลักษณะชัดเจนมากขึ้นเป็นลำดับสู่ตัวบุคคล จนเป็นอาณาเขตครองครองที่เล็กที่สุด เพื่อป้องกันการรุกราน (intrusion)

หน้าที่ของระยะห่างระหว่างสัตว์ เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางชีวภาพทั้งทางด้านการหาอาหารและด้านการสืบพันธุ์ โดยต้องการระยะห่างมากน้อยต่างกันตามแต่ชนิดของสัตว์ ส่วนระยะห่างระหว่างมนุษย์ ซึ่งหมายถึงระยะห่างระหว่างบุคคลเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่อกัน ระหว่างบุคคลต่อบุคคลหรือระหว่างบุคคลหรือกลุ่ม จึงมีหน้าที่ทางสังคมและวัฒนธรรม โดยมีความเกี่ยวข้องกับการรับรู้และการส่งข่าวสารระหว่างกัน ซึ่งแปรเปลี่ยนไปตามระยะห่าง ความพอเหมาะพอดีของระยะห่างจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญของพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคล หากมีการเข้าใกล้กันก็จะรู้สึกอึดอัด แต่หากอยู่ไกลเกินไปก็ย่อมมีปัญหาในการสื่อสารและการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน

ภาพที่ 2 แผนภาพระยะส่วนบุคคลที่เหมาะสมกับระยะที่ไม่เหมาะสม

อาจจะพิจารณาระยะห่างระหว่างบุคคลตามระยะที่เป็นจริงที่สามารถวัดได้ (alpha personal space) ตามมาตรฐานที่ใช้วัด และระยะห่างระหว่างบุคคลตามที่ได้รับรู้ ซึ่งเป็นไปตามประสบการณ์ (beta personal space) อาจมากกว่าหรือน้อยกว่าระยะจริง

2.3.4.3 ระยะห่างระหว่างบุคคล (Personal Distance)

ระยะห่างระหว่างบุคคล เป็นอาณาเขตรอบตัวบุคคลที่ไม่มีความแน่นอนตายตัว มักแปรเปลี่ยนไปตามปัจจัยด้านมนุษย์ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมกายภาพ รวมถึงปัจจัย

ด้านการกระทำต่อกันทางสังคมและกิจกรรม

เอ็ดเวิร์ด ฮอลล์ (Hall, 1966) ในหนังสือ “The Hidden Dimension” ได้ศึกษาระยะห่างระหว่างบุคคล ที่สัมพันธ์กับลักษณะของการกระทำต่อกัน และกับการรับรู้ผ่านทางประสาทสัมผัสต่างๆ ซึ่งได้แก่ การสัมผัสทางทัศนการ ทางการได้ยิน ทางกลิ่น ทางกายสัมผัส รวมทั้งการสัมผัสอุณหภูมิของร่างกาย ที่มีผลต่อการกำหนดระยะห่างระหว่างบุคคล การรुकล้าที่เว้นว่างส่วนบุคคลนั้น อาจเป็นไปได้ด้วยการใช้สายตาต่อกัน การใช้เสียงหรือเกิดการรुकล้าด้วยกลิ่น หรือแม้แต่ความร้อนจากร่างกาย รวมไปถึง การรुकล้าโดยการเคลื่อนย้ายร่างกายเข้าไปใกล้กันจนเกินไป เป็นต้น และฮอลล์ (Hall, 1966 : 116 - 125) ได้เสนอว่า บุคคลมีระยะห่างระหว่างกันที่เหมาะสมกับการกระทำที่มีต่อกันและกับการรับรู้ที่เกิดขึ้น แบ่งได้ 4 ระยะหลัก โดยในแต่ละระยะสามารถแบ่งย่อยได้เป็นระยะใกล้ (close phase) และระยะไกล (far phase) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.4.3.1 ระยะใกล้ชิด (Intimate Distance)

เป็นระยะที่บุคคลอยู่ใกล้กันมาก และเป็นระยะที่สามารถรับรู้ข่าวสารผ่านประสาทสัมผัสได้เกือบทุกทางอย่างละเอียด บุคคลสามารถรับรู้แม้กระทั่งกลิ่นตัวและความร้อนจากร่างกาย สำหรับ ระยะใกล้ มีระยะห่างกัน 0 – 0.15 ม. (0 – 6 นิ้ว) มักเป็นระยะที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่มีความสนิทสนมกันเป็นอย่างดี จึงมักมีการสัมผัสทางกาย ระยะนี้ได้แก่ ระยะที่คู่สามีภรรยาแสดงความรักต่อกัน ระยะที่นักกีฬามวยปล้ำสามารถเล่นมวยปล้ำกันได้ ระยะที่แม่ออกดลูก ระยะที่บุคคลแสดงการปลอบใจและการปกป้อง เป็นต้น ข่าวสารที่ได้รับรู้ในระยะใกล้นี้ได้แก่ การรับรู้กลิ่นและความร้อนของอีกฝ่ายหนึ่งได้อย่างชัดเจนมาก แต่มองเห็นอีกฝ่ายหนึ่งไม่ชัด เนื่องจากระยะใกล้ชิดทำให้รู้สึกเหมือนมีอะไรมาขวางตา มักไม่มีการใช้เสียงมากนัก สำหรับ ระยะไกล มีระยะห่างกัน 0.15 – 0.45 ม. (6-8 นิ้ว) แม่กายจะไม่สัมผัสกัน แต่มือสามารถเอื้อมถึงกันได้ เช่น ระยะที่เพื่อนสนิทหรือคนที่รู้จักกระซิบกระซาบกัน เป็นระยะที่ยังคงรับรู้กลิ่นและความร้อนจากฝ่ายหนึ่งได้ดี สิ่งต่างๆ ที่เห็นมักบิดเบือนอันเนื่องจากอยู่ใกล้กันมาก เช่น เห็นศีรษะมีขนาดใหญ่กว่าปกติ เป็นต้น

2.3.4.3.2 ระยะส่วนบุคคล (Personal Distance)

เป็นระยะห่างที่มีความสำคัญต่อบุคคล และเป็นระยะที่ครอบคลุมไปถึงระยะที่บุคคลพยายามปกป้องการล่วงล้ำ หรืออาณาเขตที่เว้นว่างส่วนบุคคลนั่นเอง สำหรับ ระยะใกล้ มีระยะห่างที่ 0.45 – 0.75 ม. บุคคลอยู่ห่างกันในระยะที่สามารถจับต้องอีกฝ่ายหนึ่งได้

ในระยะนี้ ไม่เกิดการบิดเบือนในการรับรู้ทางทัศนการ ที่สำคัญคือ สามารถรับรู้ความลึกของส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ เช่น ส่วนยื่นของจมูก ความกลมของใบหน้า สามารถแยกแยะรายละเอียดบนใบหน้าและผิวหนังได้ ภายในระยะส่วนบุคคลนี้ ผู้ที่ล่งล่าได้เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมเป็นพิเศษ เช่น เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน เป็นเพื่อนสนิท เป็นคู่รัก เป็นต้น ส่วนระยะไกล มีระยะห่างกัน 0.75 – 1.20 ม. เป็นระยะเอื้อมถึง หรือเป็นระยะตั้งแต่ว่าฝ่ายหนึ่งสามารถแตะต้องอีกฝ่ายหนึ่ง ไปจนถึงระยะที่ทั้งสองฝ่ายเอื้อมแขนออกแล้วสามารถแตะปลายนิ้วกันได้ เป็นระยะห่างที่เห็นศีรษะมีขนาดปกติ สามารถมองเห็นรายละเอียดของผิวหนัง สีผม รอยย่นหรือรอยเปื้อนบนเสื้อผ้าของอีกฝ่ายได้ เป็นระยะที่มีการใช้เสียงดังปานกลาง มักเป็นระยะที่ใช้ในการสนทนากันระหว่างบุคคลที่รู้จักกัน แต่อาจไม่สนิท ในระยะห่างส่วนบุคคลนี้ ไม่อาจรับรู้ความร้อนหรือกลิ่นจากร่างกายได้ นอกจากกลิ่นน้ำหอมที่บุคคลใช้

2.3.4.3.3 ระยะสังคม (Social Distance)

เป็นระยะห่างที่ต่างจากระยะบุคคลตรงที่ว่า เป็นระยะที่พ้นเขตอิทธิพลส่วนบุคคล เป็นระยะที่ไม่มีการสัมผัสร่างกาย ใช้ระดับเสียงปกติ และมีการเปลี่ยนแปลงในระดับเสียงเล็กน้อยระหว่างระยะใกล้กับระยะไกล ใน ระยะใกล้ มีระยะห่างกัน 1.20 – 2.00 ม. เป็นระยะที่เห็นได้ชัดเจนเพียงบางส่วน กล่าวคือ สามารถเห็นรายละเอียดของผิวหนังและผมอย่างชัดเจน การติดต่อทางธุรกิจที่ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว เช่น การซื้อขายสินค้า มักเกิดขึ้นระหว่างบุคคลที่อยู่ห่างกันในระยะนี้ ซึ่งเป็นระยะห่างที่บุคคลมีโอกาสเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันมากกว่าระยะไกล จึงเป็นระยะที่ปรากฏอยู่ทั่วไประหว่างผู้ที่ทำงานอยู่ในสำนักงานเดียวกัน ส่วนในระยะไกล ที่ระยะห่าง 2.00 – 3.50 ม. บุคคลสามารถเห็นใบหน้าชัดเจนได้ทั้งใบหน้า แม้ว่าจะไม่เห็นรายละเอียดทั้งใบหน้า แต่ก็ยังเห็นสภาพผิว ผม หรือเสื้อผ้า ในการสนทนากันเป็นระยะเวลายาวนานจำเป็นต้องมีการมองเห็นกัน และการมองเห็นกันในระยะนี้ ได้ประโยชน์กว่าในระยะใกล้ เพราะเห็นได้ชัดทั้งหมด การใช้เสียงในระยะไกล มักดังกว่าในระยะใกล้ เป็นที่น่าสังเกตได้ว่าการพูดจาหรือการประชุมทางธุรกิจมักเกิดขึ้นในระยะสังคมระยะไกลนี้ การกระทำต่อกันมีลักษณะเป็นพิธีรีตองมากกว่าในระยะใกล้ นอกจากนี้ พนักงานต้อนรับที่ต้องทำหน้าที่ตอบผู้ที่มาติดต่อสอบถาม และรวมทั้งหน้าที่งานเสมียนอื่นๆ มักพยายามให้ตัวเองอยู่ในระยะสังคมระยะไกล (มากกว่า 3.00 ม. หรือมากกว่า 10 ฟุต) จากผู้มาติดต่อ เพราะสามารถวางเฉยได้ โดยไม่เสียมารยาทมากนัก

2.3.4.3.4 ระยะสาธารณะ (Public Distance)

เป็นระยะที่บุคคลต่างไม่อาจยุ่งเกี่ยวกับโดยตรงระหว่างบุคคลกับบุคคลได้ จึงมีการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้การสัมผัสจากการรับรู้ที่เกิดขึ้นในระยะส่วนบุคคลและระยะสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีระยะห่างกันมากใน ระยะใกล้ ที่ระยะห่าง 3.50 – 7.50 ม. เริ่มมีการใช้เสียงดัง แม้ว่าจะยังไม่ได้ดังเต็มที่ที่สามารถเห็นชัดทั้งใบหน้า และไม่อาจเห็นรายละเอียดของผิวหนังและตาความสามารถในการมองเห็นความลึกมีน้อยลง สิ่งต่างๆ เริ่มปรากฏแบบขั้นที่ระยะห่างนี้ และเป็นระยะทั่วไประหว่างผู้บรรยายกับผู้ฟัง ส่วนใน ระยะไกล มีระยะห่างตั้งแต่ 7.50 ม. ขึ้นไป (25 ฟุตขึ้นไป) ระยะมีการเปลี่ยนแปลงมากในการรับรู้และการส่งข่าวสารไม่อาจเห็นรายละเอียดของการแสดงออกบนใบหน้า หากพูดด้วยระดับเสียงปกติจะไม่สามารถสื่อความหมายที่ละเอียดอ่อนได้ ต้องเพิ่มระดับเสียงจากปกติ หากต้องการติดต่อสื่อสารกันอย่างไร้ผล จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนมาใช้ท่าทางของร่างกายแทนการแสดงออกบนใบหน้าและแทนการใช้ถ้อยคำ ในระยะนี้อาจเห็นคนมีขนาดเล็กมาก เช่น กรณีที่ประธานาธิบดีขึ้นกล่าวปราศรัย หรือขณะที่นักร้องขึ้นทำการแสดงบนเวที เป็นต้น ระยะห่างทั้ง 4 ระยะข้างต้น เป็นระยะที่กำหนดขอบเขตที่เว้นว่างส่วนบุคคลที่ได้จากการศึกษาระยะส่วนบุคคลของชาวอเมริกัน แต่ยังไม่ได้ปรากฏว่ามีการศึกษาระยะดังกล่าวที่เหมาะสมสำหรับคนไทยอย่างจริงจัง แต่จากการสังเกตระยะห่างของคนไทยขณะที่มีการกระทำระหว่างกันตามกิจกรรมหรือสถานการณ์ต่างๆ พบว่าเกือบทุกระยะมีแนวโน้มระยะห่างระหว่างกันเป็นไปตามระยะทั้ง 4 ระยะที่ฮอลล์ได้วิเคราะห์ไว้ เว้นแต่ระยะสังคม ทั้งระยะใกล้และระยะไกลที่บุคคลมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีแนวโน้มลดลง เช่น การซื้อขายสินค้า การที่บุคคลติดต่อกับฝ่ายต้อนรับบริเวณเคาเตอร์ เป็นต้น สำหรับคนไทยนั้น น่าจะมีระยะที่น้อยกว่าระยะ 2.00 – 3.50 ม. โดยอาจอยู่ที่ระยะที่ใกล้เคียงความกว้างของโต๊ะหรือเคาเตอร์ที่ใช้ในขณะที่พูดคุยติดต่อกัน ซึ่งไม่เกิน 2.00 ม. และที่ระยะสังคมที่เหมาะสมสำหรับคนไทยมีความแตกต่างจากชาวอเมริกัน อาจเนื่องมาจากปัจจัยด้านวัฒนธรรม

2.3.4.4 พฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคลกับการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพ (Personal Space Behavior and Environmental Design)

การเว้นที่ว่างส่วนบุคคลเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้อาคารโดยตรง เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่กำหนดอาณาเขตครอบครองที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวบุคคลและเคลื่อนที่ไปพร้อมกับตัวบุคคลเสมอ และเกี่ยวข้องกับอาณาบริเวณในสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่รอบๆ ตัวที่แต่ละบุคคลยึดครองเป็นประจำด้วย ที่เว้นว่างส่วนบุคคลมีขนาดหรือระยะที่

เปลี่ยนแปลงไปได้ตามสภาพการณ์ของการกระทำต่อกันทางสังคม จึงควรนำความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมเว้นที่ว่างส่วนบุคคลไปใช้พิจารณาร่วมกับปัจจัยอื่นๆในการออกแบบ โดยอาจนำไปใช้ในการวางแผนและการจัดการเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมสาธารณะ เช่น การจัดที่นั่งภายในห้องสมุด ภายในสำนักงาน ภายในร้านอาหาร ภายในห้องสัมมนา เป็นต้น ให้มีระยะห่างที่เหมาะสม ซึ่งจะตอบสนองด้านการใช้สอยพื้นที่ของผู้ใช้อาคาร และยอมมีประโยชน์สำหรับผู้บริหารที่มักต้องการให้พนักงานสามารถใช้อาคารให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพ อาจเสนอข้อพิจารณาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเว้นที่ว่างบุคคลได้ใน 2 รูปแบบหลัก ดังนี้

2.3.4.4.1 การออกแบบพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกัน (Sociopetal Space)

เป็นการออกแบบและเตรียมพื้นที่ที่บุคคลสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ โดยพื้นที่ที่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกันทางสังคมนั้น มักมีลักษณะสำหรับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ที่บุคคลต้องอาศัยความร่วมมือกันหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน จึงเป็นพื้นที่ที่มักมีการจัดวางระยะห่างของที่นั่งอยู่ภายในระยะส่วนบุคคลและระยะสังคม

ประเภทของพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว ได้แก่ พื้นที่ส่วนบุคคล เช่น บ้านพักอาศัย ในส่วนที่พักผ่อนหรือส่วนสนทนาการร่วมกันของสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น หรือพื้นที่สำหรับบุคคลเฉพาะขององค์กร เช่น ภายในห้องเรียนของสถานศึกษาต่างๆ ที่ต้องการให้นักเรียนมีการทำงานกลุ่มร่วมกัน ภายในห้องประชุมสัมมนาของสำนักงาน เป็นต้น รวมไปถึงพื้นที่กึ่งสาธารณะและพื้นที่สาธารณะบางประเภท เช่น ส่วนพักคอยสำหรับผู้ปกครองที่มารับบุตรหลาน กลับจากโรงเรียนอนุบาล พื้นที่ภายในร้านค้าที่กลุ่มเพื่อนมักใช้นั่งพูดคุยกัน ภายในร้านค้า โอเอเกะ ภายในร้านอาหาร หรือโรงแรมที่มีห้องจัดเลี้ยงไว้รองรับกลุ่มบุคคลที่เข้ามาใช้บริการ หรือแม้แต่ลานกิจกรรมที่รวมบุคคลที่มาทำกิจกรรมประเภทเดียวกัน เช่น ลานกีฬา ตะกร้อลอดห่วง ลานสเก็ตบอร์ดของเด็กวัยรุ่น ลานไต่แก๊ก เป็นต้น พื้นที่ดังกล่าวล้วนทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะเข้าหากัน และลดขนาดของที่เว้นว่างส่วนบุคคลลง

การจัดพื้นที่ที่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำต่อกันทางสังคมนั้น อาจใช้วิธีการจัดที่นั่งให้บุคคลหันหน้าเข้าหากันหรือโดยการออกแบบพื้นที่ให้มีลักษณะโอบล้อม และการเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์ในรูปแบบที่บุคคลนั่งล้อมวงกัน หรือใช้วิธีการจัดเก้าอี้เดี่ยวๆ ให้เรียงหันเข้าหากัน

เป็นวงรอบ รวมถึงการจัดวางอาคารให้มีลักษณะโอบล้อมพื้นที่บริเวณลานกิจกรรม เป็นต้น
อย่างไรก็ตาม อาจารย์มีข้อพิจารณาเพิ่มเติมที่ว่า ควรจัดที่นั่งให้มีความยืดหยุ่น
สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดที่นั่งได้ตามสภาพการณ์หรือตามกิจกรรมที่ผู้ใช้กระทำใน
ขณะนั้น แทนการจัดที่นั่งแบบอยู่กับที่ ที่ดึงบุคคลเข้าหากันเพียงอย่างเดียว กล่าวคือ ควรเลือกใช้
เก้าอี้และโต๊ะที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวก เพื่อให้ผู้ใช้งานพื้นที่สามารถปรับเปลี่ยนการจัดวาง
ตามความต้องการได้ เป็นต้น

2.3.4.4.2 การออกแบบพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกัน (Sociofugal Space)

เป็นการออกแบบในลักษณะตรงข้ามกับการออกแบบเพื่อส่งเสริมให้บุคคลมีการ
กระทำต่อกันทางสังคม ทั้งในรูปร่างของสภาพแวดล้อม และด้านการจัดระยะห่างระหว่างบุคคล
ด้วยการจัดที่นั่ง กล่าวคือ เป็นการออกแบบพื้นที่ให้มีลักษณะแยบบุคคลออกจากกัน และมักมี
การจัดวางระยะห่างของที่นั่งอยู่ภายนอกระยะส่วนบุคคล

ประเภทของพื้นที่ในลักษณะดังกล่าว ได้แก่ พื้นที่ที่ไม่ใช้สำหรับกลุ่มบุคคลเฉพาะ
ขององค์กร หรือพื้นที่สาธารณะซึ่งเป็นที่รองรับการใช้งานของบุคคลทั่วไปที่ไม่รู้จักกัน จึงเป็น
พื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกันทางสังคม ถึงแม้ว่าบุคคลจะเข้ามาทำกิจกรรม
ประเภทเดียวกันก็ตาม แต่เป็นไปในลักษณะต่างคนต่างทำ เช่น ภายในห้องสมุด ภายในโรง
ภาพยนตร์หรือโรงละคร ตลาด ห้างสรรพสินค้า ห้องฟิตเนส เส้นทางปั่นจักรยานภายใน
สวนสาธารณะ ทางเชื่อมระหว่างสถานีรถไฟฟ้าบีทีเอส หรือสำหรับผู้โดยสารตรงป้ายรถประจำ
ทาง หรือผู้โดยสารภายในโรงพักคอยสถานีรถไฟหรือสนามบิน ที่นั่งพักคอยผู้ป่วยภายใน
โรงพยาบาล ภายในห้องเรียนที่จัดโต๊ะให้นักเรียนหันหน้าเข้าหากระดาน รวมถึงภายใน
สำนักงานที่จัดที่นั่งแบบเรียงแถวกัน เพื่อให้พนักงานมีสมาธิในการทำงานและมีการพูดคุยกันใน
เวลาทำงานน้อยลง เป็นต้น

การจัดพื้นที่ที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการกระทำต่อกันทางสังคม (Sociofugal Space) นั้น
อาจใช้วิธีการจัดที่นั่งให้บุคคลหันหน้าไปคนละทางทั้งการจัดที่นั่งให้บุคคลเลือกนั่งหันด้านข้างให้
กัน (side-by-side) การจัดให้บุคคลหันหลังให้กัน (back-to-back) หรือจัดให้นั่งเรียงกันเป็นแถว
หันไปในทิศทางเดียวกัน หรือแม้แต่การจัดให้บุคคลนั่งเรียงกันเป็นแนวนอนม้านั่งยาว นอกจากนี้
อาจออกแบบพื้นที่ให้มีลักษณะเป็นพื้นที่ยาวและแคบต่อเนื่องกันไป เป็นต้น

สรุปได้ว่า การออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อ

กัน กัมกับการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่ไม่ส่งเสริมให้บุคคลมีการกระทำต่อกันทางสังคม นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำต่อกันทางสังคม (social interaction) ซึ่งกำหนดจาก กิจกรรมเป็นสำคัญ กล่าวคือ กิจกรรมบางอย่างอาจจัดให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคลในลักษณะร่วมมือกันโดยมีระยะห่างกันภายในระยะส่วนบุคคลได้ แต่กิจกรรมบางอย่างเป็นไปในลักษณะแยกกันทำหรือต่างคนต่างทำ รวมทั้งอาจมีกรณีแข่งกันทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อม สาธารณะหรือกึ่งสาธารณะ ควรจัดให้เกิดขึ้นระหว่างบุคคล โดยมีระยะห่างภายนอกระยะส่วนบุคคล เช่น การจัดระยะห่างระหว่างเก้าอี้ในหอสมุดตลอดจนการกำหนดความกว้างของโถง ต้องไม่ก่อให้เกิดการล่งล้ำที่เว้นว่างส่วนบุคคล ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อกิจกรรมที่กำลังดำเนินอยู่ได้ เป็นต้น ในการกำหนดระยะห่างและตำแหน่งของที่นั่งย่อมมีผลกระทบต่องานที่กำลังทำอยู่ได้ ซึ่งเป็นไปตามกิจกรรมเฉพาะ

2.3.5 ทฤษฎีกระบวนการทางพฤติกรรม (พฤติกรรมภายใน พฤติกรรมภายนอก)

กระบวนการทางพฤติกรรม (Process of Behavior)

ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมกายภาพนั้นเกิดกระบวนการทาง พฤติกรรม ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมตามขั้นตอน อาจจำแนกขั้นตอนของ กระบวนการพฤติกรรมออกได้ดังนี้

2.3.5.1 กระบวนการทางพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior)

กระบวนการรับรู้ (perception) คือ กระบวนการที่รับข่าวสารจาก สภาพแวดล้อมโดยผ่านทางระบบประสาทสัมผัส กระบวนการนี้จึงรวมการรู้สึก (sensation) ที่ นำไปสู่การเกิดการรับรู้ (perception)

กระบวนการรู้ (cognition) คือ กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทาง จิตที่รวมการเรียนรู้ การจำ การคิด กระบวนการทางจิตดังกล่าวย่อมรวมถึงพัฒนาทางปัญญา ด้วย (รูป , 1,10) กระบวนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการทางปัญญานำไปสู่การเกิดความเข้าใจ ปรากฏการณ์ต่างๆ สามารถแยกสิ่งต่าง ๆ ออกจากกันได้ ที่เรียกว่า “การเกิดระบบมโนทัศน์ (formation of conceptual system)” พร้อมกันในกระบวนการรับรู้และกระบวนการรู้ นี้ เกิดการ ตอบสนองทางด้านอารมณ์ เกิดกระบวนการทางด้านอารมณ์ (affect) ทั้งกระบวนการรับรู้ กระบวนการรู้ และกระบวนการทางอารมณ์รวมเป็นพฤติกรรมภายใน (covert behavior)

2.3.5.2 กระบวนการทางพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior)

กระบวนการเกิดพฤติกรรมในสภาพแวดล้อม (Spatial Behavior) คือ กระบวนการที่บุคคลมีพฤติกรรมเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมผ่านการกระทำ เป็นที่สังเกตได้จากภายนอก เป็นพฤติกรรมภายนอก (overt Behavior) ซึ่งจะกล่าวถึงอย่างละเอียดเป็นบทวิเคราะห์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการครอบครองอาณาเขต (territoriality) พฤติกรรมการเว้นว่างส่วนบุคคล (personal space behavior) ความต้องการภาวะส่วนตัว (needs of privacy) และพฤติกรรมในสภาวะแออัด (crowding behavior) ผ่านทางระบบประสาทที่เป็นเอฟเฟคเตอร์ (effector) เช่น เกิดการกระพริบตา การชะงักงัน หรือการทำอะไรอย่างหนึ่งอย่างใด ฯลฯ ไม่ว่าจะการตอบสนองจะเป็นพฤติกรรมอย่างไร ก็จะเกิดการสะสมเป็นภาวะสันนิษฐาน (construct) หรือจินตภาพ (image) ขึ้นภายในสมองเป็นส่วนหนึ่งของระบบโมทัศน์ (conceptual system) เช่น ไฟให้ความร้อน ภูเกิดเป็นสถานที่พักผ่อนที่มีภูมิประเทศงดงาม ฯลฯ

กระบวนการทางพฤติกรรมทั้ง 3 นี้ แท้จริงแล้วมีความต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน และไม่ได้ปรากฏเป็นกระบวนการอิสระ อย่างชัดเจนดังที่ปรากฏในการวิเคราะห์ข้างต้น เราไม่สามารถทราบได้ว่า ได้ผ่านจากกระบวนการหนึ่งสู่อีกกระบวนการหนึ่ง กระบวนการต่างๆ ทำหน้าที่ร่วมกันกระบวนการทางพฤติกรรมที่เสนอมานี้ จึงมีความประสงค์เพื่อการอธิบายให้เกิดความเข้าใจสาระสำคัญของลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมเท่านั้น

2.3.5.3 การวิเคราะห์กระบวนการทางพฤติกรรม

บุคคลรับรู้สิ่งเร้าที่อยู่ภายนอกตัวบุคคลผ่านทางประสาทสัมผัสที่เป็นรีเซปเตอร์ (receptor) การรับรู้จึงเป็นกระบวนการที่รู้ตัวว่ามีสิ่งเร้าที่อยู่ภายนอกและรับเป็นสิ่งนำเข้า สิ่งที่ได้รับเข้ามานี้ (percept) จะผ่านกระบวนการตีความ หรือการทำความเข้าใจจากประสบการณ์ที่มีมาก่อน (apperception) การตีความนี้จึงเกี่ยวข้องกับข่าวสารต่างๆ ที่สะสมมาแต่อดีต ในการตีความ เกิดการหาความสอดคล้องกันระหว่างสิ่งที่รับเข้ามา กับจินตนาการที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเห็นโบสถ์หลังหนึ่งน่าสนใจ ก็พยายามเปรียบเทียบกับโบสถ์หลังอื่นๆ ที่เคยเห็นจากการท่องเที่ยวมาก่อน ฯลฯ

เมื่อได้ทำความเข้าใจแล้ว สิ่งที่ได้รับเข้ามาจะกลายเป็นสิ่งที่รู้ เกิดการเรียนรู้ (cognition) ภายในตัวบุคคล เช่น การที่เราทราบว่าตึกเรียนมีรูปร่างลักษณะอย่างไร หรือรู้เส้นทางกลับบ้าน ฯลฯ การเกิดกระบวนการรู้นี้ ไม่จำเป็นต้องผ่านกระบวนการรับรู้เสมอไป อาจเกิดจากจินตนาการภายในตัวบุคคล เช่น การเกิดจินตภาพของกรุงเทพฯ ฯ เมื่อสมัย 200 ปีก่อน การเกิด

จินตภาพของพระธาตุพนมที่ได้ไปสักการะมา ฯลฯ

ขั้นต่อไป เกิดการตอบสนองทางพฤติกรรม เป็นไปได้ทั้งพฤติกรรมภายใน อันเป็นการตอบสนองทางด้านอารมณ์ (affect) และพฤติกรรมภายนอกซึ่งเกิดการตอบสนองที่มีการเคลื่อนไหวเกิดขึ้น (motor response) ผ่านทางระบบประสาทที่เป็นเอฟเฟคเตอร์ (effector) เช่น เกิดการกระพริบตา การชะงักงัน หรือการทำอะไรบางอย่างใด ฯลฯ ไม่ว่าจะการตอบสนองจะเป็นพฤติกรรมอย่างไร ก็จะมีการสะสมเป็นภาวะสันนิษฐาน (construct) หรือจินตภาพ (image) ขึ้นภายในสมองเป็นส่วนหนึ่งของระบบมโนทัศน์ (conceptual system) เช่น ไฟให้ความร้อน ภูเกิดเป็นสถานที่พักผ่อนที่มีภูมิประเทศงดงาม ฯลฯ

ประเด็นที่ขอย้ำในมโนทัศน์นี้ คือ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ไม่ได้เกิดจากความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ปรากฏอยู่จริง หากแต่เกิดจากความสัมพันธ์กับจินตภาพของสภาพแวดล้อมนั้นๆ รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ในระบบมโนทัศน์ บุคคลสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งที่ปรากฏอยู่ในระบบมโนทัศน์ที่ถ่ายทอดมาจากสภาพแวดล้อมจริง

2.4 เนื้อหาเบื้องต้นโรงแรม รีสอร์ท และสปา

2.4.1 ความรู้เกี่ยวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท

2.4.2 การแบ่งประเภทของโรงแรมหรือรีสอร์ท

- แบ่งตามที่ตั้งของโรงแรมหรือรีสอร์ท
- แบ่งตามมาตรฐานของรีสอร์ท
- แบ่งตามลักษณะการเข้าพัก
- แบ่งตามจุดประสงค์ของรีสอร์ท

2.4.2.1 แบ่งตามที่ตั้งของโรงแรม

โรงแรม คือ โรงแรม ตามเมืองใหญ่ ที่มีความสำคัญทางด้านธุรกิจ การค้า การทูต กีฬา หรือการท่องเที่ยว ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวในลักษณะสถาปัตยกรรมของเมือง หรือ

การดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากสถานที่อื่น

โรงแรมในเมืองเล็ก คือโรงแรมที่อยู่ในเมืองห่างจากชุมชนขนาดใหญ่ หรืออยู่ในชนบท ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

โรงแรมตากอากาศ คือ โรงแรมที่อยู่ตามสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ชายหาด ภูเขา แม่น้ำ ไร่ป่า บนยอดเขา เป็นต้น

2.4.2.2 แบ่งตามมาตรฐานของโรงแรม

- โรงแรมชั้นพิเศษ มีส่วนบริการให้บริการพิเศษ
- โรงแรมชั้นหนึ่ง มีส่วนให้ความสะดวกสบายด้านการบริการที่ครบครัน
- โรงแรมชั้นสอง มีส่วนให้ความสะดวกสบายค่างๆเท่าโรงแรมชั้นหนึ่ง
- โรงแรมชั้นสาม มีส่วนบริการน้อย
- โรงแรมชั้นสี่ โรงแรมราคาถูกให้บริการเฉพาะค้างคืน

2.4.2.3 แบ่งตามลักษณะการเข้าพัก

- โรงแรมที่ผู้เข้าพักชั่วคราว โรงแรมลักษณะที่ผู้เข้าพักชั่วคราว ส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวหรือนักธุรกิจที่มาติดต่อทำธุรกิจ ระยะเวลาการเข้าพักเฉลี่ยประมาณ 1 คืน ถึง 7 คืน โรงแรมประเภทนี้จะมีจำนวนมากในเมืองใหญ่ๆ
- โรงแรมที่ผู้เข้าพักประจำ จะเป็นโรงแรมที่ให้เข้าพักในระยะเวลายาวมากกว่าประเภทแรกอาจจะให้เช่าเป็นเวลา 1 เดือน 3 เดือน หรือ 1 ปี เป็นต้น

2.4.2.4 แบ่งตามจุดประสงค์ของโรงแรม

- โรงแรมประเภทธุรกิจ จะตั้งอยู่ในตัวเมืองในย่านธุรกิจการค้า ซึ่งเป็นบริเวณที่สะดวกต่อการติดต่อกันของแขกที่มักเป็นนักธุรกิจ มุ่งขายห้องพักแก่นักธุรกิจเป็นหลัก ทางโรงแรมได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆไว้พร้อม เช่น บริการอาหารเช้า บริการซัก – รีด ร้านขายของที่ระลึก สระว่ายน้ำ สถานที่จำหน่ายบัตรโดยสารต่างๆ
- โรงแรมประจำทำนอากาศยาน ตั้งอยู่ใกล้กับท่าอากาศยาน โดยเฉพาะ

ท่าอากาศยานนานาชาติ ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจ หรือเป็นผู้โดยสารเครื่องบินที่จำเป็นต้องพักค้างคืน

- โรงแรมประเภทห้องชุด เป็นโรงแรมที่เพิ่งได้รับการพัฒนาขึ้นมาล่าสุด และกำลังได้รับความนิยมอย่างมาก โรงแรมประเภทนี้จะมีห้องพักเป็นห้องชุดล้วนๆ คือ จะมีห้องรับแขกแยกออกจากห้องนอนบางแห่งก็อาจจะมีห้องครัวเล็กๆ

- โรงแรมประเภทพักรีสอร์ท เป็นธุรกิจโรงแรมที่ผู้พักมักเช่าอยู่เป็นระยะเวลาสั้นๆ จึงต้องมรสัญญาเช่าระหว่างกัน

- โรงแรมเพื่อการพักผ่อน (Resort Hotels) บุคคลที่ต้องการพักผ่อน หรือใช้เวลาช่วงวันหยุดพักผ่อนประจำปี จะเลือกพักยังโรงแรมประเภทนี้ ซึ่งโดยมากโรงแรมจะตั้งอยู่ใกล้กับธรรมชาติ หรือเป็นทำเลซึ่งอยู่ห่างไกลจากชุมชน .0มีวิวทิวทัศน์สวยงาม เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเพื่อสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง การบริการต่างๆของโรงแรมจะเน้นกิจกรรมการบันเทิงด้านการท่องเที่ยวเสริมเข้าไปมากเป็นพิเศษ เช่นการเล่นกอล์ฟ เทนนิส ขี่ม้า เดินป่า โดยเน้นให้มีบรรยากาศ

- โรงแรมประเภทให้ที่พักกับอาหารเช้า ที่พักประเภทนี้ได้แก่ บ้าน ที่พักอาศัย หรืออาคารขนาดเล็กที่มีไม่กี่ห้องนำมาดัดแปลงเป็นที่พักค้างคืนให้แก่ผู้เดินทาง ซึ่งเจ้าของสถานที่จะพักอยู่ในโรงแรมนั่นเองและจะเป็นผู้จัดการด้านอาหารเช้าให้แก่แขกด้วยตนเอง ราคาห้องพักจึงค่อนข้างจะย่อมเยากว่าโรงแรมทั่วไป

- โรงแรมประเภทแบ่งเวลา มีลักษณะเป็นการซื้อความเป็นเจ้าของห้องพักเป็นระยะเวลาหนึ่ง คนที่เป็นเจ้าของจะมีสิทธิครอบครองห้องพักของตน ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นห้องพักในคอนโดมิเนียม โดยเจ้าของห้องอาจจะนำห้องพักของตนไปให้คนอื่นเช่าต่อก็ได้ โดยผ่านบริหารจากทางโรงแรมนั้น

- โรงแรมแบบคอนโดมิเนียม คล้ายคลึงกับประเภทแบ่งเวลา จะต่างกันก็ตรงสภาพความเป็นเจ้าของ คือ แบบคอนโดมิเนียมแต่ละห้องจะมีเจ้าของคนเดียวเป็นผู้ครอบครองจะมีสิทธิอย่างเด็ดขาด

- โรงแรมคาสีโน เป็นโรงแรมที่มีบริการด้านการพนัน สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงแรมนี้จะค่อนข้างหรูหรา กิจกรรมด้านการพนันของโรงแรมเปิดตลอด 24 ชั่วโมง โรงแรมประเภทนี้ในประเทศไทยยังไม่มี เนื่องจากกฎหมายยังไม่เอื้ออำนวย

- ศูนย์การประชุม เป็นธุรกิจของศูนย์การประชุมมุ่งเน้นที่จะจัดการประชุมกลุ่มใหญ่ๆ จะมีบริการด้านที่พัก มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการประชุม มักจะตั้งอยู่นอกตัวเมือง จะมีบริการด้านความบันเทิง และการพักผ่อนต่างๆ ให้ด้วย ค่าบริการก็

มักจะคิดแบบเหมารวมทุกอย่าง เป็นโรงแรมที่มุ่งสนองความต้องการของผู้จัดประชุม
 - โรงแรมเพื่อการประชุม จะมีขนาดใหญ่กว่าโรงแรมทั่วไป คือ อาจจะมี
 จำนวนห้องพักมากเป็นพันๆห้อง เพื่อมีบริการอย่างเพียงพอสำหรับการประชุมขนาดใหญ่
 โรงแรมประเภทนี้จะมีห้องนิทรรศการ ห้องจัดเลี้ยงขนาดใหญ่ (Ballrooms) สามารถแบ่งซอยเป็น
 ห้องประชุมขนาดกลางและเล็กได้อีกจำนวนมาก ลูกค้าที่มาประชุมสัมมนาจะเป็นกลุ่มสมาคม
 สโมสร หน่วยงานราชการ บริษัทต่างๆ

2.4.2.5 ที่พักประเภทอื่นๆ

เป็นที่พักรวมที่เกิดจากการเรียกร้องของนักท่องเที่ยว แต่อาจได้เรียกว่า
 โรงแรม เนื่องจากมีการบริการไม่สมบูรณ์แบบเท่าโรงแรม ราคาเช่าถูก

ที่พักเยาวชน เกิดขึ้นในเยอรมนีเป็นครั้งแรก เป็นการบริการแก่หนุ่มสาวที่
 เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาและพบปะสังสรรค์ซึ่งกันและกัน ห้องพักเป็นแบบห้องรวม มีอยู่
 เป็นจำนวนมากในประเทศทางยุโรปตะวันตก

บังกะโล เป็นที่พักลักษณะก่อสร้างเป็นหลักๆ ราคาเช่าที่พักจะไม่รวม
 อาหารมื้อเช้ามักตั้งอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีจัดไว้ตามอัธยาศัย

โมเต็ล เป็นธุรกิจที่พักที่สร้างขึ้นเฉพาะ ตั้งอยู่ริมถนนตามชานเมือง
 เพื่ออำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวที่ขับรถไปเองสามารถเข้าจอดถึงหน้าห้องพัก เกสต์เฮ้าส์
 เป็นธุรกิจที่พักที่นำเอาบ้านพักมาดัดแปลง เพื่อแบ่งเป็นห้องให้นักท่องเที่ยวเข้าพัก โดย
 เก็บค่าเช่า มักอยู่ในย่านชุมชนในเมืองใหญ่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว อัตราค่าบริการค่อนข้างต่ำ

2.4.3 ความรู้เกี่ยวกับสปา

ความหมายที่ 1 สปา มาจากภาษาลาตินว่า"Sanus Per Aquam"หรือ"Sanitas Per
 Qqusa"ซึ่งแปลได้ใจความว่า สุขภาพจากสายน้ำ การบำบัดด้วย น้ำ หรือการดูแลสุขภาพโดย
 การใช้น้ำ

ความหมายที่ 2 สปา มาจากชื่อเมืองเล็กๆ ใกล้กับเมืองลีห์ (Liege) ทางตะวันออก
 เฉียงใต้ของประเทศเบลเยียม ติดกับชายแดนของประเทศเยอรมนี เป็นเมืองที่เป็นแหล่งของน้ำพุ
 ที่มีแร่เหล็กตามธรรมชาติ เชื่อกันว่าในปี ค.ศ.1326 ช่างเหล็กของเมือง Collin Le Loupe ได้ยิน
 ชื่อเสียงของน้ำพุดังกล่าวเกี่ยวกับสรรพคุณ ในการรักษาโรค จึงตัดสินใจเสาะหาจนพบ และ น้ำพุ
 นั้นสามารถรักษาอาการป่วยไข้ของเขาให้หายไปได้จริงๆ ภายหลังจากที่แห่งนั้นถูกยกย่องให้

เป็น Health Resort ที่โด่งดังและเป็นที่ยอมรับในเรื่องการรักษาสุขภาพและอาการเจ็บป่วยต่าง ๆ ผู้คนส่วนใหญ่รู้จักในนามของ Espa ซึ่งเป็นรากศัพท์ที่หมายถึง น้ำพุ ในปัจจุบันคำดังกล่าวถูกใช้ในภาษาอังกฤษว่า spa ซึ่งใช้กันอย่างแพร่หลายในความหมายของสถานที่ตากอากาศเพื่อสุขภาพ (Health Resort)

ความหมายที่ 3 อีกหนึ่งความเชื่อที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันก็คือ spa เป็นชื่อของหมู่บ้านเล็ก ๆ แห่งหนึ่งในประเทศเบลเยียม ที่ซึ่งมีแหล่งน้ำแร่หรือน้ำพุร้อนตามธรรมชาติปรากฏอยู่และถูกค้นพบโดยชาวโรมันโบราณ ทหารโรมันนิยมใช้น้ำพุแห่งนี้เป็นที่รักษาอาการบาดเจ็บที่กล้ามเนื้อหรือบาดแผลที่ได้รับจากการสู้รบ

ความหมายที่ 4 หมายถึงการบำบัดดูแลสุขภาพแบบองค์รวมด้วยวิธีตามธรรมชาติที่ใช้น้ำเป็นองค์ประกอบในการบำบัด ควบคู่ไปกับการบำบัดด้วยวิธีทางการแพทย์ทางเลือกอื่น ๆ โดยใช้ศาสตร์สัมผัสทั้ง 5 ได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียงและสัมผัส เป็นปัจจัยที่สร้างภาวะสมดุลระหว่างร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ อารมณ์

ความหมายที่ 5 เป็นการบำบัดแบบองค์รวมที่เน้นการป้องกันการเจ็บป่วยมากกว่าการรักษา Wildwood, Chrissie, 1997 กล่าวว่าการที่อารมณ์แปรปรวนมีโอกาสทำให้เกิดการเจ็บป่วย

จากความหมายข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า "สปา" คือการบำบัดด้วยน้ำภายใต้การดูแลของนักบำบัดแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญ รวมถึงเป็นสถานที่ในการพักผ่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพองค์รวมที่ดี

ในเชิงความเชื่อตามประวัติศาสตร์ "สปา" คือที่มีน้ำพุตามธรรมชาติที่ซึ่งสามารถบรรเทาและรักษาอาการเจ็บป่วยจากโรคภัยต่าง ๆ ได้ ซึ่งน้ำเหล่านี้สร้างศรัทธาและความเชื่อถือทางจิตวิญญาณอย่างมาก โดยยังคงความเป็นปริศนาในการบำบัดโรคภัย

ในเชิงร่วมสมัย "สปา" คือสถานที่ที่อำนวยความสะดวกและทุ่มเทให้กับทางด้านการบำบัดทั้งกายภาพ จิตใจและอารมณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งสุขภาพที่ดีและชีวิตที่มีความสุข สปา ต้องใช้น้ำในแง่ของการรักษาและบำบัด สปา มีพื้นฐานมาจากการใช้ประโยชน์ของวิตามินและแร่ธาตุจากธรรมชาติ สปา ร่วมสมัยยังให้การบรรเทาอาการบาดเจ็บจากการเล่นกีฬา ผ่านการรักษาด้วยวิธีทางการแพทย์ที่ครบครัน ผ่อนคลายความตึงเครียด ให้การดูแลและทะนุถนอมทั้งความงามทางร่างกายและอารมณ์ ความรู้สึก ในปัจจุบันนี้ สปาได้สร้างเอกลักษณ์ขึ้นมาได้อย่างเด่นชัดในเรื่องของสถานที่และการตกแต่ง จะต้องให้ความสำคัญและความเคารพเรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมาก

2.4.4 องค์ประกอบของสปา

ตามคำนิยามของ The International Spa Association (ISPA) สปาประกอบด้วย ปัจจัยสำคัญ 10 ประการได้แก่

- น้ำ (Water) สามารถนำไปใช้ได้หลายรูปแบบทั้งภายใน เช่น การ ต้ม การกิน และ ภายนอก เช่น การอบ การแช่ หรือนำมาเป็นส่วน ประกอบในการบริการและการตกแต่งสถานที่

- การบำรุง (Nourishment) เช่น อาหารสุขภาพ เครื่องดื่มสมุนไพร และสารอาหาร บำรุงต่างๆ

- การเคลื่อนไหวและการออกกำลังกาย (Movement, Exercise & Fitness) การเคลื่อนไหวในท่าทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่างๆกัน สร้างความกระปรี้กระเปร่า เพิ่มพลังงาน เช่น การออกกำลังกาย แบบต่างๆ การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ

- การนวด การสัมผัส (Touch and Massage) ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ การนวดการสัมผัสที่สื่อสารความรู้สึกต่าง ๆ ให้ความรู้สึกที่อบอุ่นผ่อนคลาย และบำบัด อาการปวดเมื่อย

- การบำบัดร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ (Body, Mind & Spirit) กิจกรรมสุขภาพ ที่ บูรณาการระหว่างความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันระหว่างกาย ความคิด จิตใจและจิตวิญญาณกับ สภาวะแวดล้อม

- ศาสตร์ด้านความงาม (Aesthetics) การบำรุงรักษาความงามกับกระบวนการที่ใช้ ผลิตภัณฑ์พีชพรรณธรรมชาติสมุนไพรต่างๆ ที่มีผลกับร่างกายมนุษย์

- สภาพแวดล้อม สถานที่ตั้ง (Environment) ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมที่ดี สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม การออกแบบตกแต่งรูปแบบบรรยากาศดี ให้ความรู้สึกผ่อนคลาย

- การแสดงออกถึงศิลปวัฒนธรรม (Art, Culture & Social) เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ สร้างความสุนทรีย์และประทับใจในเวลาที่ได้พักผ่อน และมีสังคมที่ดีกับมิตรสหาย

- เวลา และจังหวะของชีวิต (Time, Space, Rhythms) ตระหนักถึงการใช้เวลาและ จังหวะชีวิตที่ได้ดูแลสุขภาพให้แก่ตนเอง มีเวลาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีต่อสุขภาพโดย สอดคล้องกับวงจรธรรมชาติ

- ระบบการบริหารจัดการที่ดี (Management and Operation System) มีการ บริหารงานอย่างเป็นระบบ

2.4.5 การแบ่งประเภทสปา

ตามคำนิยามของประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยเรื่องกำหนด สถานที่เพื่อ สุขภาพและเสริมสวยตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดรูปแบบของธุรกิจเพื่อสุขภาพ ไว้ 3 แบบ ดังนี้

- กิจกรรมสปาเพื่อสุขภาพ
- กิจกรรมนวดเพื่อสุขภาพ
- กิจกรรมนวดเพื่อเสริมสวย

2.4.5.1 ประเภทของสปา

องค์กร สปาระหว่างประเทศ (ISPA) ได้จัดแบ่ง "ประเภทของสปา" ออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ 7 กลุ่ม คือ

- น้ำพุร้อน สปา (Mineral Spring Spa)
- คลับ สปา (Club Spa)
- โรงแรมและ รีสอร์ท สปา (Hotel & Resort Spa)
- เดสติเนชั่น สปา (Destination Spa)
- เดย์ สปา (Day Spa)
- เมดิคอน สปา (Medical Spa)
- สปา บนเรือสำราญ (Cruise Ship Spa)

2.4.5.1.1 น้ำพุร้อน สปา (Mineral Spring Spa)

สปาบริการน้ำพุร้อนและบ่อน้ำแร่ เนื่องจากน้ำพุร้อนและน้ำแร่ จะมีแร่ธาตุต่างๆ ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละแห่ง แรกเดิมทีของ สปา กำเนิดขึ้นที่ประเทศเบลเยียม จุดประสงค์ในสมัยก่อนนั้นก็เพื่อบำบัดอาการเจ็บป่วย และร่างกายอ่อนเพลีย

- น้ำแร่บางแห่งมีฤทธิ์เป็นด่าง
- น้ำแร่บางแห่งมีแร่ธาตุโซเดียมคลอไรด์ซัลเฟต สุนิยมใช้กระตุ้นร่างกาย
- น้ำแร่บางแห่งมีแร่ธาตุเหล็กสูง ใช้ปรับแร่ธาตุ

การบริการ สปาน้ำพุร้อนนั้นต้องมีการตรวจวัดปริมาณแร่ธาตุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อดูว่าปริมาณแร่ธาตุเหมาะสมหรือไม่ หรือบางอย่างสูงเกินไปจนเป็น

พิษหรือไม่ นิยมใช้น้ำพุร้อนในการบำบัดโรคไขข้อ โรคเกาต์ โรคหัวใจ โรคไต เป็นต้น ควรเป็นน้ำแร่ที่มีกำมะถันสูงกว่าในเลือดและร้อนพอเหมาะ คือ 40-46 องศาเซลเซียส ทั้งนี้กำมะถันช่วยรักษาโรคผิวหนัง บำรุงผิวพรรณ แต่มีข้อห้ามสำหรับคนที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง โรคปอด โรคเบาหวานระยะรุนแรง หลอดเลือดอักเสบ และการสูญเสียประสาทรับความร้อน-เย็น

วิธีการใช้น้ำพุร้อนด้วยระบบประปาที่ต่อท่อน้ำพุธรรมชาติเข้ามาสู่ห้องบริการ เช่นห้องอาบน้ำของรีสอร์ท หรือในห้องพัก ผู้ที่ต้องการอาบควรอาบน้ำชำระร่างกายเสียก่อน แล้วเข้าไปแช่น้ำพุร้อนทั้งตัวนาน 20 - 30 นาที สามารถขจัดรูปร่างกายได้ (ยกเว้นบ่อน้ำแร่ธรรมชาติหรือการใช้รวมกัน) แต่ไม่ควรใช้สบู่ หลังจากนั้นล้างร่างกายด้วยน้ำประปาและนอนพักสักครู่

2.4.5.1.2 คลับ สปา (Club Spa)

สปาที่มุ่งเน้นการออกกำลังกาย เสริมสร้างสมรรถนะในความแข็งแรงของร่างกาย เป็น สปาขนาดเล็กที่มักจัดไว้เป็นส่วนหนึ่งของสถานบริการบริหารร่างกาย (Fitness) หรือศูนย์สุขภาพ (Health Club) ให้ผู้ที่มาออกกำลังกายได้ผ่อนคลายความตึงเครียด และมีการให้บริการด้านการนวดแบบสปอร์ตด้วยน้ำมันผ่อนคลายกล้ามเนื้อ (เช่น สระแห่น ส้ม มะนาว เป็นต้น) การอบไอน้ำ การอบเซาน่า การแช่น้ำร้อน น้ำเย็น รวมถึงโยคะหรือการออกกำลังกายอื่นๆ สปาประเภทนี้จะไม่มีห้องพักรักษาตัวให้บริการ เหมาะสำหรับนักกีฬาที่ใช้ร่างกายมากและคนทั่วไปด้วย

2.4.5.1.3 โรงแรมและรีสอร์ท สปา (Hotel & Resort Spa)

สปาเน้นความเป็นสถานที่พักผ่อนและการนวดโดยเฉพาะมีการจัดให้สถานที่มีบรรยากาศดี ทัศนียภาพและภูมิทัศน์ที่สวยงาม ควบคู่ไปกับปรนนิบัติร่างกาย ผิวพรรณและบำบัดความเครียดจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางโรงแรมและรีสอร์ท สปา มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคตามโรงแรมและรีสอร์ทใหญ่ ๆ ในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ เช่น ภูเก็ต เชียงใหม่ เชียงราย สมุย พัทยา หัวหิน ฯลฯ เน้นให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้ความสำคัญกับการนวดตัวมากกว่า ทริตเมนต์เรื่องของความงาม เพราะผู้ใช้บริการมักเป็นแขกของโรงแรมและรีสอร์ท ซึ่งเป็นลูกค้าชั่วคราวที่ไม่มีโอกาสกลับมาใช้บริการซ้ำ เพราะทริตเมนต์ความงามนั้นจะได้ผลดีต้องใช้บริการซ้ำหลาย ๆ ครั้ง กิจกรรมอื่นที่มี เช่น บริการอาบน้ำแร่ แช่น้ำนม อบเซาน่า

และอบไอน้ำ จัดเป็นบริการพื้นฐานที่สปาแทบทุกแห่งต้องมี โดยเฉพาะการอบตัวประเภทอบเขาน้ำและอบไอน้ำ บางแห่งอาจมีขัดผิว บำรุงผิว สปามือ และสปาเท้าด้วย หากมีลูกค้าสมาชิกเสมอ

2.4.5.1.4 เดสติเนชั่น สปา (Destination Spa)

สปาที่เน้นการพำนักยาวเพื่อทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเสริมสุขภาพหรือฟื้นฟูสุขภาพของผู้ใช้บริการให้ดีขึ้น เป็นสถานที่บริการ สปาแบบองค์รวม มีบริการครบวงจร เช่น มีการให้คำปรึกษาแนะนำ การดูแลสุขภาพ การออกกำลังกาย การนวดรูปแบบต่าง ๆ การสร้างสมดุลโดยอาศัยความร้อนและความเย็นของน้ำที่เรียกว่า วารีบำบัด การฝึกโยคะ การทำสมาธิ อาจมีแพทย์ทางเลือกประจำสปาเพื่อให้คำแนะนำด้านการดูแลรักษาสุขภาพที่ถูกต้องและตามด้วยเครื่องดื่มและอาหารสุขภาพในรูปแบบครัวสปา (Spa Cuisine) เป็นโภชนาบำบัดที่มีนักโภชนาการคอยให้คำปรึกษาด้านอาหารการกินที่เป็นประโยชน์ ไม่ว่าจะ เป็นอาหารมีวิตามิน แร่ธาตุครบถ้วนหรืออาหารพลังงานต่ำ กากใยสูงเพื่อควบคุมน้ำหนัก เน้นการรับประทานผักสด ผลไม้สด เนื้อปลา งดเนื้อสัตว์ใหญ่ งดบุหรี่ย อัลกอฮอล์ บางแห่งอาจจะเน้นการรับประทานอาหารแบบมาโครไบโอติก ในรีสอร์ต ที่มีบริการ สปา แบบองค์รวมลักษณะนี้จึงเป็นทั้ง รีสอร์ต และเดสติเนชั่น สปา ในเวลาเดียวกัน

2.4.5.1.5 เดย์ สปา (Day Spa)

เป็น สปา ที่ไม่มีห้องพักค้างคืน ใช้ระยะเวลาอันสั้นประมาณ 1-5 ชั่วโมง ส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องความสวยงามและผ่อนคลาย เดย์สปา เป็นประเภทของ สปา ที่เปิดบริการมากที่สุดในเวลานี้ มักจะเน้นเรื่องความงามและการบำบัดให้คลายเครียดในเวลาสั้น ๆ แต่ไม่กี่ชั่วโมง ไม่ต้องเข้าคอร์ส ปรับเรื่องโภชนาการอาหารการกิน หรือการออกกำลังกายเป็นธุรกิจที่ขยายตัวค่อนข้างสูงในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากใช้เงินลงทุนไม่มากเหมือนธุรกิจสปาอื่น ๆ อาจจะใช้อาคารสำนักงาน ที่พักอาศัย อาคารพาณิชย์ ห้างสรรพสินค้า ร้านค้าในสนามบิน หรือบริเวณบ้านที่รื้อรื้อดัดแปลงเป็น เดย์ สปา ได้ไม่ยาก พบว่าหากเลือกทำเลดีจะมีลูกค้าหมุนเวียนมาใช้บริการในปริมาณมาก

2.4.5.1.6 เมดิคอง สปา (Medical Spa)

สปาที่เน้นการบำบัดสุขภาพ ให้บริการจะเน้นเชิงการแพทย์ มากกว่าสปาอื่น ๆ ส่วนใหญ่เป็นการนำธรรมชาติบำบัดมาผสมผสานกับวิทยาการทางการแพทย์ ซึ่งอาจเป็นแพทย์แผนปัจจุบันหรือแพทย์ทางเลือก มักจะผสมผสานองค์ความรู้ระหว่างการแพทย์แผนปัจจุบันกับศาสตร์ทางการแพทย์แบบตะวันออกซึ่งมีมาแต่โบราณ เพื่อเสริมสร้างการดูแลรักษาสุขภาพแนวใหม่ เน้นแก้ปัญหาที่ต้นเหตุของการเกิดโรค ตลอดจนการรู้จักดูแลตนเอง โดยอยู่ภายใต้การดูแลของแพทย์เฉพาะทางและบุคคลที่เชี่ยวชาญเฉพาะเมดิคอล สปาเป็นที่นิยมในต่างประเทศนานแล้ว ปัจจุบันในไทยเองก็ได้รับความนิยม โดยมักเป็นส่วนหนึ่งของคลินิกเอกชนหรือในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ บางแห่งพัฒนามาจากสปาเพื่อความงามมาเป็นสปาเพื่อสุขภาพ

กลุ่มผู้ใช้บริการของเมดิคอง สปา มีทั้งผู้ป่วยที่ต้องการรักษา กับแพทย์ทางเลือก รวมทั้งผู้ที่ต้องการฟื้นฟูสุขภาพ โดยมักอยู่ในวัยทำงาน วัยสูงอายุเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมที่มี เช่น การสวนล้างลำไส้ใหญ่ การอาบแสงอาทิตย์ การฝังเข็ม วารีบำบัด การเพิ่มออกซิเจนด้วยเครื่องมือ การอบสมุนไพร การนวด การโภชนาการบำบัด เป็นต้น

2.4.5.1.7 สปาบนเรือสำราญ (Cruise Ship Spa)

สปาบนเรือสำราญจะเน้นการผ่อนคลายผลานการออกกำลังกายและการจัดเตรียมอาหารเพื่อสุขภาพ โภชนาการบำบัด ความงาม การนวดหรือแม้แต่การจัดทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำให้จิตใจสงบ เพื่อให้ผู้ใช้บริการมีความสุขสบายและรู้สึกผ่อนคลายในระหว่างการเดินทาง แนวโน้ม สปาบนเรือสำราญ จะได้รับความนิยมมากขึ้น

ในบรรดา "สปา" หลากหลายประเภทนั้น "สปา" ที่เป็นที่นิยมอย่างมากได้แก่ เดสติเนชั่น สปา, รีสอร์ท สปา, เดย์ สปา และเมดิคอล สปา

นอกจากนี้ยังมี โฮม สปา (Home Spa) คือการทำสปาเองที่บ้านโดยการซื้ออุปกรณ์ที่จำเป็นและการเรียกใช้บริการลักษณะให้บริการถึงที่บ้านของสถานบริการ สปา ที่จะส่งพนักงานมาให้บริการถึงที่บ้าน เพราะหลายคนคิดว่า ทำไมจะต้องเสียเงินแพง ๆ กับการอาบน้ำ นวดตัว บำรุงผิวพรรณไปอย่างมากมายกับ สปาต่าง ๆ ที่มีทั่วไป เพราะบริการหลายอย่างใน สปาก็ทำที่บ้านได้ ทำอ่างอาบน้ำแช่สารพิเศษ เช่น น้ำมันหอมระเหย ใส่ดอกไม้ที่ชื่นชอบลงไปให้อ่างตามใจชอบแล้วแช่ให้สบาย ไม่มีใครมาจับเวลาได้

บทที่ 3

การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

3.1 การวิเคราะห์ทำเลและที่ตั้ง (Site & Analysis)

3.1.1 การพิจารณาทำเลที่ตั้ง จังหวัดนครนายก

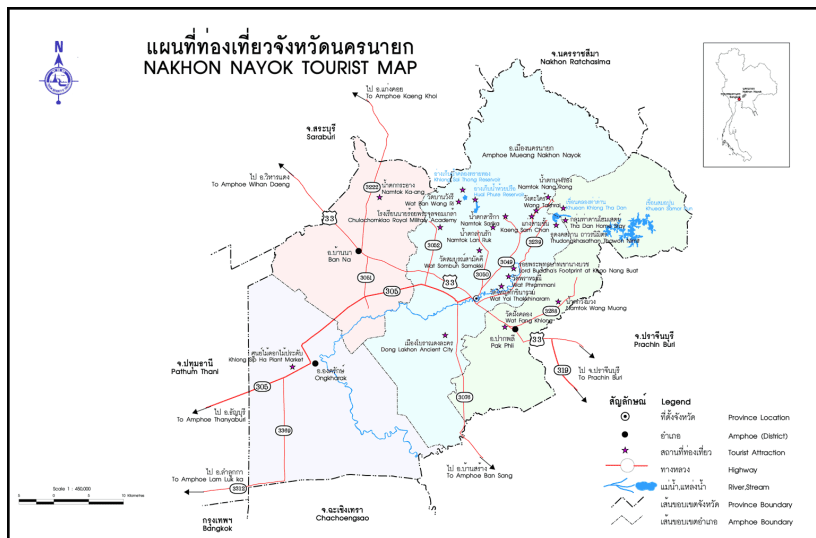
จังหวัดนครนายก เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นครั้งล่าสุดโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครนายก พุทธศักราช 2489 จังหวัดนครนายกตั้งอยู่ที่ละติจูดที่ 14 องศาเหนือ และลองจิจูดที่ 101 องศาตะวันออก มีระยะทางจากกรุงเทพมหานครตามถนนรังสิต-นครนายก (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 305) ผ่านอำเภอองครักษ์ถึงจังหวัดนครนายก ระยะทาง 105 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,122 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 1,326,250 ไร่ จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย ห่างจากกรุงเทพฯ 107 กม. มีเนื้อที่ประมาณ 2,122 ตร.กม.หรือประมาณ 1,326,250 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดปทุมธานี

ภาพที่ 3 แสดงแผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก

3.1.1.1 สภาพภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบ ทางตอนเหนือและตะวันออกเป็นภูเขาสูงชันในเขตอำเภอบ้านนา อำเภอเมือง-นครนายกและอำเภอปากพลี ส่วนหนึ่งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ซึ่งเป็นเขตรอยต่อกับอีก 3 จังหวัด ได้แก่สระบุรีนครราชสีมาและปราจีนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาติดต่อกับเทือกเขาแดงพญาเย็น มียอดเขาสูงที่สุด ของจังหวัดคือ ยอดเขาเขี้ยวมีความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,351 เมตร ส่วนทางตอนกลางและตอนใต้เป็นที่ราบ อันทกว้างใหญ่เป็นส่วนหนึ่งของ ที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาที่เรียกว่า“ที่ราบกรุงเทพ” ลักษณะดินเป็นดินปนทรายและดินเหนียวเหมาะแก่การ ทำนา ทำสวนผลไม้ และการอยู่อาศัย

จังหวัดนครนายก มีความแตกต่างทางด้านลักษณะภูมิประเทศระหว่างบริเวณตอนเหนือตอนกลาง และทางตอนใต้ของจังหวัด อย่างชัดเจน โดยทิศเหนือ ด้านอำเภอเมืองนครนายก อำเภอบ้านนา และอำเภอปากพลี มีลักษณะเป็นเทือกเขาสูงสลับซับซ้อน ซึ่งเทือกเขาเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นเขตรอยต่อกับ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระบุรี นครราชสีมา และปราจีนบุรี ซึ่งมีเทือกเขาติดต่อกับเทือกเขาแดงพญาเย็น มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยเฉลี่ย 400 -1,200 เมตร และจุดที่สูงที่สุดอยู่ที่เขาเขี้ยว ประมาณ 1,351 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ตอนกลางและตอนใต้เป็นที่ราบกว้างใหญ่ เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ที่เรียกว่า “ที่ราบกรุงเทพ” ซึ่งมีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 5-10 เมตร มีลำน้ำที่มีต้นกำเนิดจากเทือกเขาตอนเหนือนี้ ได้แก่ แม่น้ำนครนายก คลองสาธิตา คลองวังตะไคร้ คลองบ้านนา คลองท่าด่าน และคลองพราหมณี ไหลลงสู่บริเวณนี้ในแนวเหนือ-ใต้ บริเวณตอนใต้ของ 3 อำเภอนี้รวมกับอำเภอองครักษ์ จัดเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มภาคกลางตอนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญทางการเกษตรของประเทศ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 2-4 เมตร พื้นที่ดินบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นดินกรดจัด มีลำน้ำที่สำคัญที่ไหลผ่านบริเวณนี้ในแนวเหนือ-ใต้ ได้แก่ แม่น้ำนครนายก แม่น้ำบางปลากด คลองบางหอย และคลองยาง

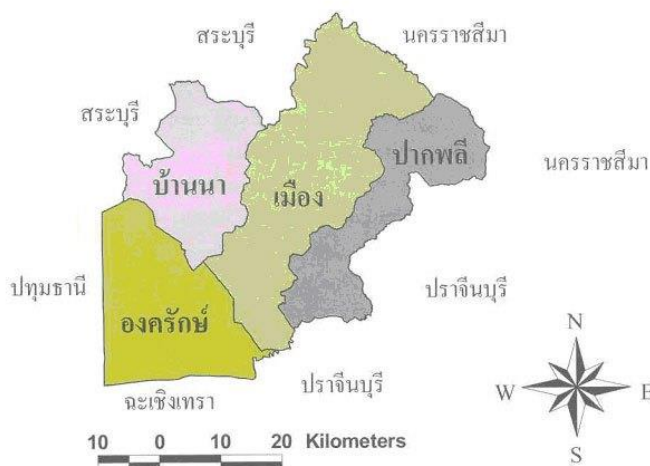
3.1.1.2 การแบ่งเขตปกครอง

แบ่งเขตการปกครองเป็น 4 อำเภอ 41 ตำบล 403 หมู่บ้าน

1. อำเภอเมืองนครนายก
2. อำเภอปากพลี

3. อำเภอบ้านนา

4. อำเภอองครักษ์

ภาพที่ 4 แสดงเขตการปกครองจังหวัดนครนายก

สรุปเขตการปกครองของจังหวัดนครนายก

1. อำเภอเมืองนครนายก มีทั้งหมด 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลดงละคร ตำบลดอนยาย ตำบลท่าช้าง ตำบลท่าทราย ตำบลนครนายก ตำบลบ้านใหญ่ ตำบลพรหมณี ตำบลวังกระโจม ตำบลศรีจุฬา ตำบลศรีนาวา ตำบลสาริกา ตำบลหินตั้ง และตำบลเขาพระ
2. อำเภอปากพลี มีทั้งหมด 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลท่าเรือ ตำบลนาหินลาด ตำบลปากพลี ตำบลหนองแสง ตำบลเกาะหวาย ตำบลเกาะโพธิ์ และตำบลโคกกรวด
3. อำเภอบ้านนา มีทั้งหมด 10 ตำบล ได้แก่ ตำบลทองหลาง ตำบลบางอ้อ ตำบลบ้านนา ตำบลบ้านพริก ตำบลบ้านพร้าว ตำบลป่าชะ ตำบลพิกุลออก ตำบลศรีกระอาง ตำบลอาษา และตำบลเขาเพิ่ม
4. อำเภอองครักษ์ มีทั้งหมด 11 ตำบล ได้แก่ ตำบลคลองใหญ่ ตำบลชุมพล ตำบลทรายมูล ตำบลบางปลากด ตำบลบางลูกเสือ ตำบลบางสมบูรณ์ ตำบลบึงศาล ตำบลพระอาจารย์ ตำบลศรีษะกระบือ ตำบลองครักษ์ และตำบลโพธิ์แทน

2.3.1.2 การเลือกที่ตั้งโครงการ

เนื่องจากการเลือกที่ตั้งโครงการมีความสำคัญมากกับโครงการ เพราะทางโครงการต้องการสภาพแวดล้อมโดยรอบที่มีธรรมชาติที่สมบูรณ์ มีแหล่งน้ำอยู่ใกล้กับโครงการ และที่สำคัญที่สุดต้องการความเงียบสงบมากที่สุด เพื่อตอบสนองกับความต้องการในส่วนสำคัญของโครงการ ดังนั้นจึงต้องมีการเปรียบเทียบเพื่อเลือกที่ตั้งของโครงการที่เหมาะสมที่สุด โดยจะเปรียบเทียบในแต่ละรายละเอียดที่มีความสำคัญในการเลือกที่ตั้งของโครงการดังนี้ คือ

เกณฑ์ในการให้คะแนน

1. ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม
2. การคมนาคมและการเข้าถึง
3. การเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ
4. ทัศนียภาพ และมุมมอง
5. ความเงียบสงบ
6. ระบบสาธารณูปโภค

ที่ตั้งโครงการ SITE 1

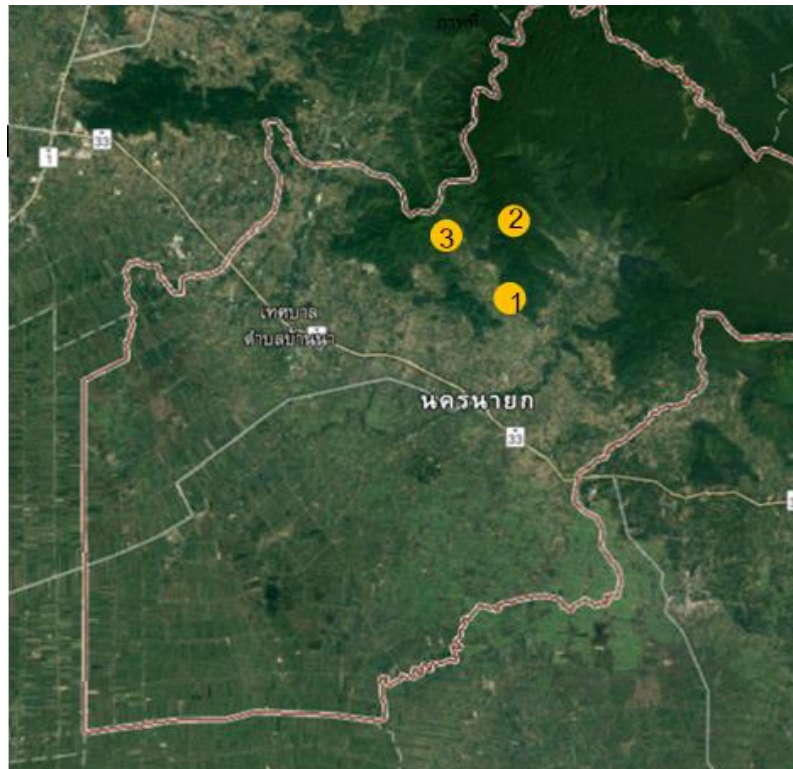
บริเวณ SITE ตั้งอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำห้วยปรือ ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง
จังหวัดนครนายก

ที่ตั้งโครงการ SITE 2

บริเวณ SITE ตั้งอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำทรายทอง ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง
จังหวัดนครนายก อยู่ทางด้านทิศเหนือของห้วยทรายทองและอยู่ตรงข้ามกับห้วยทรายทอง

ที่ตั้งโครงการ SITE 3

บริเวณ SITE ตั้งอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำทรายทอง ตำบลเขาพระ อำเภอเมือง จังหวัด
นครนายก อยู่ทางด้านทิศเหนือของห้วยทรายทอง บริเวณเดียวกับรีสอร์ทระเบียงไพร

ภาพที่ 5 แสดงถึงตำแหน่งการเลือกที่ตั้งของโครงการ

บริเวณที่ตั้งโครงการ SITE 1

ข้อกำหนดในการพิจารณา	รายละเอียด
1.ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม 2.การคมนาคม และการเข้าถึง 3.การเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยว อื่นๆ 4.ทัศนียภาพ และมุมมอง 5.ความเงียบสงบ 6.ระบบสาธารณูปโภค	- อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครนายก ทำให้สามารถเดินทางมาโครงการได้อย่างสะดวกสบายและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพ บริเวณโดยรอบเป็นภูเขาใหญ่ที่เป็นพื้นที่ป่าสงวนของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ - ใช้เส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 3049 เลี้ยวเข้าไปทางอุทยานพระพิฆเนศ จากนั้นตรงไป - อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทศึกษาธรรมชาติและเชิงศาสนา - บริเวณโดยรอบทุกทิศทางมองเห็นวิวภูเขาล้อมรอบทั้งระยะใกล้และระยะไกล - ถ้าเทียบจากวิวโดยรอบของอ่างเก็บน้ำ ทำให้บริเวณนี้มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาพักผ่อนไม่ว่าจะเป็นมาถ่ายรูป หรือปั่นจักรยาน ทำให้ค่อนข้างเกิดความวุ่นวายค่อนข้างมาก ทำให้มีความสงบเป็นส่วนตัวไม่มากนัก - ระบบสาธารณูปโภคมีครบทั้งระบบประปา ระบบไฟฟ้า และระบบติดต่อสื่อสาร - เนื่องจากที่ดินบริเวณนี้เป็นที่ดินของกรมชลประทานจึงทำให้ไม่สามารถมีการก่อสร้างอาคารใดๆได้ เพราะว่ามีน้ำในอ่างเก็บน้ำห้วยปรือใช้เอามาทำน้ำประปาของจังหวัดนครนายก

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ SITE 1

ที่ตั้งโครงการ SITE 2

ข้อกำหนดในการพิจารณา	รายละเอียด
1.ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม	- อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครนายก ทำให้สามารถเดินทางมาโครงการได้อย่างสะดวกสบาย เส้นทางมาบริเวณ site มีบางช่วงที่ค่อนข้างลาดชันแต่ไม่มากนัก สภาพแวดล้อมโดยล้อมเป็นป่าไม้และมีภูเขาล้อมรอบ
2.การคมนาคม และการเข้าถึง	ใช้เส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 3049 เลี้ยวเข้าไปทางอุทยานพระพิฆเนศ จากนั้นตรงไป มีบางเส้นทางที่เป็นทางลูกรังแต่ไม่ได้สร้างปัญหาอะไรกับการเข้ามาถึงบริเวณ site
3.การเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	- อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทศึกษาธรรมชาติและเชิงศาสนา เช่น เขื่อนขุนด่านปราการชลและอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำห้วยปรือ
4.ทัศนียภาพ และมุมมอง	- ทัศนียภาพภายในและโดยรอบของบริเวณ site มีความสวยงามเพราะมีลักษณะอยู่ท่ามกลางภูเขา ป่าไม้ และมองมาเห็นน้ำในห้วยทรายทอง
5.ความเงียบสงบ	- เนื่องจากบริเวณนี้ต้องเดินทางมาจากบริเวณห้วยทรายทองอีกประมาณ 4-5 กิโลเมตร ไม่มีบ้านพักอาศัยอยู่ใกล้บริเวณนี้เลย จึงทำให้เกิดความเป็นส่วนตัวของสถานที่เพิ่มมากขึ้นและบวกกับบริเวณโดยล้อมมีภูเขาล้อมรอบทุกด้านทำให้เกิดความสงบเงียบที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงาม
6.ระบบสาธารณูปโภค	- ระบบสาธารณูปโภคมีครบทั้งระบบประปา ระบบไฟฟ้า และระบบติดต่อสื่อสาร

ที่ตั้งโครงการ SITE 3

ข้อกำหนดในการพิจารณา	รายละเอียด
1.ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม	- อยู่ในเขตอำเภอเมืองนครนายก ทำให้สามารถเดินทางมาโครงการได้อย่างสะดวกสบายและอยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพ บริเวณโดยรอบเป็นภูเขา บริเวณภายใน site ค่อนข้างเป็นพื้นที่ลาดชัน
2.การคมนาคม และการเข้าถึง	ใช้เส้นทางจากทางหลวงหมายเลข 3049 เลี้ยวเข้าไปทางอุทยานพระพิฆเนศ จากนั้นตรงไป เส้นทางที่จะไปถึงบริเวณ site ค่อนข้างลำบากมีบางช่วงเป็นทางลูกรังและค่อนข้างแคบ รถไม่สามารถสวนกันได้
3.การเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ	- อยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทศึกษาธรรมชาติและเชิงศาสนา เช่น เขื่อนขุนด่านปราการชลและอยู่ใกล้กับอ่างเก็บน้ำห้วยปรือ
4.ทัศนียภาพ และมุมมอง	-สามารถมองเห็นแหล่งน้ำจากอ่างเก็บน้ำห้วยทรายทองได้ ในระยะที่ค่อนข้างไกล บริเวณโดยรอบเป็นป่าสงวนของหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และมีภูเขาอยู่ด้านหลัง
5.ความเงียบสงบ	-มีบรรยากาศที่เงียบสงบ เพราะไม่มีอาคารบ้านพักอาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง อยู่ท่ามกลางธรรมชาติที่เป็นป่าไม้
6.ระบบสาธารณูปโภค	- ระบบสาธารณูปโภคมีครบทั้งระบบประปา ระบบไฟฟ้า และระบบติดต่อสื่อสาร

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ SITE 3

3.1.3 สรุปการเลือกที่ตั้งโครงการ

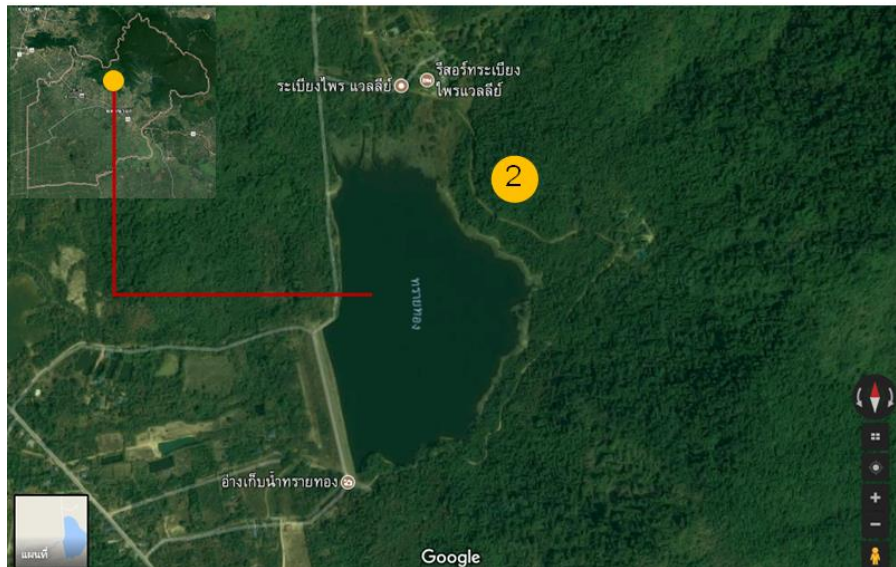
จากตารางสามารถนำมาวิเคราะห์พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของแต่ละ SITE และสามารถนำมาสรุปโดยให้คะแนนในแต่ละด้านในแต่ละ SITE เพื่อง่ายต่อการเปรียบเทียบในการเลือกที่ตั้งโครงการที่ดีที่สุด

เกณฑ์	น้ำหนัก	SITE 1	SITE 2	SITE 3
1.ที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม	4	3	4	3
2.การคมนาคมและการเข้าถึง	4	3	3	2
3.ทัศนียภาพ และมุมมอง	4	3	4	3
4.ความเงียบสงบ	4	2	4	4
5.ระบบสาธารณูปโภค	2	2	2	2
รวม	18	48	64	52

ตารางที่ 4 แสดงการลงคะแนนเปรียบเทียบ 3 SITE เพื่อเลือกที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด

หมายเหตุ : ระดับคะแนน 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ 1 = ไม่ดี

จากตารางสามารถสรุปเลือกที่ตั้งโครงการที่เหมาะสมที่สุด คือ SITE 2 เพราะมีความเหมาะสมกว่าอีกสอง SITE ที่เหลือ ทั้งในด้านที่ตั้ง และสภาพแวดล้อม มีความสงบเทียบเท่ากับ SITE 3 แต่มีความสวยงามทางธรรมชาติและทางด้านมุมมองมากกว่า การคมนาคมและเส้นทางการเข้ามาถึงบริเวณ SITE มีความสะดวกสบายมากกว่าถึงจะอยู่ห่างจากอ่างเก็บน้ำทรายทองมาประมาณ 4-5 กิโลเมตรก็ตาม และทางด้านสาธารณูปโภคนั้นไม่มีปัญหา เพราะมีระบบน้ำ ระบบไฟฟ้า และระบบติดต่อสื่อสารครบครัน

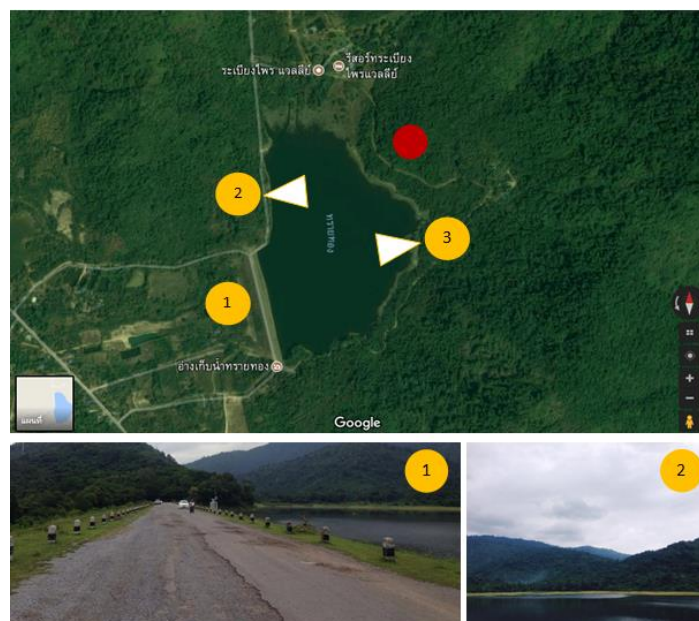

ภาพที่ 6 ภาพตำแหน่งที่ตั้งโครงการ

3.1.4 รายละเอียดที่ตั้งโครงการ

เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการ จึงจำเป็นต้องศึกษาลักษณะที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ หลายด้านเพื่อให้เกิดความเข้าใจของที่ตั้งที่เราเลือก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่เราสามารถจะนำไปใช้ประกอบการออกแบบโครงการเพราะลักษณะและสภาพที่ตั้งโครงการ ก็เป็นส่วนที่มีอิทธิพลในการออกแบบและรูปแบบของโครงการเป็นอย่างมาก

3.1.4.1 ที่ตั้งโครงการอยู่ในตำบลเขาพระ อำเภอเมืองนครนายก จังหวัดนครนายก

ภาพที่ 7 แสดงมุมมองของ SITE

3.1.5 ขอบเขตที่ตั้งโครงการ

ภาพที่ 8 แสดงขอบเขตพื้นที่โครงการและการเข้าถึง

3.2 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

เนื่องจากความต้องการหลักของโครงการนั้น คือ ต้องการให้เป็นรีสอร์ทที่ให้ผู้เข้ามาใช้บริการเกิดความรู้สึกดีและเกิดความผ่อนคลายจากความสงบเป็นส่วนสำคัญ ภายในโครงการมีการให้บริการแบบขยายแพคเกจ (Meditation package) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องของการฝึกสมาธิและทำจิตใจให้เกิดความสงบ และประกอบด้วยสภาพแวดล้อมโดยรอบและทุกพื้นที่ของโครงการที่ส่งผลให้เกิดทั้งสมาธิและความสงบแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการภายในโครงการ

จากข้างต้นที่กล่าวมาภายในโครงการนี้ประเภทของบุคคลที่เข้ามาใช้บริการภายในโครงการจะเน้นไปทางกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ กลุ่มคนไทยที่ค่อนข้างมีรายได้สูง กลุ่มคนที่ต้องการทำจิตใจให้สงบจากการทำสมาธิ หรือกลุ่มคนที่สนใจในทางด้านการศึกษาจิตด้วยการวิปัสสนา โดย Meditation package ของทางโครงการที่จัดขึ้นมานั้นเพื่อตอบสนองคนทุกเชื้อชาติ ทุกเพศ และช่วงวัยที่เหมาะสมมีความเป็น International อยู่ไม่จำกัดเชื้อชาติหรือแม้กระทั่งการนับถือศาสนาใดๆ

ภายในโครงการนี้จะมีห้องพักทั้งหมด 48 ห้อง แบ่งเป็น Med Villa 8 ห้อง Standard Room 32 ห้อง และ Suit Room 8 ห้อง และภายในโครงการสามารถรองรับคนที่เข้ามาให้ได้มากที่สุด 120 คน เพราะทางโครงการไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะรับคนจำนวนมากเพราะหัวใจหลักสำคัญของโครงการคือต้องการความสงบและต้องการให้คนที่เข้ามาใช้บริการเกิดความรู้สึกดีมากที่สุด

ดังนั้น ในโครงการจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของโครงการที่เป็นส่วนพิเศษเพิ่มเข้า (Meditation Space) จากองค์ประกอบหลักพื้นฐานของโรงแรมหรือรีสอร์ททั่วไป ทำให้สามารถสรุปภาพรวมขององค์ประกอบโครงการตามส่วนต่างๆ ได้ดังนี้

1. ส่วน SPECIAL SPACE AND MEDITATION SPACE

Meditation Space

1.1 Meditation Room ห้องสำหรับการนั่งสมาธิ (จิตใจ)

(Indoor) - MED Room 1

-MED Room 2

(Out door) - Zone A

- Zone B

1.2 Meditation Spa สปาเพื่อการบำบัด

- ห้องนวด 1 (นวดเท้า,นวดหัว,นวดไหล่)
- ห้องนวด 2 (นวดตัว) จำนวนทั้งหมด 6 ห้อง

1.3 Meditation Yoga ห้องสำหรับการทำโยคะ (ร่างกาย)

(Indoor) - Yoga Room 1

-Yoga Room 2

(Yoga กึ่ง outdoor)

2.ส่วนต้อนรับ

2.1 Lobby Lounge

2.2 Toilet

2.3 Front Desk and Reception

2.4 Baggage Room

2.5 Business Zone

3.ส่วนห้องพักมีทั้งหมด 48 ห้อง แบ่งออกเป็น

3.1 Meditation Villaจำนวน 8 ห้อง

3.2 Standard Room จำนวน 32 ห้อง

3.3 Suite Room จำนวน 8 ห้อง

4. ส่วนสนับสนุน (ส่วน Food & Beverage)

4.1 ห้องอาหารมีทั้งหมด 2 ห้อง แบ่งออกเป็น

- ห้องอาหารที่เปิดบริการ 24 ชั่วโมง 1 ห้อง
- ห้องอาหารสำหรับ Meditation package บริการอาหารประเภทมังสาวิรัต

4.2 Main Restaurant (24 hr.)

4.3 Main Kitchen

4.4 Vegetarian Restaurant

4.5 Salad & Bean Bar

4.6 Food & Beverage Store

4.7 Pantry 1,2

4.8 Loading

4.9 Toilet

5. ส่วนบริหาร

5.1 ห้องประธานโครงการ

5.2 ห้องกรรมการผู้จัดการ

5.3 ห้องรองประธานโครงการ

5.4 ห้องผู้จัดการ

5.5 ส่วนห้องรับแขก

5.6 ฝ่ายบุคคล

5.7 ฝ่ายประชาสัมพันธ์

5.8 ฝ่ายบัญชี และการเงิน

5.9 ฝ่ายจัดซื้อ

5.10 ฝ่ายการตลาด

5.11 ฝ่ายบริหารอาคาร

5.12 ห้องประชุม

5.13 Pantry

5.14 ห้องเก็บของ

5.15 ห้องเก็บเอกสาร

5.16 ห้องน้ำ

6.ส่วนบริการ (Service)

6.1 Control Office

6.2 House Keeping

6.3 Laundry

6.4 Canteen

6.5 Security

6.6 Loading

6.7 Storage

6.8 Toilet

7.ส่วนซ่อมบำรุง

7.1 Chaff Engineering

7.2 Engineering & Technical office

ส่วนห้องเครื่อง

7.3 Transformer Room

7.4 Electronic Room

7.5 Boiler Room

7.6 Fuel Storage

7.7 Generator Room

7.8 Chiller Room

7.9 Telephone Control

7.10 Pump Room

7.11 แทงก๊น้ำ

ส่วนบำบัดน้ำเสีย

7.12 Main entrance Shop

7.13 General

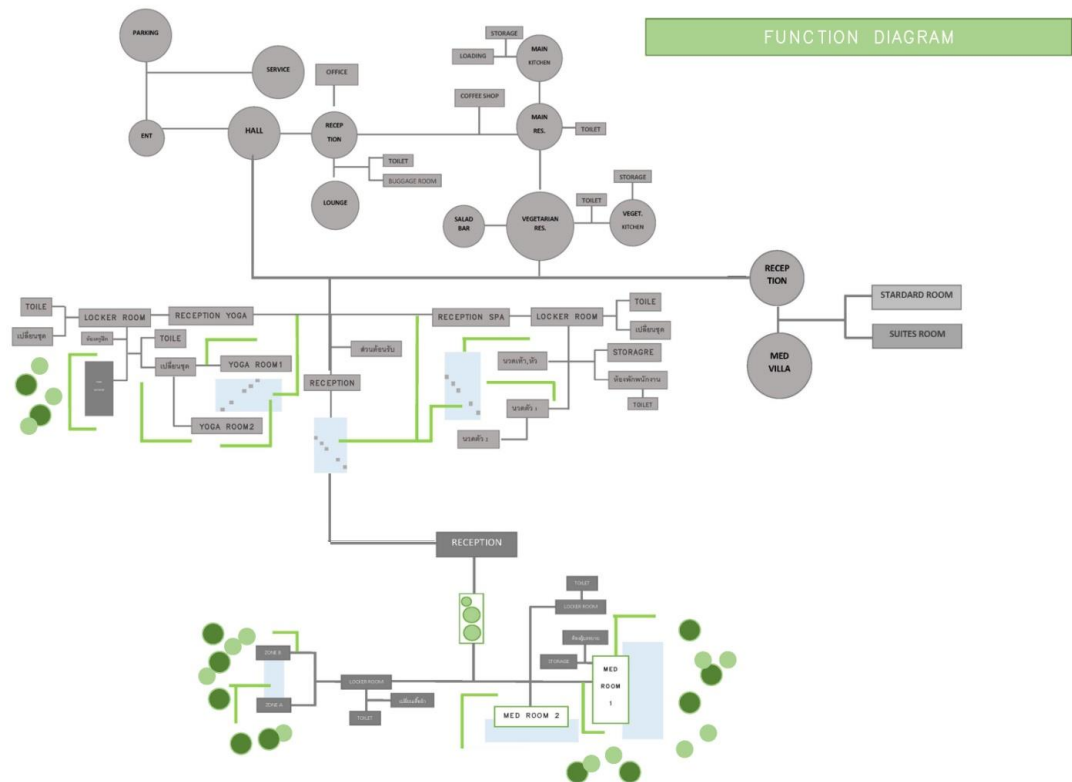
7.14 ห้องน้ำ

8.ส่วน Parking

8.1 ที่จอดรถทั่วไป

8.2 ที่จอดรถพนักงาน

8.3 ที่จอดรถบริการ

ภาพที่ 9 แสดง Function Diagram ภายในโครงการ

ตัวอย่างตารางกิจกรรมของ Meditation Course

Course A	Course B
08.00 – 09.00 น. รับประทานอาหารเช้า	09.00 – 10.00 น. รับประทานอาหารเช้า
09.30 – 11.00 น. MEDITATION (นั่งสมาธิ)	10.30 – 11.30 น. MEDITATION (นั่งสมาธิ)
11.00 – 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน	12.00 – 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.30 น. YOGA MEDITATION	14.00 – 15.30 น. YOGA MEDITATION
15.00 – 16.00 น. พักผ่อนภายใน MEDITATION SPACE	16.00 – 17.00 น. พักผ่อนภายใน MEDITATION SPACE
16.00 – 17.00 น. รับประทานอาหารเย็น	17.30 – 18.30 น. รับประทานอาหารเย็น
หลัง 17.00 น. จบคอร์สวันที่ 1	หลัง 18.30 น. จบคอร์สวันที่ 1

บทสรุปที่ได้จากตารางกิจกรรมของ Meditation Course จะได้สรุปมาในส่วนของพื้นที่การใช้สอยที่มีการใช้งานร่วมกัน อย่างเช่น ห้องอาหาร ที่ใช้รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน และห้องของการใช้ บำบัดในเชิง Meditation (ห้องนั่งสมาธิ) หรือห้องทำ Yoga Meditation จะมีการสลับช่วงเวลาของคนเข้ามาใช้บริการ เพราะช่วงเวลาของ Course A และ Course B จะไม่เหมือนกัน ทำให้ไม่จำเป็นต้องมีห้องอาหารที่ใหญ่เกินไปเพื่อที่จะรองรับคนทุกคนในเวลาที่ยพร้อมกัน เพราะจะทำให้เกิดความวุ่นวายที่มากเกินไป ไม่มีความเป็นส่วนตัว ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามภาพลักษณ์ความต้องการหลักของโครงการ

3.2.1 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยของโครงการ

1. ส่วน SPECIAL SPACE AND MEDITATION SPACE

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วน Meditation Space					
Meditation Room	120	2	1.5	360	A,C
Meditation Outdoor	40	1	30U	30	A,C
Meditation Yoga	120	2	2.0	480	A,C
Meditation Yoga ที่ Outdoor	40	1	30U	30	A,C
Meditation Spa					
Lobby and Reception	4	1	4 P	16	A,C
ผู้จัดการแผนก	1	1	14.8 U	14.8	C
พนักงาน	8	1	1.5 P	12	C
ห้องผู้เชี่ยวชาญ	6	1	4.5 P	27	C

ห้องนวดแยก		3	38	114	C
Locker/เปลี่ยนรองเท้า		1	198	198	A,C
Toilet ชาย	10	1	1.5 P	15	A,C
Toilet หญิง	10	1	1.5 P	15	A,C
ห้องพนักงาน	8	1	2P	20	A,C
Toilet พนักงาน		1	12 U	12	A,C
ห้องเก็บของ		1	20 U	20	C
Clean Room		1	0.8 RM	32	C
				1,395.8	
Circulation 30 %				418.74	
รวม				1,814.54 ตารางเมตร	

2. ส่วนต้อนรับ

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนต้อนรับ					
Hall	120	1	1.20 P	144	A,C
Lobby Lounge	120	1	0.54 P	64.8	A,C
Front Desk and Reception	5	1	0.3 RM	12	A
Buggage Room	2	1	3.2 P	6.4	A,C
Public Telephone	2	1	12 P	24	A,C

Toilet		6	1.5 U	9	A,C
				260.2	
Circulation 30 %				78.06	
รวม				338.26	ตารางเมตร

3. ส่วนห้องพัก

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนห้องพัก					
ห้องพักแบบ Meditation Villa		8	240	1,920	C
ห้องพักแบบ Standard Room		32	80	2,560	C
ห้องพักแบบ Suite Room		8	120	960	C
				5,440	
Circulation 30 %				1,632	
รวม				7,072	ตารางเมตร

4. ส่วนสนับสนุน (ส่วน Food & Beverage)

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร. ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนสนับสนุน					
Main Restaurant		1	578	578	A,C
Lounge and Snake		1	242	242	A,C
Main Kitchen		1	107	107	A,C
Vegetarian Restaurant		1	578	578	A,C
Salad & Bean Bar		1	164.2	164.2	A,C
Food & Beverage Store		1	32	32	A
Pantry 1,2		2	6 U	12	A
Loading		1	54U	54	A
Toilet		6	1.5U	9	A,C
				1,776	
Circulation 50 %				888.1	
รวม				2,664.3 ตารางเมตร	

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
5.ส่วนบริหาร					
ห้องประธาน โครงการ	1	1	16P	16	A,C
ห้องกรรมการ ผู้จัดการ	1	1	12P	12	A,C
ห้องรองประธาน โครงการ	1	1	12P	12	
ห้องผู้จัดการ	1	1	8P	8	A,C
ส่วนห้องรับแขก	1	1	40U	40	A,C
ฝ่ายบุคคล	2	1	8P	16	A,C
ฝ่าย ประชาสัมพันธ์	1	1	4P	4	A,C
ฝ่ายบัญชีและ การเงิน	3	1	4P	12	A,C
ฝ่ายจัดซื้อ	1	1	4P	4	A,C
ฝ่ายการตลาด	2	1	4P	8	A,C
ฝ่ายบริหารอาคาร	1	1	6U	6	A,C
ห้องประชุม	10	1	2.5P	25	A,C
Pantry		1	6U	6	A,C
ห้องเก็บของ		1	10U	10	A,C
ห้องเก็บเอกสาร		1	10U	10	A,C

ห้องน้ำ		6	1.5U	9	A,C
				198	
Circulation 30 %				59.4	
รวม			257.4 ตารางเมตร		

6. ส่วนบริการ (Service)

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนบริการ					
Control Office	10	1	48 U	48	A,C
House Keeping	12	1	3P	36	A,C
Laundry	40RM	1	0.8 RM	32	A,C
Canteen	120	1	1.4RM	168	A,C
Security	7	1	2P	14	A,C
Loading		1	8U	8	A,C
Storage		1	20U	20	A,C
Toilet		6	1.5P	9	A,C
				335	
Circulation 30 %				100.5	
รวม			435.5 ตารางเมตร		

7. ส่วนซ่อมบำรุง

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนซ่อมบำรุง					
Chaff Engineering	1	1	10U	10	A,C
Engineering & Technical office	9	1	40.5		A,C
ส่วนห้องเครื่อง					
Transfomer Room		1	45U	45	A,C
Eletronic Room		1	45U	45	A,C
Boiler Room	40	1	0.6RM	24	A,C
Fuel Storage	40	1	0.3RM	12	A,C
Generator Room	40	1	0.4RM	16	A,C
Chiller Room		1	120U	120	A,C
Telephone Control		1	4U	4	A,C
Pump Room		1	25U	25	A,C
แทงก์น้ำ		1	70	70	A,C
ส่วนบำบัดน้ำเสีย					
Main entrance shop		1	40U	40	A,C
General		1	32U	32	A,C

Toilet		1	15U	15	A,C
			579.5		
Circulation 30 %			173.85		
รวม			753.35	ตารางเมตร	

8. ส่วนจอดรถ

รายละเอียด	จำนวน (คน)	จำนวน (Unit)	พื้นที่/ตร.ม.	พื้นที่รวม	ที่มา
ส่วนจอดรถ					
ที่จอดรถทั่วไป		40	12.5	500	A,C
ที่จอดรถพนักงาน		6	12.5	75	A,C
ที่จอดรถบริการ		3	37.5	112.5	A,C
				687.5	
Circulation 60 %				412.5	
รวม				1,100	ตารางเมตร

3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

องค์ประกอบโครงการ	พื้นที่รวมโครงการ (ตารางเมตร)
1.ส่วน Meditation Space	1,814.54 ตารางเมตร
2.ส่วนต้อนรับ	338.26 ตารางเมตร
3.ส่วนห้องพัก	7,072 ตารางเมตร
4.ส่วนสันทนาการ (ส่วน Food & Beverage)	2,664.3 ตารางเมตร
5.ส่วนบริหาร	257.4 ตารางเมตร
6.ส่วนบริการ (service)	435.5 ตารางเมตร
7.ส่วนซ่อมบำรุง	753.35 ตารางเมตร
8.ส่วนจอดรถ	1,100 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด	14,435.35

บทที่ 4

การประยุกต์ในงานออกแบบสถาปัตยกรรม

4.1 การกำหนดโปรแกรม

4.1.1 ลักษณะโครงการและกิจกรรมโครงการ

เป็นการออกแบบโครงการในลักษณะรีสอร์ทสำหรับการพักผ่อนทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ ในเชิงของทางด้านการทำสมาธิและเกิดความสงบมากที่สุดและเป็นการสนับสนุนให้มีกิจกรรมเสริมที่เกี่ยวกับการฝึกทำสมาธิและเกิดความสงบเกิดขึ้นภายใน มีต้องการให้ทุกพื้นที่ภายในโครงการ มีองค์ประกอบของงานสถาปัตยกรรมที่ทำให้พื้นที่นั้นๆ มีความสงบนิ่งผ่านความรู้สึกหรือผ่านทางด้านการรับรู้ของมนุษย์ กิจกรรมหลักของโครงการคือ Meditation Course เป็นการปฏิบัติสมาธิทั้งทางด้านจิตใจ (Meditation space) และทางด้านร่างกาย (Spa and Yoga) ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญของโครงการ เนื่องด้วยกิจกรรมต่างๆเหล่านี้จึงเป็นที่มาของลักษณะที่วางที่สร้างขึ้นทั้งหมดภายในโครงการ

4.1.1.1 กิจกรรมโครงการหลัก

1) ส่วน Meditation จะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนของการบำบัดจิตใจ และบำบัดร่างกาย ส่วนบำบัดจิตใจ ภายในส่วนนี้จะมีกิจกรรมคือ นั่งสมาธิ ยืนสมาธิ และเดินสมาธิ ส่วนบำบัดร่างกาย จะแยกออกเป็น ส่วน Spa and Yoga สปาจะเป็นการนวดเท้าและนวดตัว

2) ส่วนห้องพัก แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1 Standard Room

2.2 Suites Room

2.3 Med villa

ภายในห้องพักทุกห้องจะมีส่วนที่เป็นพื้นที่สำหรับการทำสมาธิ หรือ Meditation Space ซึ่งเป็นจุดสำคัญของทางโครงการ ที่ต้องการให้ผู้เข้าพักเกิดความสงบและเกิดสมาธิมากที่สุด

3) ส่วน Food & Beverage ห้องอาหารมีทั้งหมด 2 ห้อง แบ่งออกเป็น

3.1 ห้องอาหารที่เปิดบริการ 24 ชั่วโมง

3.2 ห้องอาหารสำหรับ Meditation package ที่จะบริการอาหาร

ประเภทมังสาวิรัต

4.1.2 กำหนดองค์ประกอบโครงการ

4.1.2.1 ส่วน Special Space and Meditation space

Meditation Space

1.1 Meditation Room ห้องสำหรับการนั่งสมาธิ (จิตใจ)

(Indoor) MED Room 1 , 2

(Out door) Zone A ,B

1.2 Meditation Spa สปาเพื่อการบำบัด

Massage Room 1 (นวดเท้า,นวดหัว,นวดไหล่)

Massage Room 2 (นวดตัว) จำนวนทั้งหมด 6 ห้อง

1.3 Meditation Yoga ห้องสำหรับการทำโยคะ

Yoga Room 1

Yoga Room 2

4.1.2.2 ส่วนต้อนรับ

1) Lobby Lounge

2) Front Desk and Reception

3)Toilet

4) Baggage Room and Business Zone

4.1.2.3 ส่วนห้องพักมีทั้งหมด 48 ห้อง แบ่งออกเป็น

- 1) Meditation Villa จำนวน 8 ห้อง
- 2) Standard Room จำนวน 32 ห้อง
- 3) Suite Room จำนวน 8 ห้อง

4.1.2.4 ส่วนสนับสนุน (ส่วน Food & Beverage)

- 1) ห้องอาหารมีทั้งหมด 2 ห้อง แบ่งออกเป็น
 - ห้องอาหารที่เปิดบริการ 24 ชั่วโมง 1 ห้อง
 - ห้องอาหารสำหรับ Meditation package ให้บริการอาหาร

ประเภทมังสาวิรัต

- 2) Main Restaurant (24 hr.)
- 3) Main Kitchen
- 4) Vegetarian Restaurant
- 5) Salad & Bean Bar
- 6) Food & Beverage Store
- 7) Pantry
- 8) Loading
- 9) Toilet

4.1.2.5 ส่วนบริหาร

- 1) ฝ่ายผู้บริหาร
- 2) ฝ่ายธุรการ
- 3) ฝ่ายทะเบียน
- 4) ฝ่ายการเงิน

4.1.2.6 ส่วนบริการ (Service)

- 1) Control Office
- 2) House Keeping
- 3) Laundry
- 4) Canteen
- 5) Security
- 6) Loading
- 7) Storage
- 8) Toilet

4.1.2.7 ส่วนซ่อมบำรุง

- 1) ส่วนห้องเครื่อง
- 2) ส่วนบำบัดน้ำเสีย
- 3) ส่วนไฟฟ้า

4.1.2.8 ส่วน Parking

- 1) ที่จอดรถทั่วไป
- 2) ที่จอดรถพนักงาน
- 3) ที่จอดรถบริการ

4.1.3 การวิเคราะห์ผู้ใช้สอย

1) ประเภทผู้ใช้โครงการ คือกลุ่ม ผู้บริหารโครงการ ที่จะเข้ามาควบคุมโครงการ ฝ่ายดูแลส่วนต่างๆภายในโครงการทั้งหมด รวมทั้งพนักงานต้อนรับและพนักงานดูแลความเรียบร้อยต่างๆภายในโครงการ

2) ผู้ใช้ภายนอกของโครงการ ประเภทของบุคคลที่เข้ามาใช้บริการภายในโครงการจะเน้นไปทางกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ กลุ่มคนไทยที่ค่อนข้างมีรายได้สูง กลุ่มคนที่ต้องการทำจิตใจให้สงบจากการทำสมาธิ หรือกลุ่มคนที่สนใจในทางด้านการฝึกจิตด้วยการวิปัสสนา โดย Meditation package ของทางโครงการที่จัดขึ้นมานั้นเพื่อตอบสนองของคนทุกเชื้อชาติ ทุกเพศ และช่วงวัยที่เหมาะสมมีความเป็น International อยู่ไม่จำกัดเชื้อชาติหรือแม้กระทั่งการนับถือศาสนาใดๆ

4.1.4 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอย

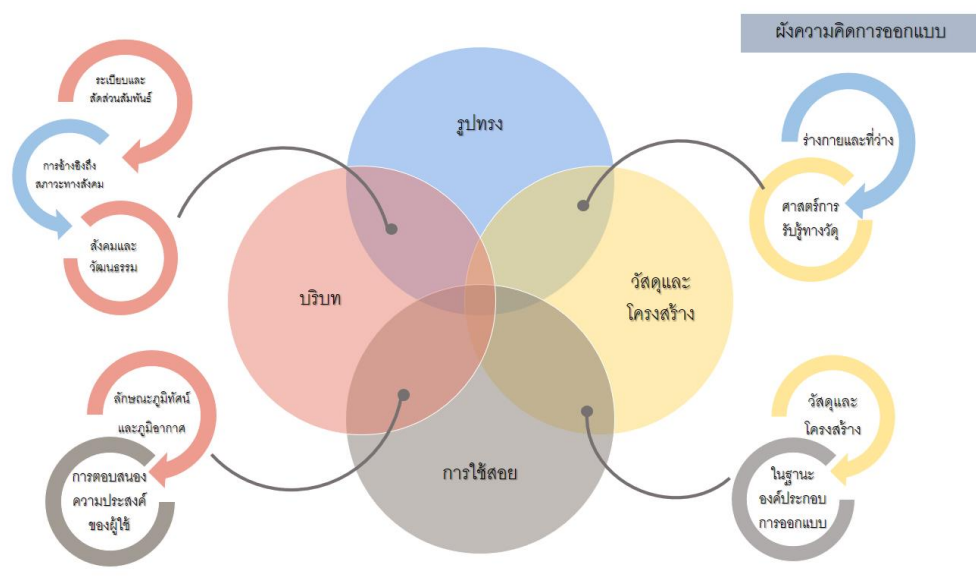
สรุปพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

องค์ประกอบโครงการ	พื้นที่รวมโครงการ (ตารางเมตร)
1.ส่วน Meditation Space	1,814.54 ตารางเมตร
2.ส่วนต้อนรับ	338.26 ตารางเมตร
3.ส่วนห้องพัก	7,072 ตารางเมตร
4.ส่วนสนับสนุน (ส่วน Food & Beverage)	2,664.3 ตารางเมตร
5.ส่วนบริหาร	257.4 ตารางเมตร
6.ส่วนบริการ (service)	435.5 ตารางเมตร
7.ส่วนซ่อมบำรุง	753.35 ตารางเมตร
8.ส่วนจอดรถ	1,100 ตารางเมตร
รวมพื้นที่ใช้สอยทั้งหมด	14,435.35

4.2 การนำเสนอและข้อเสนอแนะ

4.2.1 การนำเสนอครั้งที่ 1 (ภาคข้อมูล)

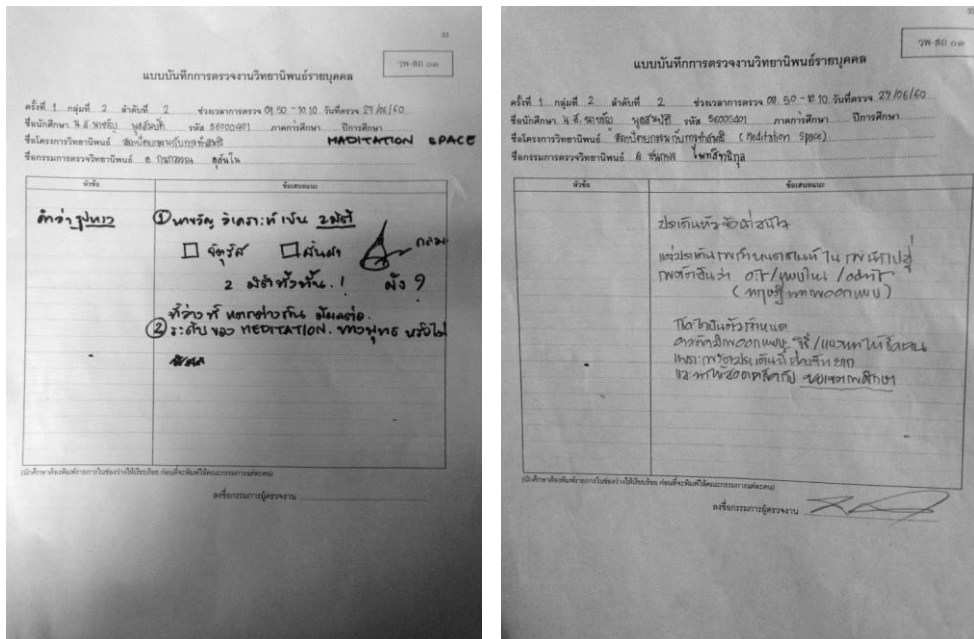
เป็นการนำเสนอถึงประเด็นหลักที่สนใจ คือ เรื่องของการทำสมาธิ ประเด็นรองลงมา คือ ปัญหาที่เกิดขึ้นทางสังคมที่ทำให้ผู้คนเกิดความเครียด วิตกกังวลใจจึงต้องมีการฝึกจิตใจด้วยการปฏิบัติสมาธิในรูปแบบต่างๆ นำเสนอข้อมูลของการฝึกสมาธิในลัทธิต่างๆที่เป็นที่ยอมรับจากทั่วโลก นำเสนอผังความคิดในการออกแบบ ที่ประกอบไปด้วยเรื่องของรูปทรง บริบท วัสดุและโครงสร้าง และการใช้สอย ที่เกี่ยวข้องกับ Meditation in Architecture

ภาพที่ 10 แสดงฝึงความคิดการออกแบบ

ข้อเสนอแนะ

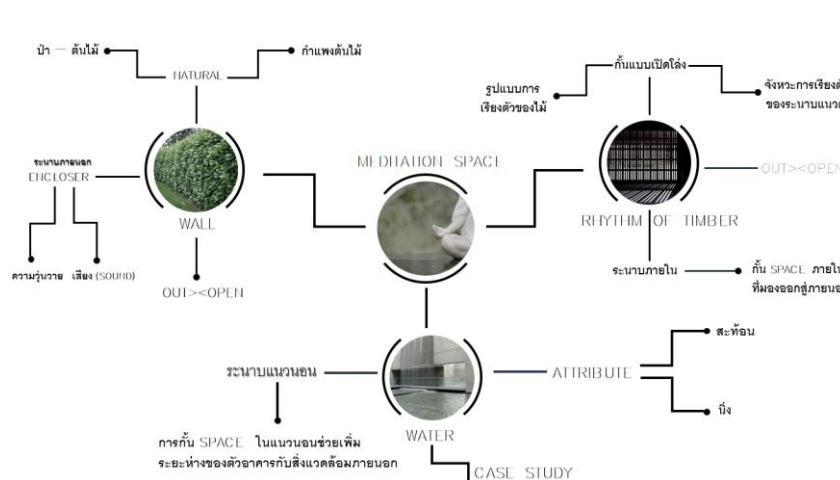
จากข้อมูลที่ได้นำเสนอไปในเรื่องของรูปทรง ยังมีการวิเคราะห์ในเชิงสองมิติอยู่ ต้องวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงสามมิติให้มากกว่านี้ และเรื่องของที่ว่างที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับของความมีสมาธิ มากน้อยแตกต่างกันหรือไม่ ต้องมีแนวทางในการออกแบบที่ชัดเจนเพราะในหัวข้อที่นำเสนอการวัดค่าของความมีสมาธิค่อนข้างประเมินค่าได้ยากและต้องทำให้สอดคล้องกับขอบเขตของการศึกษา

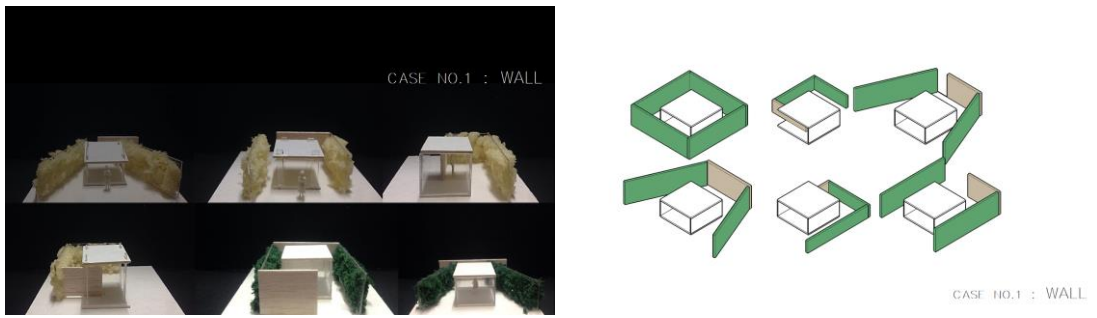
ภาพที่ 11 ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 1

4.2.2 การนำเสนอครั้งที่ 2

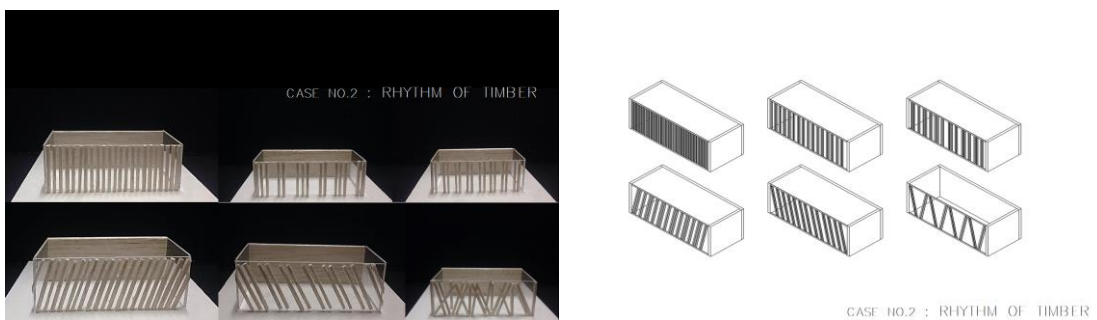
เป็นการนำเสนอข้อมูลที่ละเอียดต่อจากครั้งที่ 1 เสนอในเรื่องของกระบวนการสำคัญของการออกแบบ Keyword ของการออกแบบที่วางสำหรับการทำสมาธิ ที่ได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด จากกรณีศึกษาสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวกับการบำบัดจิตใจด้วยความสงบ และการทำสมาธิในหลายๆกรณี และนำเสนอด้วยวิธีการตัด Model Study (Mini Space) เพื่อศึกษาทดลองเกี่ยวกับการสร้างที่วางที่ทำให้เกิดสมาธิด้วยองค์ประกอบพื้นฐานทางสถาปัตยกรรม

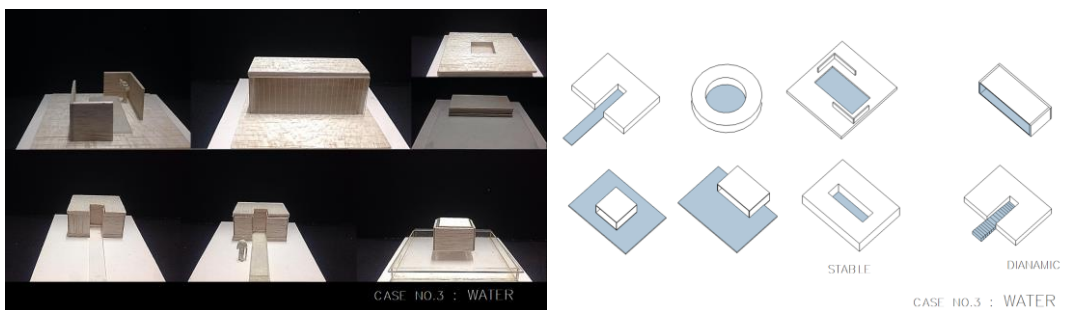
ภาพที่ 10 Diagram แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมสำหรับ Meditation Space

ภาพที่ 12 Model Study แสดงเรื่องของระนาบแนวตั้งที่ปิดกั้นระหว่างภายนอก – ภายใน

ภาพที่ 13 Model Study แสดงเรื่องจังหวะการเรียงตัวของไม้ที่ปิดกั้นระหว่างภายนอก – ภายใน

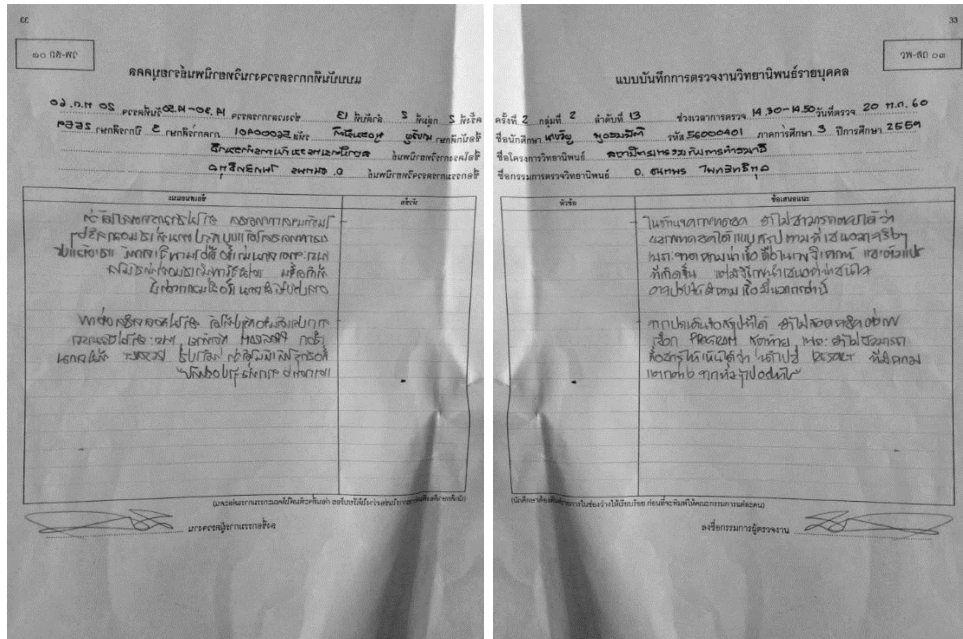
ภาพที่ 14 Model Study แสดงเรื่องระนาบแนวนอนและการเคลื่อนไหวของน้ำ

ภาพที่ 15 แสดงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่ใช้สำหรับการออกแบบ

ข้อเสนอแนะ

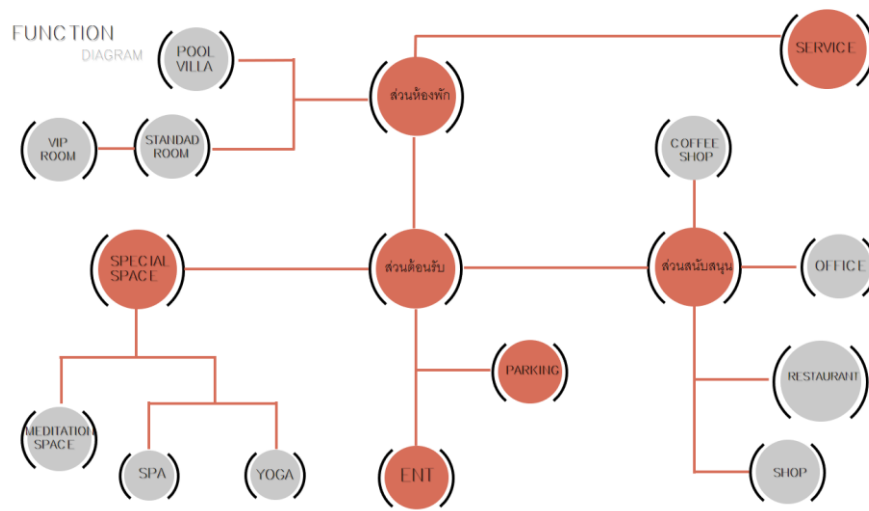
Model ที่ได้นำมาทำการทดลองควรนำไปวิเคราะห์โดยทำเป็น Mock up ให้มีการใช้งานจริงและใช้วิธีการให้ตอบแบบสอบถาม เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการออกแบบในขั้นต่อไป และในรูปแบบของ Model ต่างๆที่นำมาทดลอง ต้องคำนึงถึงเรื่องบริบท ที่ตั้ง ทิศทาง ที่เหมาะสมที่มีผลต่อความพอใจในหลายๆด้านเข้าด้วยกัน

ภาพที่ 16 ใบขออนุญาตจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 2

4.2.3 การนำเสนอครั้งที่ 3

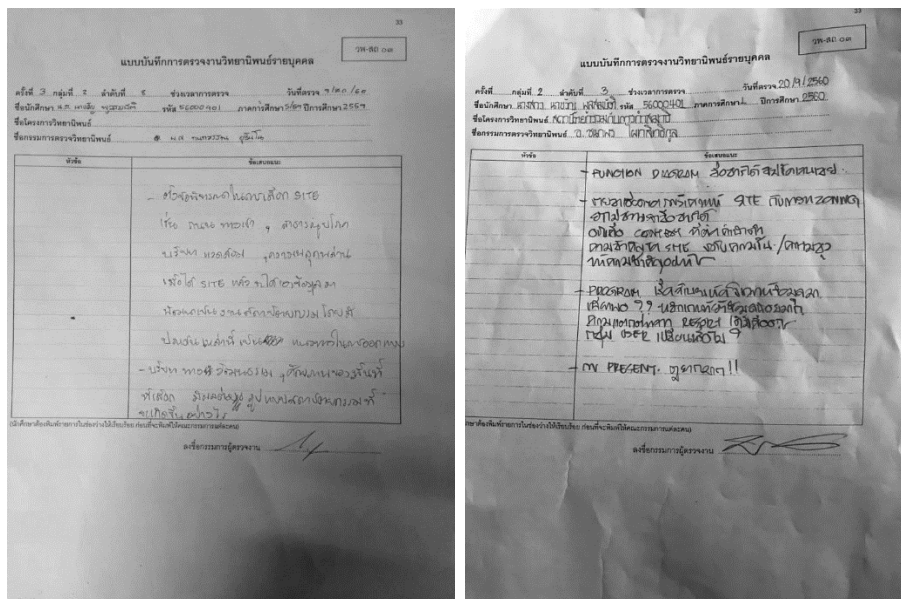
เป็นการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับที่ตั้งโครงการ ผู้ใช้สอยโครงการ และองค์ประกอบของโครงการทั้งหมด โดยมีการนำข้อมูลที่สังเคราะห์แล้วจากการนำเสนอครั้งที่ 1,2 มาเป็นเกณฑ์การตัดสินใจในการเลือกที่ตั้งของโครงการและเป็นตัวกำหนดกิจกรรมภายในโครงการ

ภาพที่ 17 แสดง Function Diagram ของโครงการ

ข้อเสนอแนะ

การตั้งข้อพิจารณาในการเลือกที่ตั้งของโครงการอาจจะต้องมีประเด็นที่ชัดเจนมากกว่านี้ เช่น เรื่องของถนน ทางเข้า สาธารณูปโภค บริบทโดยรอบ สภาพแวดล้อมโดยรอบต่างๆ และเมื่อได้ที่ตั้งของโครงการเรียบร้อยแล้วจะได้นำข้อมูลต่างๆข้างต้นมาพัฒนาเป็นงานสถาปัตยกรรมโดยมีประเด็นเหล่านี้เป็นแนวทางในการออกแบบ ต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรม ศักยภาพของพื้นที่ที่เลือกมาว่าจะมีผลกระทบต่อรูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่จะเกิดขึ้นอย่างไรบ้าง

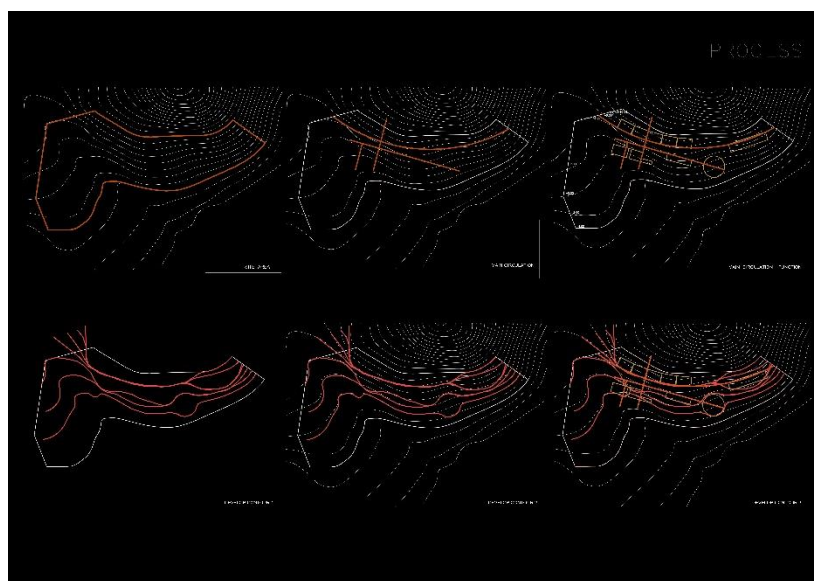
ภาพที่ 18 ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 3

4.2.4 การนำเสนอครั้งที่ 4 (ภาคการออกแบบ)

เป็นการนำเสนอข้อมูลในส่วนของภาคการออกแบบต่อจากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในทอมทีแล้ว วิธีการนำเสนอมีทั้งในรูปแบบของกราฟิกที่แสดงถึงระดับต่างๆของพื้นที่การใช้สอยทั้งหมดภายในโครงการ และกราฟิกการแสดงระดับเส้นคอนทัวร์ของที่ตั้งโครงการนำเสนอในรูปแบบของ Mass Concept ที่แสดงถึงการวางตำแหน่งอาคาร (Zoning) การเชื่อมต่อกันระหว่างอาคาร เส้นทางสัญจรภายในโครงการแบบเบื้องต้น

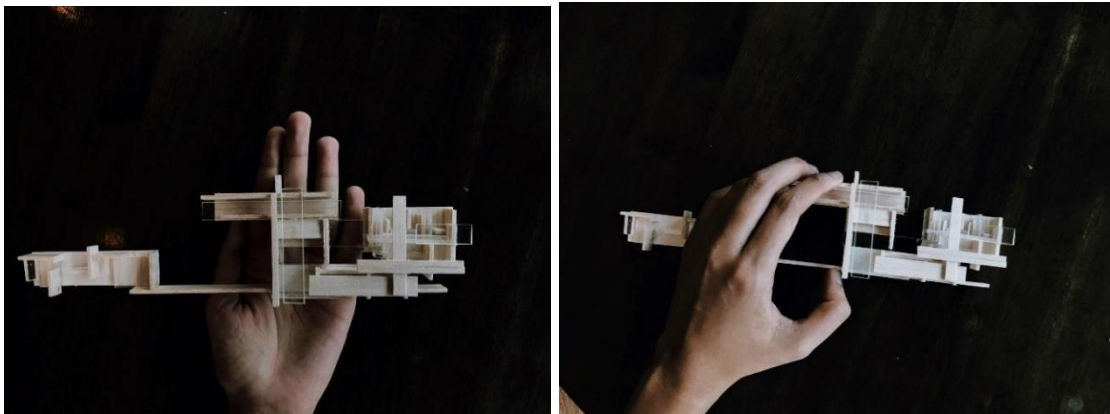
ภาพที่ 19 กราฟิกที่แสดงถึงระดับของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดภายในโครงการ

ภาพที่ 20 Process ของการปรับระดับของพื้นที่ (ปรับเส้น Contour)

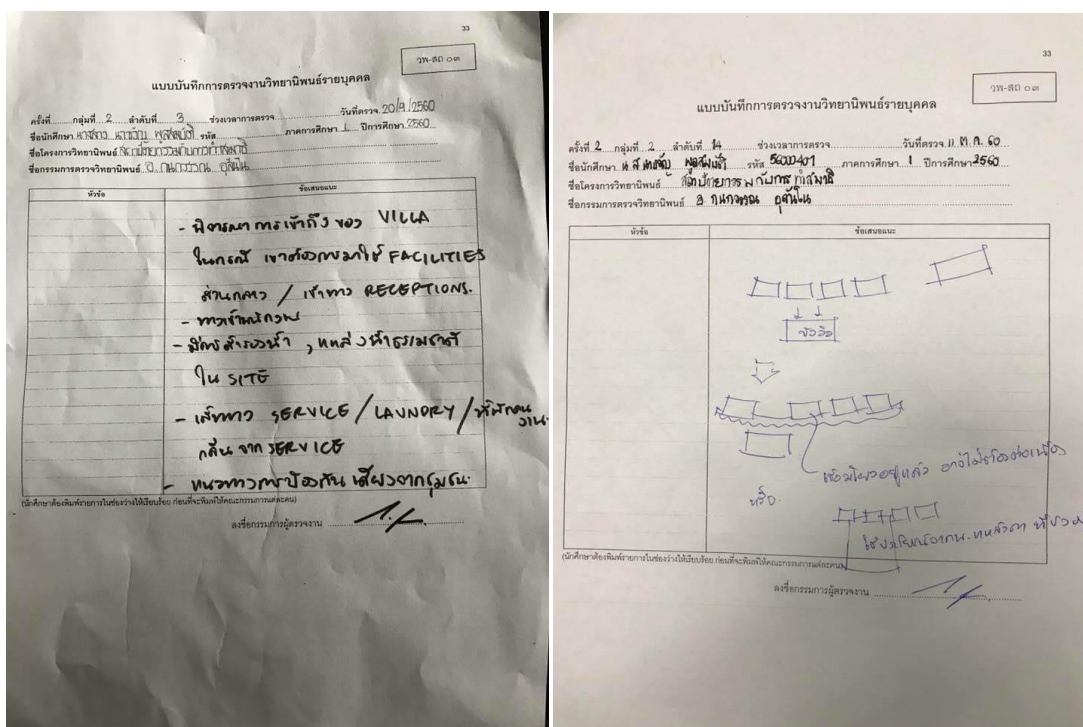
ภาพที่ 21 Mass Study ที่แสดงถึงการวาง Zoning การวางตำแหน่งของอาคาร

ภาพที่ 22 Mass Study ที่แสดงถึงพื้นที่ใช้สอยภายในโครงการในส่วนของ Spa และส่วน Restaurant

ข้อเสนอแนะ

พิจารณาการเข้าถึงอาคารของ Med villa ในกรณีที่ผู้ใช้สอยต้องการใช้พื้นที่ให้บริการในส่วนกลาง ทางเข้าของพนักงานที่ต้องมีทางเข้าคนละเส้นทางกับผู้ที่มาใช้บริการ มีการสำรองน้ำจากแหล่งน้ำทางธรรมชาติที่อยู่ภายในบริเวณที่ตั้งโครงการอย่างไร

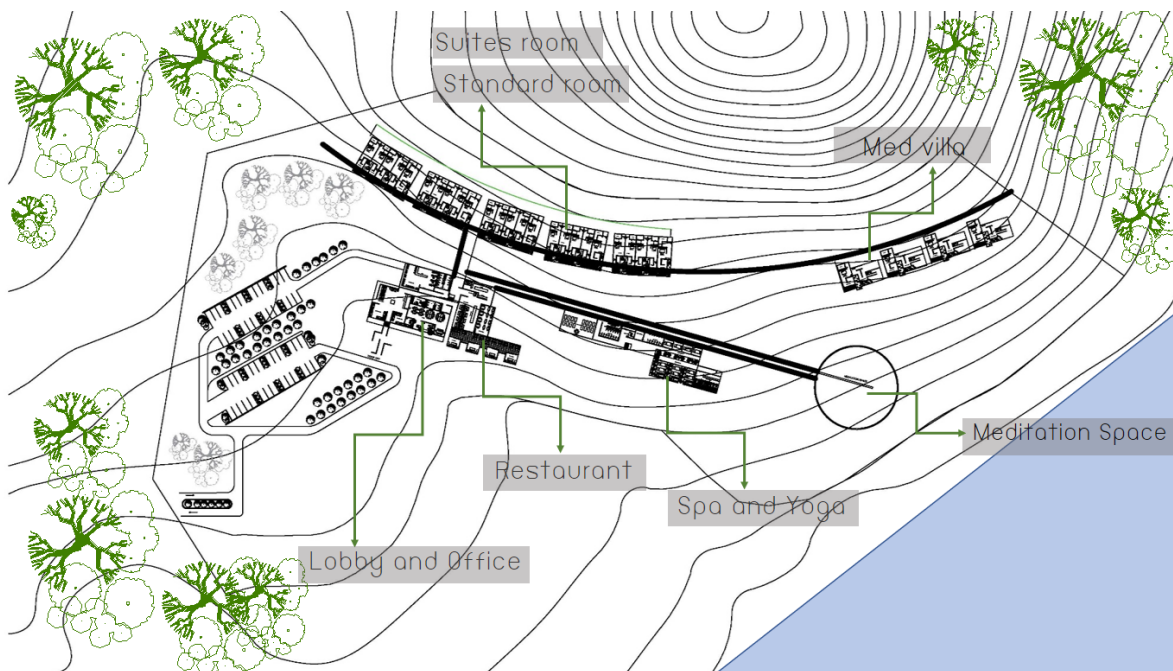

ภาพที่ 23 ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ ครั้งที่ 4

4.2.5 การนำเสนอครั้งที่ 5

เป็นการนำเสนอแบบร่างผังรวมทั้งหมดของโครงการและ

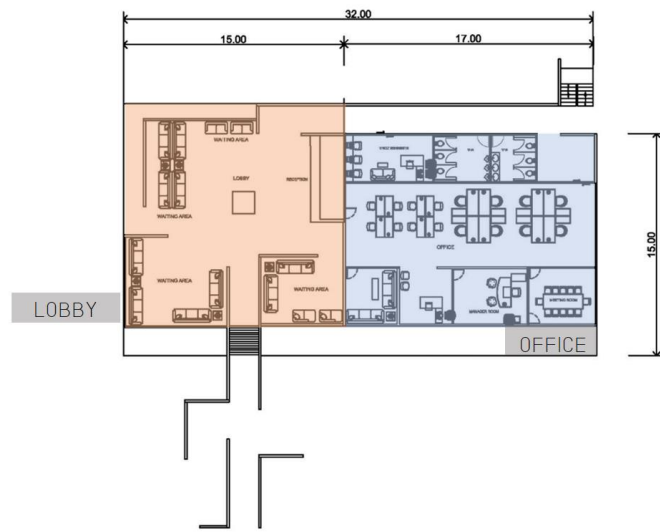
Mass Model ทั้งหมดภายในโครงการที่แสดงถึงที่ตั้งของอาคารที่ชัดเจน เส้นทางสัญจรภายใน แสดงระดับความสูงของที่ตั้งอาคารแต่ละอาคารที่แตกต่างกันและการเชื่อมต่อกันระหว่างอาคาร

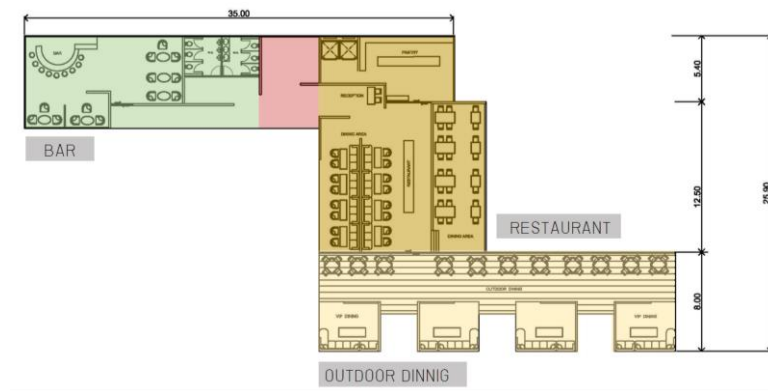
ภาพที่ 24 แบบแสดงผังรวมที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของอาคารภายในโครงการ

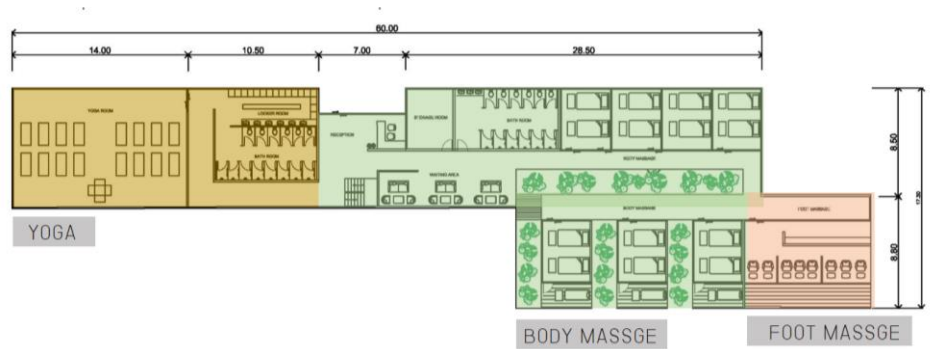
ภาพที่ 25 แบบแสดงผังพื้นที่ในส่วนของห้องพักทั้งหมดภายในโครงการ

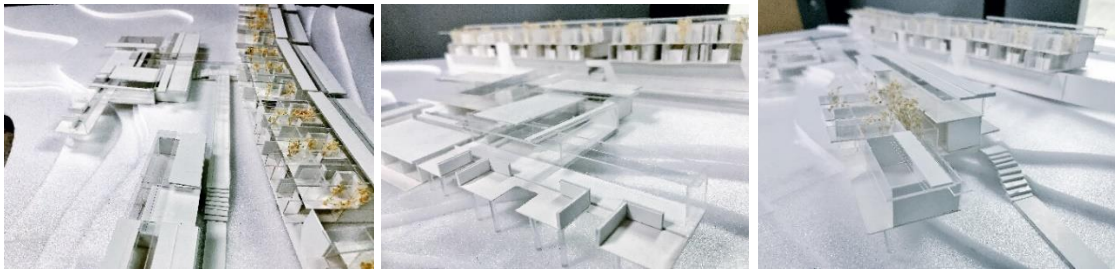
ภาพที่ 26 แบบแสดงผังพื้นที่ในส่วนของส่วนต้อนรับของโครงการ (Lobby)

ภาพที่ 27 แบบแสดงผังพื้นที่ในส่วนของ Bar and Restaurant

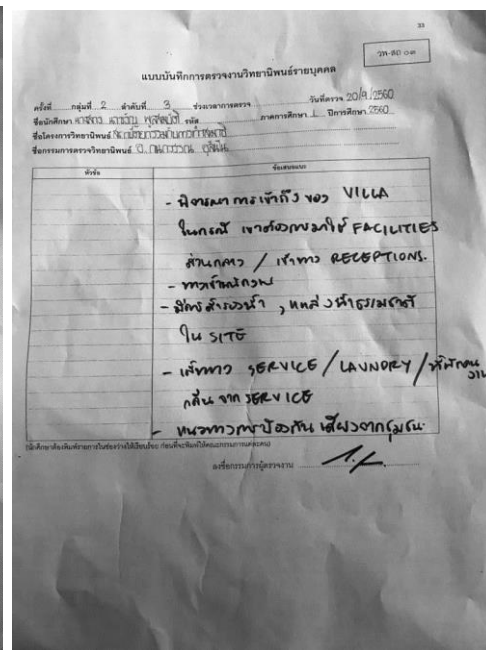
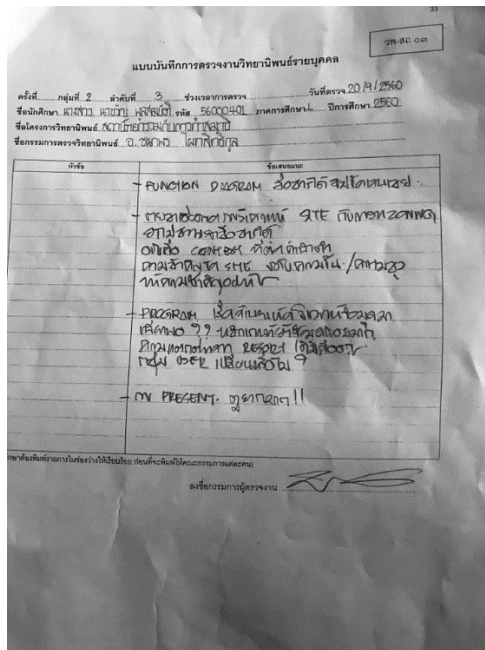
ภาพที่ 28 แบบแสดงผังพื้นที่ในส่วนของ Spa and Yoga

ภาพที่ 29 Mass Model ที่แสดงตำแหน่งของอาคารภายในโครงการทั้งหมด

ข้อเสนอแนะ

ต้องพิจารณาการวางตำแหน่งอาคารให้มากกว่านี้ เพราะบางอาคารก็บังทัศนียภาพของอีกอาคารที่เป็นอาคารห้องพัก ซึ่งจำเป็นที่ต้อการทัศนียภาพที่สวยงามตลอดเวลา อาจจะมีการออกแบบพื้นที่ใช้สอยบนหลังคาบางอย่างเพื่อที่จะทำให้เกิดมุมมองที่มองผ่านจากห้องพักไม่ทำลายทัศนียภาพ เกณฑ์ในการวางอาคารในแต่ละอาคาร การเชื่อมต่อ การเข้าถึงของแต่ละอาคารเป็นอย่างไร และรวมไปถึงเส้นทางของส่วนบริการของแต่ละอาคาร

ภาพที่ 30 ใบข้อเสนอแนะจากกรรมการตรวจพิจารณาครั้งที่ 5

บทที่ 5

ภาควิชาการออกแบบ

5.1 แนวความคิดในการออกแบบโครงการ

แนวความคิดหลักของโครงการ คือ เกิดจากปัญหาสภาพจิตใจของคนในสังคมปัจจุบันที่มีความเครียดต่างๆจากปัญหาสังคม ปัญหาส่วนตัวต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีวิธีปฏิบัติสมาธิทั้งทางด้านร่างกายและทางด้านจิตใจ เพราะสมาธิ (Meditation) เป็นจุดเริ่มต้นในการทำทุกอย่างในชีวิตของมนุษย์ทุกคน เป็นที่มาของการศึกษาเรื่องของการทำสมาธิกับงานสถาปัตยกรรม

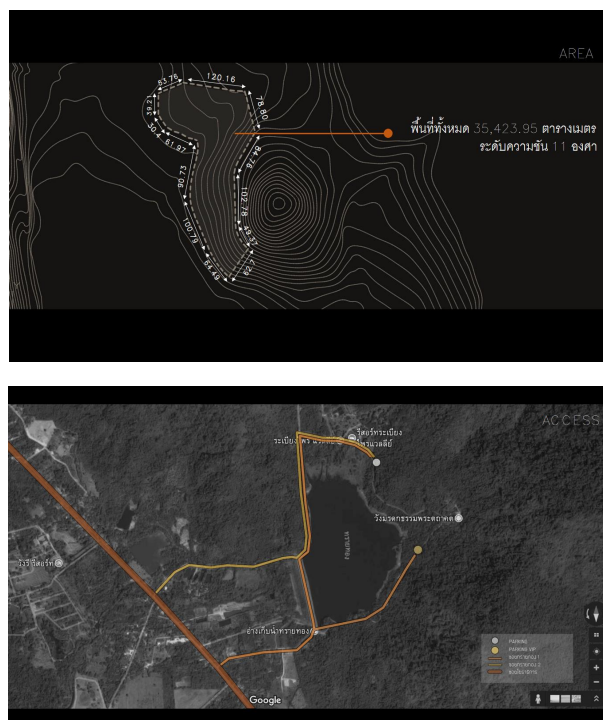

ภาพที่ 31 แสดงความคิดเริ่มต้นของโครงการที่นำไปสู่กระบวนการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

5.2 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งโครงการ Function Diagram และ Zoning

5.2.1 การวิเคราะห์บริบทที่ตั้งของโครงการ

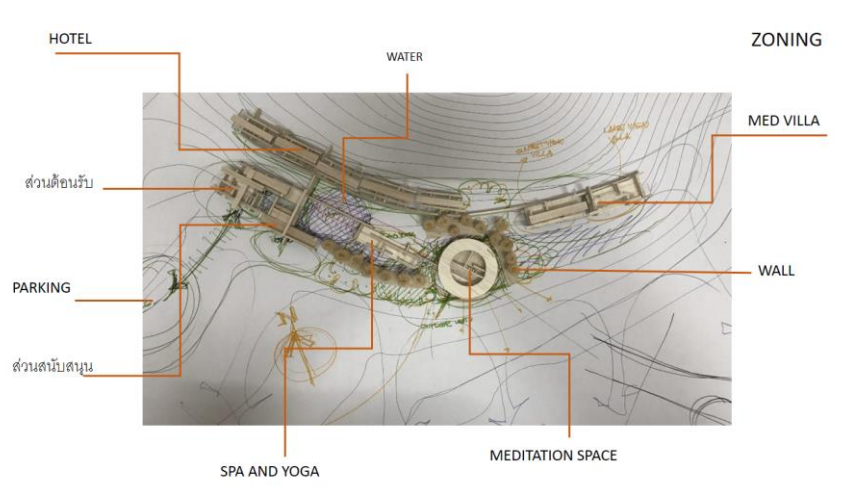
เนื่องจากความต้องการหลักของโครงการนั้น คือ ต้องการให้เป็นรีสอร์ทที่ให้ผู้เข้ามาใช้บริการเกิดความมีสมาธิและเกิดความผ่อนคลายจากความสงบเป็นส่วนสำคัญ ภายในโครงการมีการให้บริการแบบชายแพคเกจ (Meditation package) เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในเรื่องของการฝึกสมาธิและทำจิตใจให้เกิดความสงบ และประกอบด้วยสภาพแวดล้อมโดยรอบและทุกพื้นที่ของโครงการที่ส่งผลให้เกิดทั้งสมาธิและความสงบแก่ผู้ที่เข้ามาใช้บริการภายในโครงการ บริเวณโดยรอบและบริเวณใกล้เคียงกับที่ตั้งโครงการมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความสงบที่เกิดจากล้อมไปด้วยธรรมชาติ และมีความสวยงามทางธรรมชาติ การคมนาคมและเส้นทางการเข้ามาถึงบริเวณที่ตั้งโครงการ มีความสะดวกสบายมากกว่าที่จะอยู่ห่างจากอ่างเก็บน้ำทรายทองมาประมาณ 4-5 กิโลเมตรก็ตาม และทางด้านสาธารณูปโภคนั้นไม่มีปัญหาเพราะมีระบบน้ำระบบไฟฟ้า และระบบติดต่อสื่อสารครบครัน

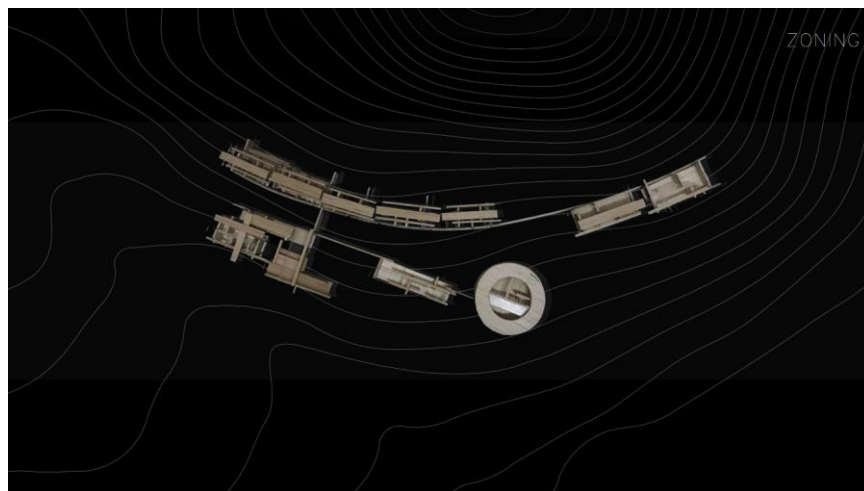
ภาพที่ 32 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของบริเวณที่ตั้งโครงการและทางสัญจรที่เข้าถึง , ขอบเขตพื้นที่ทั้งหมด

5.2.2 การวิเคราะห์ที่ตั้งของตำแหน่งอาคาร (Zoning)

การวิเคราะห์ตำแหน่งที่ตั้งของอาคารเป็นไปตามลำดับการเข้าถึง หรือการเข้าใช้พื้นที่ , ความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ส่วนที่เป็นห้องพักหรือส่วนทำสมาธิ ที่จำเป็นต้องการความเงียบสงบมากที่สุดภายในโครงการ

ภาพที่ 33 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละอาคารทั้งหมดภายในโครงการ

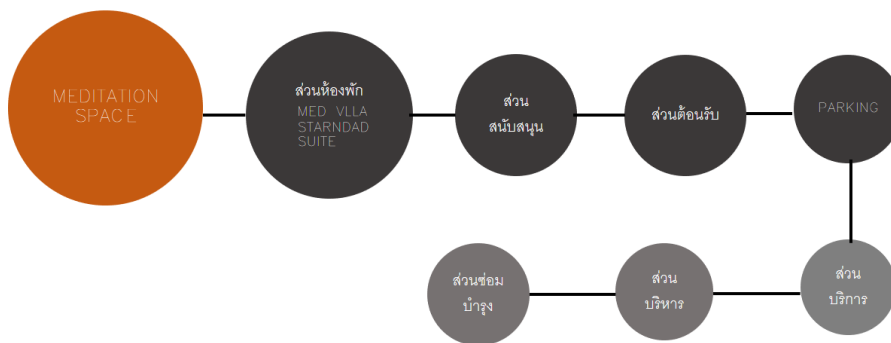

ภาพที่ 33 แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแต่ละอาคารทั้งหมดภายในโครงการบนระดับพื้นที่ต่างระดับ

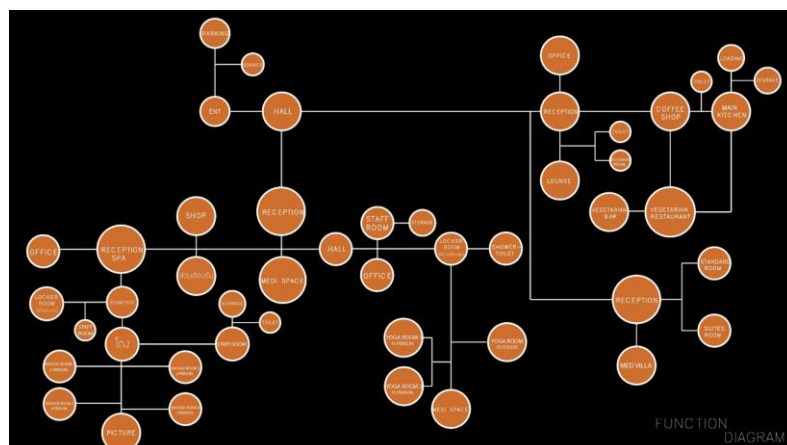
5.2.2 การวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ภายในโครงการ

ภายในโครงการนี้จะมีห้องพักทั้งหมด 48 ห้อง แบ่งเป็น Med Villa 8 ห้อง Standard Room 32 ห้อง และ Suit Room 8 ห้อง และภายในโครงการสามารถรองรับคนที่เข้ามาให้ได้มากที่สุด 120 คน เพราะทางโครงการไม่ได้มีจุดประสงค์ที่จะรับคนจำนวนมากเพราะหัวใจหลักสำคัญของโครงการคือต้องการความสงบและต้องการให้คนที่เข้ามาใช้บริการเกิดความมีสมาธิมากที่สุด

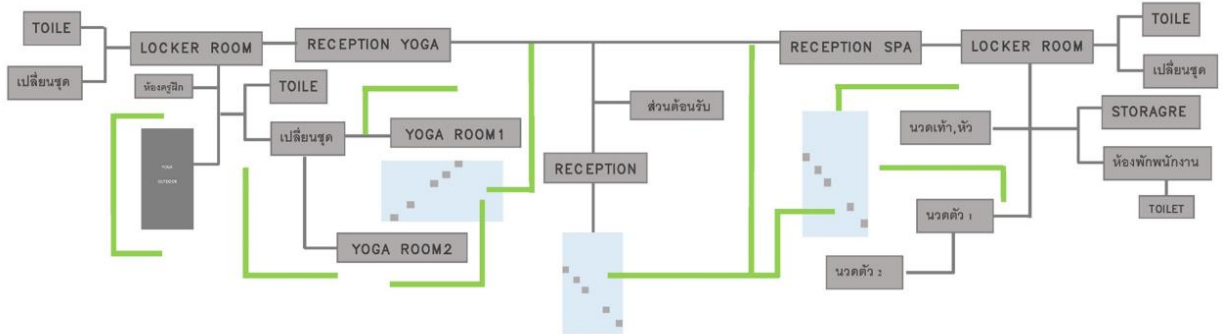
ดังนั้น ในโครงการจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบของโครงการที่เป็นส่วนพิเศษเพิ่มเข้า (Meditation Space) จากองค์ประกอบหลักพื้นฐานของโรงแรมหรือรีสอร์ททั่วไป ทำให้สามารถสรุปภาพรวมขององค์ประกอบโครงการตามส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

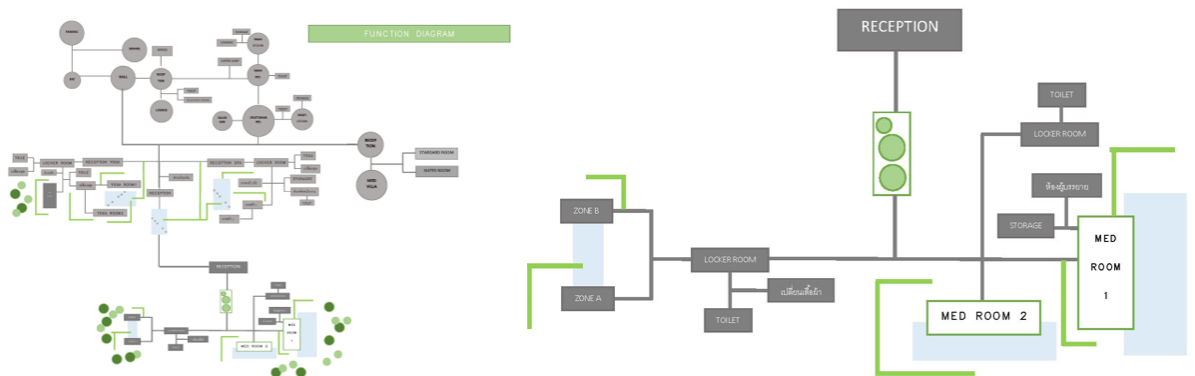
ภาพที่ 34 35 Function Diagram แสดงพื้นที่ใช้สอยส่วนต่างๆ ภายในโครงการ

ภาพที่ 35 Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยทั้งหมดภายในโครงการ

ภาพที่ 36 Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยในส่วนของ Spa and Yoga

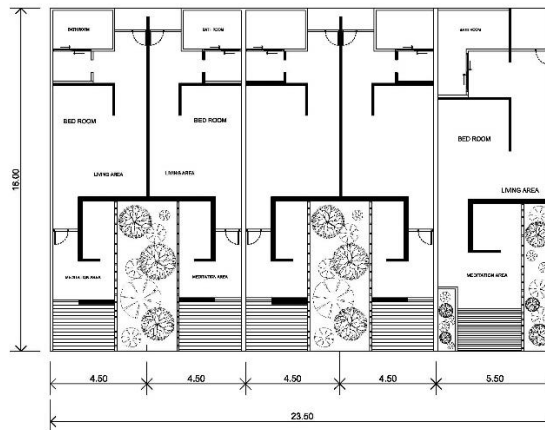
ภาพที่ 37 Function Diagram แสดงความสัมพันธ์ของพื้นที่ใช้สอยในส่วนของ Meditation Space

5.3 การพัฒนาแบบ (Schematic Design)

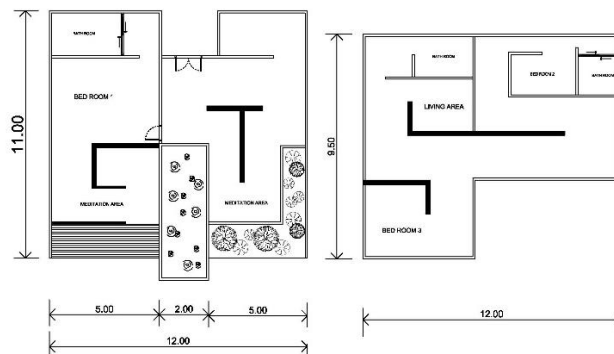
5.3.1 การพัฒนางานออกแบบครั้งที่ 1

เป็นการนำเสนอผังพื้นที่ในรูปแบบของ Schematic Plan ตามขนาดพื้นที่ใช้สอยที่ใช้จริง โดยมีการจัดรูปแบบตามแนวคิดที่ได้วาง Zoning ไว้ตามขั้นต้น ในขั้นนี้มีการนำเอากระบวนการออกแบบที่ได้นำเสนอไว้ในภาคข้อมูลมาใช้ในการออกแบบที่วางทางสถาปัตยกรรมในบางส่วนของพื้นที่ใช้สอยของโครงการ ในส่วนของห้องพักทุกห้องจัดพื้นที่ใช้สอยให้มีพื้นที่สำหรับทำสมาธิ โดยการเอาระนาบของไม้มาปิดกั้นระหว่างภายในกับภายนอก และระนาบกระจกใน

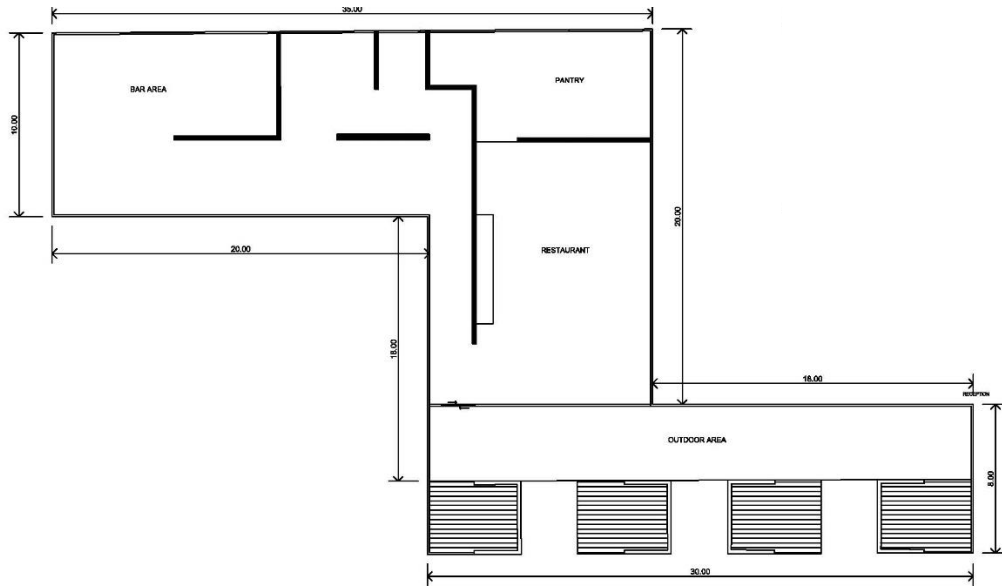
แนวตั้งเพื่อเพิ่มความโปร่งให้สามารถมองเห็นระนาบแนวตั้งที่เป็นธรรมชาติที่มองออกสู่ภายนอก และในส่วนของ Spa and Yoga เป็นการนำเอาระนาบของต้นไม้เข้ามาเป็นตัวกั้นระหว่างในแต่ละห้องเพื่อเพิ่มมุมมองของผู้ใช้สอยที่มองออกสู่ภายนอก

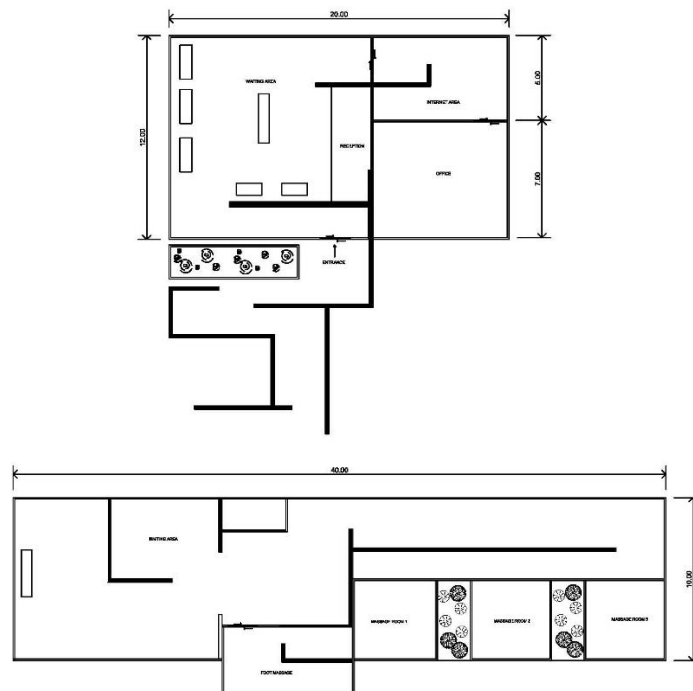
ภาพที่ 38 แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Standard Room และแบบ Suites Room (พัฒนาแบบครั้งที่ 1)

ภาพที่ 39 แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Med Villa (พัฒนาแบบครั้งที่ 1)

ภาพที่ 40 แสดง Schematic Plan ส่วนของ Bar and Restaurant (พัฒนาแบบครั้งที่ 1)

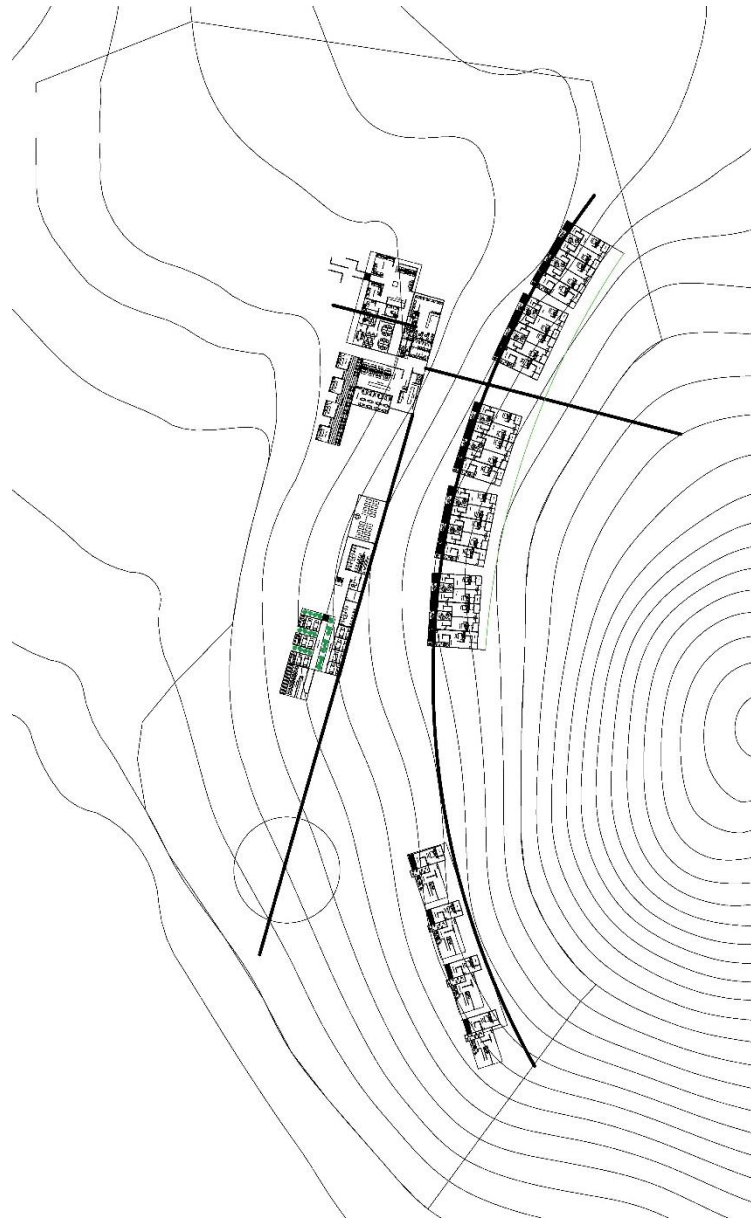
ภาพที่ 41 แสดง Schematic Plan ส่วนของ Spa and Yoga และส่วนต้อนรับ (พัฒนาแบบครั้งที่ 1)

คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

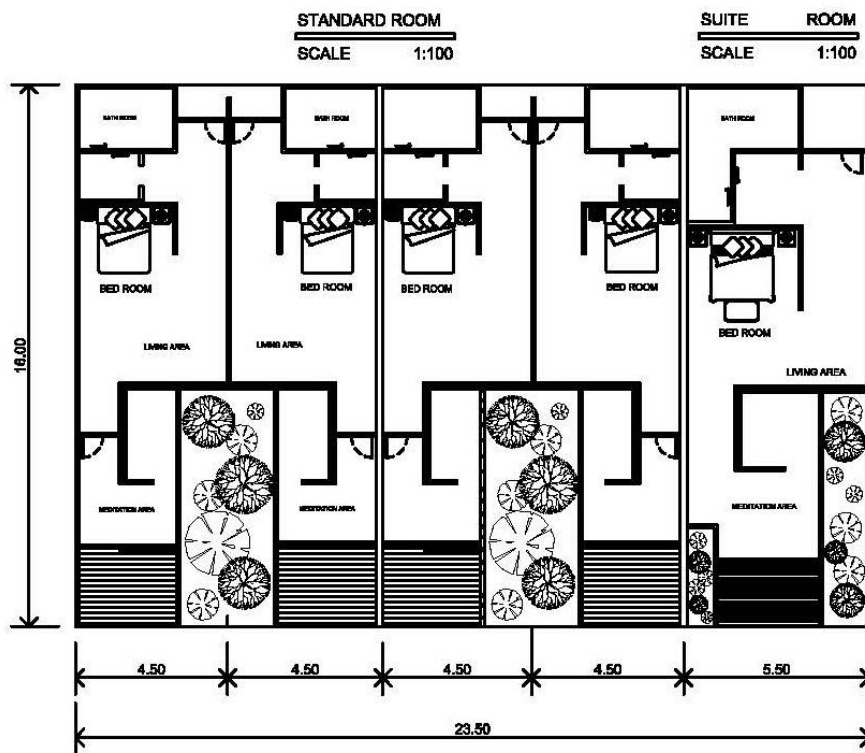
ควรแก้ไขในส่วนที่เป็นทางสัญจรของส่วน Service ให้มีความชัดเจนและแยกออกจากทางหลักอย่างชัดเจน และต้องจัดพื้นที่ใช้สอยให้ใช้งานได้จริงโดยการใส่ขนาดเฟอร์นิเจอร์ของทุกส่วน เพื่อที่จะได้ทราบถึงขนาดพื้นที่ว่างหรือแคบจนเกินไป และการออกแบบระนาบภายใน-ภายนอกต่างๆ ต้องอยู่ในความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ใช้สอยขึ้นจริง

5.3.2 การพัฒนาทางออกแบบครั้งที่ 2

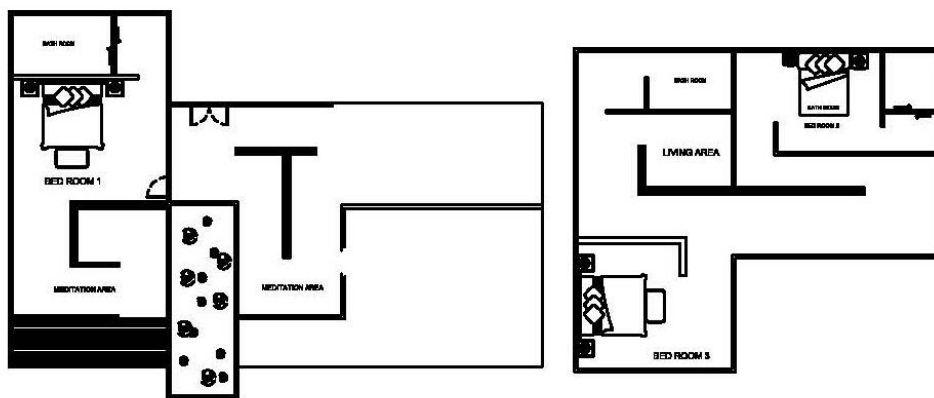
มีการพัฒนาแบบผังพื้นโดยการใส่ขนาดของเฟอร์นิเจอร์ที่ใช้สอยจริงในแต่ละพื้นที่ใช้สอยของโครงการ จึงทำให้ทราบถึงขนาดห้องที่ใช้ในแต่ละห้องว่าเพียงพอหรือไม่ และมีการตัด Mass Model ทดลองที่วางที่ได้ นำกระบวนการของการออกแบบเข้ามา เพื่อที่จะสามารถตอบได้ว่าพื้นที่ใช้สอยที่ได้ออกแบบนั้นสามารถใช้งานได้จริงตามความต้องการหรือไม่

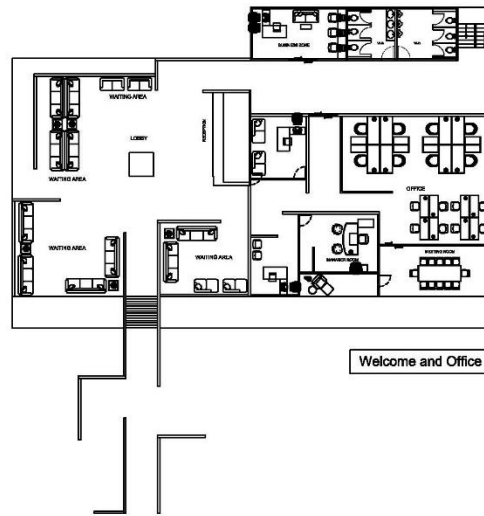
ภาพที่ 42 แสดง Schematic Plan ผังรวมทั้งหมดของโครงการที่แสดงถึงเส้นทางเชื่อมต่อในแต่ละอาคาร

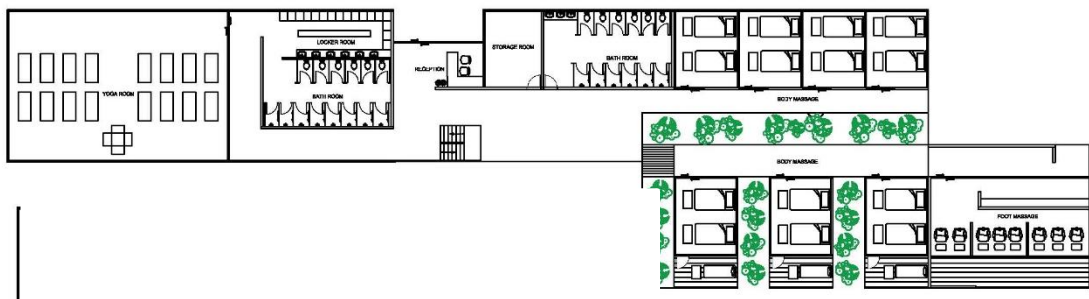
ภาพที่ 43 แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Standard Room และแบบ Suites Room (พัฒนาแบบครั้งที่ 2)

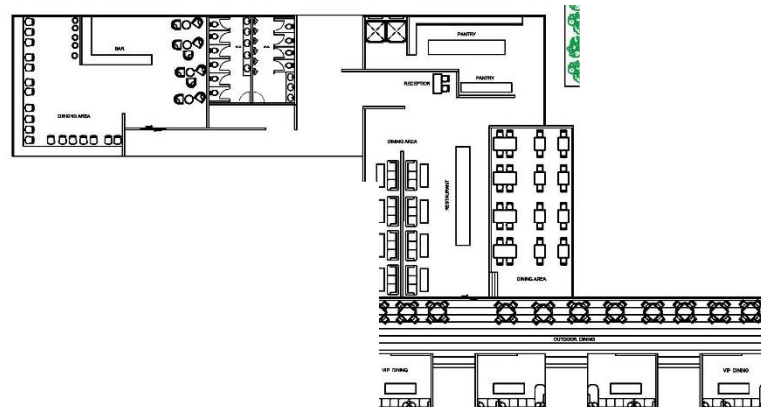
ภาพที่ 44 แสดง Schematic Plan ส่วนห้องพักแบบ Med Villa (พัฒนาแบบครั้งที่ 2)

ภาพที่ 45 แสดง Schematic Plan ส่วนต้อนรับ (พัฒนาแบบครั้งที่ 2)

ภาพที่ 46 แสดง Schematic Plan ส่วนของ Spa and Yoga (พัฒนาแบบครั้งที่ 2)

ภาพที่ 47 แสดง Schematic Plan ส่วนของ Bar and Restaurant (พัฒนาแบบครั้งที่ 2)

ภาพที่ 48 แสดงรูปแบบของ Mass Model ในส่วนของห้องพัก

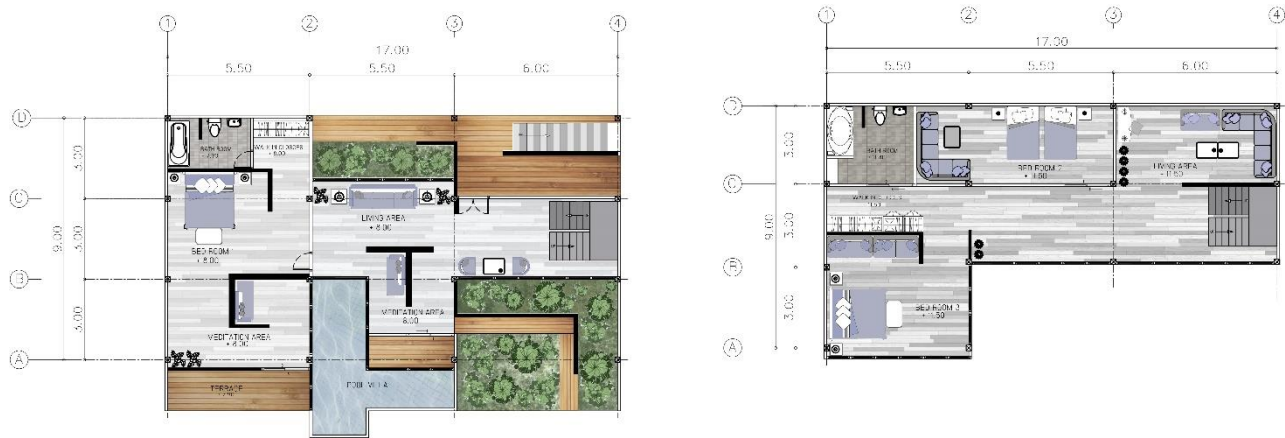
5.4 ผลงานการออกแบบขั้นสุดท้าย

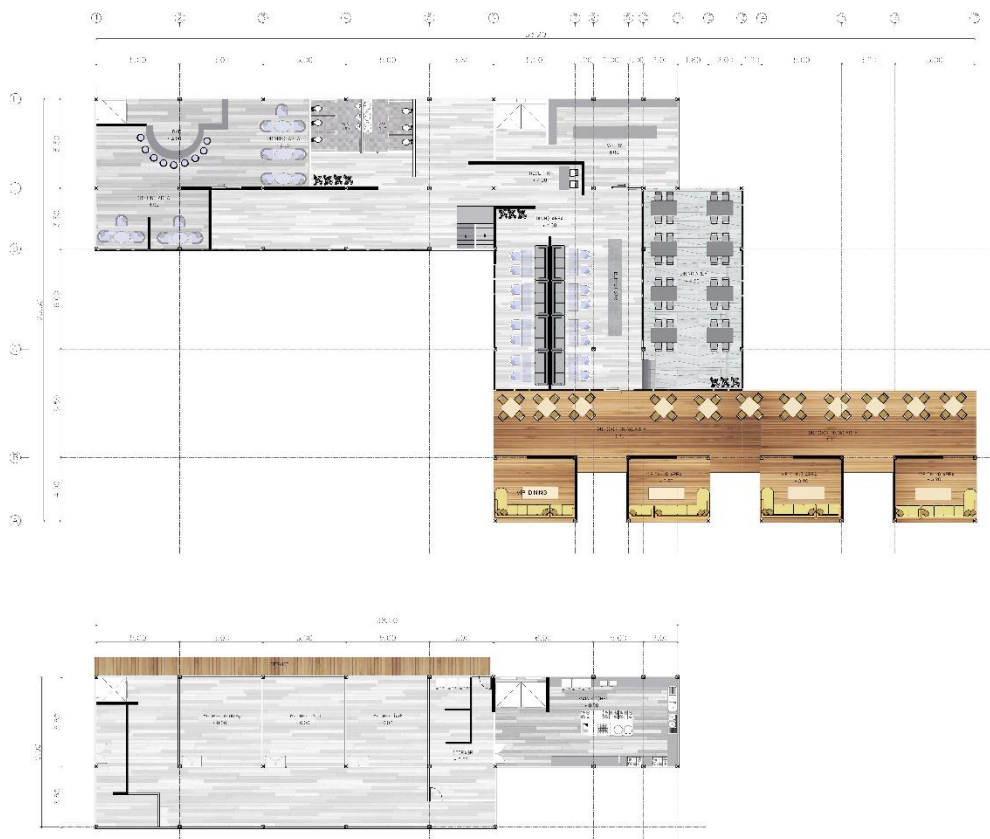
ภาพที่ 49 แสดงผังบริเวณทั้งหมดของโครงการ (การออกแบบขั้นสุดท้าย)

ภาพที่ 52 แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของห้องพักแบบ Standart Room และแบบ Suites Room

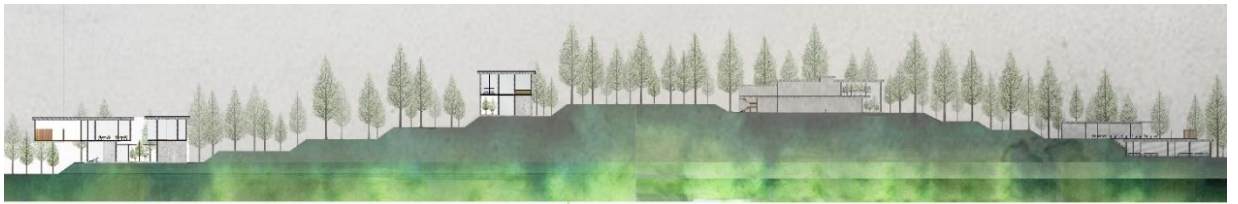
ภาพที่ 53 แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของห้องพักแบบ Med villa (การแสดงผลแบบขั้นสุดท้าย)

ภาพที่ 54 แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของ Bar and Restaurant และห้องงานระบบ

ภาพที่ 55 แสดงผังพื้นที่ชั้นล่างและชั้นสองในส่วนของ Spa and Yoga และส่วนของ Coffee shop

ภาพที่ 56 แสดงรูปด้าน 1 , รูปด้าน 2 ของโครงการ

ภาพที่ 57 แสดงรูปด้าน 3 ของโครงการ

ภาพที่ 58 แสดงรูปด้าน 4 ของโครงการ

ภาพที่ 59 แสดงรูปตัด A-A ของโครงการ

ภาพที่ 60 แสดงรูปตัด B-B ของโครงการ

ภาพที่ 61 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ

ภาพที่ 62 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ

ภาพที่ 63 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกของโครงการ

ภาพที่ 64 แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วนต้อนรับ)

ภาพที่ 65 แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Meditation ภายในห้องพัก)

ภาพที่ 66 แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Spa and Yoga)

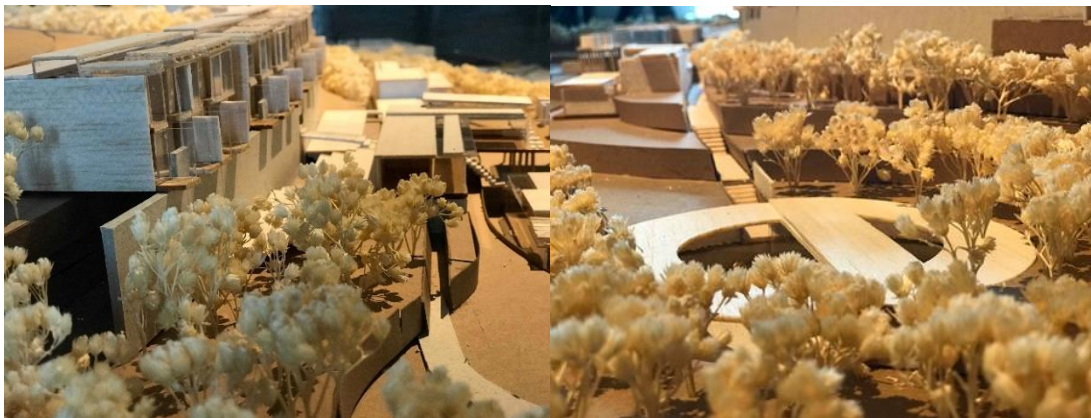
ภาพที่ 67 แสดงรูปทัศนียภาพภายในของโครงการ (ส่วน Bar and Restaurant)

ภาพที่ 68 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 69 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 70 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

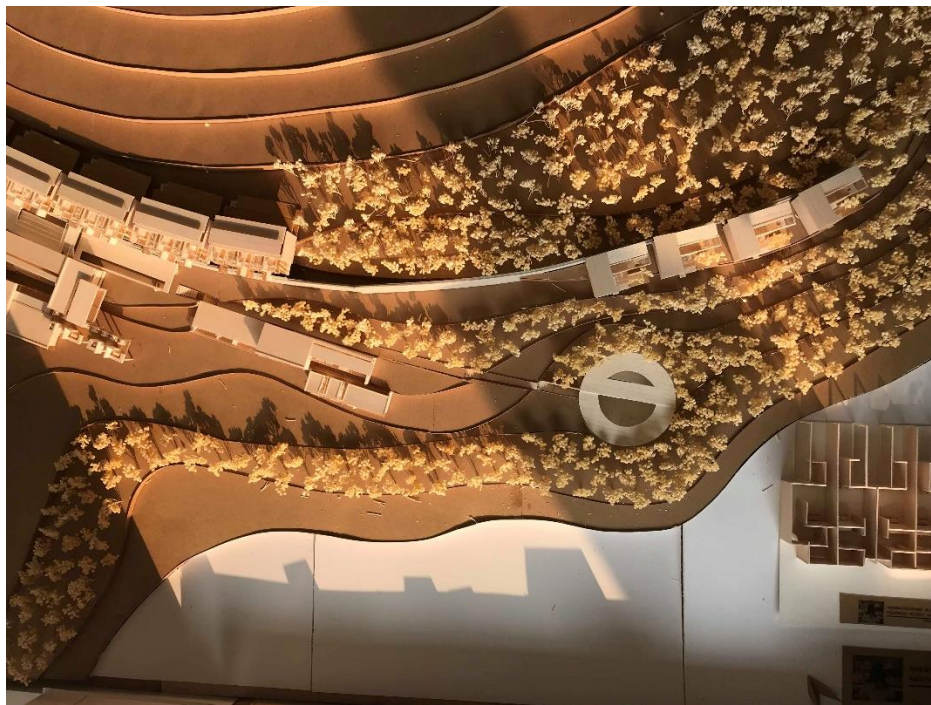
ภาพที่ 71 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 72 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 73 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 74 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

ภาพที่ 75 แสดงหุ่นจำลองภายในโครงการ

บรรณานุกรม

ฐานข้อมูล(เว็บไซต์)

เอกราช วงศ์เจริญ. 2556. “การรับรู้ของมนุษย์” ปีที่ 2556

สืบค้นเมื่อ 14 กรกฎาคม 2560 จาก <https://www.novabizz.com/NovaAce/Behavior>

ทิพวรรณ ศรีสุข 2558. พฤติวิทยา. “การรับรู้เกี่ยวกับสื่อกับความรู้สึกของมนุษย์” ปีที่ 2558

สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.nana-bio.com>

สุจน์ แจ่มจันทร์. 2557. สิงหาคม. “ทฤษฎีการรับรู้” ปีที่ 2557

สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2560 จาก <http://www.ex-mba.buu.ac.th/Research/Bkk/Ex>

จิตติรัตน์ ทัดเทียมมรมย์. 2554. มกราคม. “รวมบทความเกี่ยวกับการทำสมาธิ” ปี 2554

สืบค้นเมื่อ 8 มิถุนายน 2560 จาก <http://www.goodlifeupdate.com/tag/meditation/>

วิไลวรรณ ศรีวงศ์พานิช. 2552. “สีสนในสถาปัตยกรรม กับความรู้สึกของมนุษย์” ปี 2552

สืบค้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2560 จาก <https://dsignsomething.com/2017/>

ณัชร ศุภสมุทร์. 2554. มิถุนายน “สถาปัตยกรรมไทยวิเคราะห์ว่าด้วยความเบาลอย” ปี 2554

สืบค้นเมื่อ 17 มิถุนายน 2560 จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/NAJUA-Arch/>

วิทยานิพนธ์

พัทธ์ธีรา เทพผสม. 2555. “บุทึค ฮอทสปริง รีสอร์ท แอนด์ สปา”

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวนาขวัญ พูลสมบัติ
เกิดวันที่	16 พฤษภาคม 2536
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ แขวงประทุมวัน กรุงเทพฯ
ที่อยู่ปัจจุบัน	25 หมู่ 3 ตำบลวิหารแดง อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี
ประวัติการศึกษา	ปี พ.ศ.2544 ระดับประถมศึกษา โรงเรียนอนุบาลวิหารแดง ปี พ.ศ.2550 ระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม ปี พ.ศ.2556 ระดับปริญญาตรี คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาสถาปัตยกรรมมหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตบางเขน
เบอร์โทรศัพท์	092 5846446
E-mail	nnnapul@hotmail.com Nakwanxcactus16@gmail.com
FACEBOOK	Nakwan Pul